

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
POWIATU LESZCZYŃSKIEGO
NA LATA 2014-2020**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	3
I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII	5
1. PODSTAWY PRAWNE.....	5
2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE	6
II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W POWIECIE	12
1. DANE PODSTAWOWE O POWIECIE.....	12
2. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA I KOMUNIKACYJNA.....	13
3. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE.....	13
4. STRUKTURA GOSPODARCZA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY	19
5. EDUKACJA I WYCHOWANIE	28
6. ŻYCIE KULTURALNE I INFRASTRUKTURA SPORTOWO-REKREACYJNA	37
7. OPIEKA ZDROWOTNA.....	45
8. PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	50
9. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	57
10. PRZESTĘPCZOŚĆ	64
11. POMOC SPOŁECZNA, WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA	66
12. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE	85
13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM” ..	87
14. ANALIZA SWOT.....	103
15. WNIOSKI Z DIAGNOZY	110
III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	112
IV. PROGRAMY I PROJEKTY	122
V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII	126
SPIS TABEL I WYKRESÓW.....	130

WPROWADZENIE

Polityka społeczna oznacza racjonalną działalność państwa i innych podmiotów zmierzającą do kształtowania ogólnych warunków pracy i bytu ludności, pożądanych struktur społecznych i stosunków społeczno-kulturowych, służących efektywnemu i sprawiedliwemu zaspokojeniu potrzeb społeczeństwa. Na poziomie lokalnym jednym z podstawowych narzędzi służących jej realizacji jest strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych to dokument przedstawiający koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji lokalnej polityki społecznej, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności.

Niniejsza strategia została opracowana w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie. Powstała w procesie partycypacyjnym z uwzględnieniem interesów różnych grup społecznych i przy szerokich konsultacjach społecznych. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, w tym sektora pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, sportu i rekreacji, ochrony zdrowia, a także policji, organizacji pozarządowych, kościoła oraz mieszkańcy powiatu.

Strategia ma charakter wieloletni; została przygotowana na lata 2014-2020. Ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym skąd, stosownie do potrzeb mieszkańców, przenosi priorytetowe cele i kierunki działań na poziom lokalny. Dokument umożliwi ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

Strategia składa się z pięciu części. W pierwszej z nich zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia dokumentu oraz jego uwarunkowania strategiczne i programowe.

Druga część strategii obejmuje podstawowe informacje na temat powiatu oraz diagnozę sytuacji społecznej w powiecie, która została przygotowana w oparciu o dane

pozyskane z instytucji i organizacji działających w powiecie, identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także analizę ankiet skierowanych do mieszkańców powiatu, w tym przedstawicieli samorządu lokalnego. Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach: *Infrastruktura transportowa i komunikacyjna; Struktura demograficzna i zasoby mieszkaniowe; Struktura gospodarcza i sytuacja na rynku pracy; Edukacja i wychowanie; Życie kulturalne i infrastruktura sportowo-rekreacyjna; Opieka zdrowotna; Problem niepełnosprawności; Uzależnienia i przemoc w rodzinie; Przeszłość; Pomoc społeczna, wpieranie rodziny i piecza zastępcza oraz Organizacje pozarządowe.*

W trzeciej części strategii, na podstawie wniosków płynących z przeprowadzonej diagnozy oraz przy uwzględnieniu kompetencji samorządu powiatowego i przesłanek wynikających z sytuacji panującej na szczeblu gminnym, zostały sformułowane: misja, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań niezbędnych do podjęcia w okresie programowania dokumentu. Zostali również wskazani realizatorzy strategii, przedstawione źródła finansowania dokumentu i czas realizacji wyznaczonych w nim kierunków działań, ramy finansowe strategii oraz prognoza zmian.

W czwartej części dokumentu wskazane są programy oraz przedstawiona jest informacja na temat projektów mogących służyć realizacji strategii.

Piąta część strategii zawiera informacje na temat sposobu realizacji dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego zestawu wskaźników monitoringowych.

Przy istniejącym obecnie ogromnym zapotrzebowaniu na myślenie i działanie strategiczne należy pamiętać, że sam fakt przygotowania strategii to dopiero część teoretyczna procesu, którą należy uzupełnić praktyką i działaniem, czyli wdrożeniem dokumentu. Tutaj, odpowiedzialność spada na lokalnych polityków, działaczy, przedstawicieli różnych instytucji, zarówno administracji samorządowej, jak i organizacji pozarządowych. I tylko ich skoordynowana współpraca, wola i determinacja w przeznaczaniu i pozyskiwaniu środków finansowych przełoży się na skuteczność realizacji strategii.

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Leszczyńskiego na lata 2014-2020 wynika z art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 182 ze zm.), który w ramach zadań własnych powiatu przewiduje „opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami”.

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. 2013 r. poz. 595 ze zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 135 ze zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 674 ze zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 ze zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 1356 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 124 ze zm.),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2013, poz. 1456),

- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tj. Dz. U. z 2012 r. poz. 1228 ze zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 966 ze zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz. U. z 2004 r., Nr 256, poz. 2572 ze zm.).

2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Leszczyńskiego na lata 2014-2020 pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu europejskim, krajowym i samorządowym. Należą do nich:

- Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu,
- Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo,
- Umowa Partnerstwa – Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020,
- Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020,
- Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020 (projekt),
- Strategia Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku.

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;

3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich. Projekt „*Unia innowacji*” ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii. Z kolei projekt „*Młodzież w drodze*” służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a projekt „*Europejska agenda cyfrowa*” zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.

Projekt „*Europa efektywnie korzystająca z zasobów*” ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów poprzez zmniejszenie udziału emisji węgla w europejskiej gospodarce, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, modernizację transportu i propagowanie efektywności energetycznej, natomiast projekt „*Polityka przemysłowa w erze globalizacji*” służy poprawie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do Małych i Średnich Przedsiębiorstw, oraz wspieraniu rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencji na rynkach światowych.

Celem projektu „*Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia*” jest modernizacja rynków pracy poprzez zwiększanie mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej i lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy, a projekt „*Europejski program walki z ubóstwem*” zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 to z kolei najważniejszy średniookresowy dokument rozwojowy na szczeblu krajowym, określający cele strategiczne do 2020 roku. Wyznacza on trzy obszary strategiczne: *Sprawne i efektywne państwo*, *Konkurencyjna gospodarka*, *Spójność społeczna i terytorialna*, w których koncentrują się główne działania, oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

Celem głównym Strategii jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Dokument z jednej strony wyznacza działania służące usuwaniu barier rozwojowych, w tym ujawnionych przez kryzys gospodarczy słabości polskiej gospodarki, a z drugiej skupia się na wspomnianych powyżej potencjałach, które będą stymulowały rozwój kraju.

Strategia stanowi bazę dla 9 strategii zintegrowanych (Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki, Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego, Strategia Rozwoju Transportu, Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko, Sprawne Państwo, Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie, Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego RP, Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa), które powinny przyczynić się do realizacji założonych w niej celów, a zaprojektowane w nich działania rozwijać i uszczegóławiać reformy w niej wskazane. Dokument skierowany jest nie tylko do administracji publicznej, ale także do środowisk społecznych i gospodarczych, które uczestniczą w procesach rozwojowych i mogą je wspomagać zarówno na szczeblu centralnym, jak i regionalnym.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 jest również odniesieniem na gruncie krajowym dla dokumentów strategicznych przygotowywanych w kraju na potrzeby programowania środków Unii Europejskiej na lata 2014-2020, tj. Umowy Partnerstwa i programów operacyjnych (uwzględniających środki z polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa). Wskazane w strategii cele rozwojowe i priorytety w znaczącym zakresie wpisują się w cele strategii unijnej „Europa 2020” i są z nią spójne.

Umowa Partnerstwa jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w Polsce w latach 2014-2020 w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa. Instrumentami realizacji Umowy są krajowe programy operacyjne i regionalne programy operacyjne. Dokumenty te wraz z Umową tworzą spójny system dokumentów strategicznych i programowych na nową perspektywę finansową.

Umowa ściśle wiąże strategię wykorzystania środków europejskich z realizacją Strategii Rozwoju Kraju 2020 i Strategii Europa 2020. Celem konsekwentnie realizowanym

w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020 jest, zgodnie ze Strategią Rozwoju Kraju, oparcie rozwoju na dalszym zwiększaniu konkurencyjności gospodarki, poprawie spójności społecznej i terytorialnej oraz podnoszeniu sprawności i efektywności państwa. Biorąc pod uwagę wskazane powyżej cele rozwojowe kraju, w Umowie wyróżniono cztery priorytety finansowania ze środków europejskich, do których zaliczono: otoczenie sprzyjające przedsiębiorczości i innowacjom, spójność społeczną i aktywność zawodową, infrastrukturę sieciową na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz środowisko i efektywne gospodarowanie zasobami. Priorytety te będą realizowane w ramach właściwych celów tematycznych, wskazanych w projektach rozporządzeń Unii Europejskiej.

Umowa wskazuje m.in. rodzaje inwestycji, mogących liczyć na dofinansowanie, proponuje układ programów operacyjnych, prezentuje zarys systemu ich wdrażania, a także przedstawia ogólne założenia opartego na zasadzie subsydiarności podziału interwencji pomiędzy poziom krajowy i regionalny. Zapewnieniu koordynacji pomiędzy funduszami polityki spójności na poziomie regionalnym służyć ma, umożliwiona po raz pierwszy w okresie programowania 2014-2020, realizacja przez samorzady województw programów dwufunduszowych (Europejski Fundusz Społeczny i Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego). Instrumentem zapewniającym komplementarność interwencji realizowanych przez rząd i samorząd terytorialny będzie kontrakt terytorialny.

Zgodnie z Umową Partnerstwa w latach 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny będzie współfinansował krajowy **Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020**, dotyczący rozwoju kompetencji i umiejętności, włączenia społecznego i dobrego rządzenia oraz 16 regionalnych programów operacyjnych. Krajowy program (zasili go 28% środków funduszu) będzie się koncentrował na zmianach strukturalnych poszczególnych polityk sektorowych, a także na takich przedsięwzięciach, które mają charakter ogólnopolski i są priorytetowe z punktu widzenia polityki państwa, natomiast na poziomie regionalnym interwencja Europejskiego Funduszu Społecznego (72% środków funduszu) będzie dotyczyła bezpośredniego wsparcia osób w celu poprawy ich sytuacji na rynku.

Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój obejmuje pięć następujących osi priorytetowych: I. Osoby młode na rynku pracy, II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, IV. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa oraz V. Pomoc Techniczna.

Projekt **Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020** przewiduje utworzenie 10 osi priorytetowych. Problematykę społeczną ujęto głównie w ramach osi priorytetowej 6. Rynek pracy i osi priorytetowej 7. Włączenie społeczne.

W ramach osi priorytetowej 6. wyznaczono cel tematyczny 8. „Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników” oraz priorytety inwestycyjne, których wdrożenie ma się przyczynić do wzrostu kompetencji i doświadczeń zawodowych osób poszukujących pracy i nieaktywnych zawodowo, wzrostu poziomu zatrudnienia, rozwoju przedsiębiorczości i przedsiębiorstw w regionie oraz generowania nowych miejsc pracy, wzrostu aktywności zawodowej osób wyłączonych z rynku pracy z powodu opieki nad dziećmi lub innymi osobami zależnymi, zwiększenia dostępności usług opiekuńczych, a także podniesienia poziomu zdrowia i wydłużenia czasu aktywności zawodowej mieszkańców regionu.

Z kolei w ramach Osi Priorytetowej 7. przewidziano do realizacji cel tematyczny 9. „Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją” poprzez wprowadzenie w życie priorytetów inwestycyjnych mających przyczynić się do wzrostu aktywności społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub wykluczonych, a tym samym ograniczenia skali ubóstwa, poprawy jakości i dostępności usług społecznych oraz rozwoju potencjału ekonomii społecznej.

Strategia Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku jest dokumentem, który wyznacza główne kierunki regionalnej polityki społecznej. W strategii sformułowano misję i wizję oraz wyznaczono 5 priorytetów strategicznych: 1. Wielkopolska równych szans i możliwości, 2. Zdrowi Wielkopolanie, 3. Bezpieczna Wielkopolska (Bezpieczeństwo publiczne i socjalne), 4. Wielkopolska obywatelska, 5. Samorząd województwa wielkopolskiego partnerem, doradcą i konsultantem lokalnych podmiotów polityki społecznej.

Priorytet 1. obejmuje problematykę wyrównywania szans mieszkańców Wielkopolski w kontekście dostępu do różnych wymiarów funkcjonowania społecznego w ramach oferty polityki kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej, dostępności edukacji i nauki, usług medycznych, narzędzi aktywnego rynku pracy, a także usług i świadczeń socjalnych. Uznano, iż istotne znaczenie ma wyrównywanie różnic w rozwoju społecznym województwa, zwiększanie wrażliwości społecznej na problemy społeczne, ochrona zasobów, standardu i jakości życia

rodziny umożliwiającą realizowanie funkcji i zadań służących jej rozwojowi oraz eliminowanie i redukowanie czynników prowadzących do ubóstwa, izolacji, marginalizacji i wykluczenia społecznego.

W priorytecie 2. zaakcentowano potrzebę kreowania i realizacji wojewódzkiej polityki zdrowotnej uwzględniającej profilaktykę i promocję zdrowia, położono nacisk na konieczność rozwijania otoczenia instytucjonalnego, gospodarczego i środowiska społecznego służącego wdrażaniu koncepcji „Zdrowa społeczność – zdrowi obywatele”, a także podejmowania działań na rzecz konsolidowania systemu informacji medycznej oraz poszerzania zakresu problemowego analiz epidemiologicznych i socjomedycznych.

W ramach priorytetu 3. uwzględniono działania służące zapewnieniu mieszkańcom Wielkopolski bezpieczeństwa socjalnego, osobistego i publicznego oraz przerywaniu „pętli ubóstwa” i dziedziczenia biedy, podkreślono potrzebę rozwijania przedsięwzięć na rzecz poprawy spójności regionu, podejmowania działań profilaktycznych w kontekście zwalczania zjawisk patologii społecznej i przestępczości oraz położono nacisk na budowę obywatelskiej sieci bezpiecznych społeczności w kontekście stabilizowania i wzmocnienia poczucia bezpieczeństwa obywateli.

W priorytecie 4. zaakcentowano potrzebę podejmowania działań służących aktywizowaniu zasobów ludzkich i potencjału społecznego na rzecz rozwoju jednostek, grup i społeczności, w tym także osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym w działania podmiotów społeczeństwa obywatelskiego.

Wszystkie działania wpisujące się w wyznaczone w strategii priorytety uwzględniają specyficznych adresatów, za których uznano: osoby starsze i niepełnosprawne, dzieci i młodzież, kategorie wysokiego ryzyka socjalnego, a także wszystkich mieszkańców Wielkopolski przy uwzględnieniu ich uczestnictwa w różnych wymiarach życia społecznego (kultura, sport i turystyka, edukacja, pomoc społeczna, rynek pracy, służba zdrowia).

II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W POWIECIE

1. DANE PODSTAWOWE O POWIECIE

Powiat Leszczyński położony jest w południowo-zachodniej części województwa wielkopolskiego. Od północy graniczy z powiatami wolsztyńskim i kościańskim, od wschodu z powiatem gostyńskim, od południa z powiatem rawickim (wszystkie z województwa wielkopolskiego), od południa z powiatem górowskim (z województwa dolnośląskiego), a od zachodu z powiatem wschowskim (z województwa lubuskiego).

Pod względem fizycznogeograficznym powiat leży w makroregionie Niziny Południowo-Wielkopolskiej, na Wysoczyźnie Leszczyńskiej. Charakteryzuje się zróżnicowaną rzeźbą terenu: część północną cechuje rzeźba młodoglacjalna, natomiast część południowa to zdenudowana powierzchnia moreny dennej o niezbyt dużych różnicach wysokości terenu.

Powiat położony jest w dorzeczu Odry, przy czym odwodnienie jego obszaru odbywa się w dwóch kierunkach. Kanał Obry zbiera wody z północno-wschodniej części powiatu i odprowadza je ku północy – do Warty. Z pozostałej części obszaru wody odprowadzane są natomiast w kierunku południowo-zachodnim i zachodnim – ku Odrze, poprzez jej liczne prawobrzeżne dopływy, w tym Krzycki Rów oraz Rów Polski. Istotnym elementem składowym wód powierzchniowych są jeziora. Występują one jedynie w północnej części powiatu, grupując się w dwóch rejonach: we wschodniej części Pojezierza Sławskiego oraz na Pojezierzu Krzywińskim. Wszystkie są typowymi jeziorami rynnowymi. Największe z nich to: Jezioro Dominickie (o powierzchni 344 ha) i Jezioro Wieleńskie (o powierzchni 220 ha).

Powiat zajmuje powierzchnię 805,81 km², co stanowi 2,7% obszaru województwa wielkopolskiego. W jego skład wchodzi 7 gmin: 2 gminy miejsko-wiejskie: Osieczna i Rydzyna oraz 5 gmin wiejskich: Krzemieniewo, Lipno, Świąciechowa, Wijewo i Włoszakowice.

Funkcje głównego ośrodka powiatu, tj. przemysłowe, usługowe, komunikacyjne, administracyjne, kulturalne, oświatowe (szkolnictwo ponadgimnazjalne i wyższe) oraz opieki zdrowotnej (szpitale i przychodnie specjalistyczne) pełni miasto Leszno – ośrodek o randze subregionalnej, stanowiący odrębną jednostkę samorządu terytorialnego, tj. miasto na prawach powiatu.

2. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA I KOMUNIKACYJNA

Podstawową sieć komunikacyjną powiatu leszczyńskiego tworzą drogi krajowe: nr 5 (przebiega przez gminy Lipno i Rydzyna) i 12 (przebiega przez gminy Święciechowa, Osieczna i Krzemieniewo) o łącznej długości 53,3 km, drogi wojewódzkie: nr 305 (Bolewice – Nowy Tomyśl – Wolsztyn – Wschowa; przebiega przez gminę Wijewo), nr 323 (Leszno – Studzionki; przebiega przez gminę Święciechowa) oraz nr 432 (Leszno – Krzywín – Śrem – Środa Wielkopolska – Września; przebiega przez gminę Osieczna) o łącznej długości 28,2 km), 64 drogi powiatowe o łącznej długości 387,1 km, drogi gminne oraz linie kolejowe relacji Poznań – Wrocław (linia główna, zelektryfikowana), Głogów – Krotoszyn, a także Leszno – Wolsztyn i Leszno – Jarocin.

Istniejący układ komunikacyjny sieci dróg wszystkich kategorii o utwardzonej nawierzchni zapewnia dostęp do każdej miejscowości w powiecie. Nie jest on jednak dobry w przypadku każdej z nich. Dobre połączenia komunikacyjne w powiecie mają bowiem mieszkańcy miejscowości Krzemieniewo, Pawłowice, Święciechowa, Kłoda, Rydzyna, Dąbcze, Tarnowa Łąka, Lipno i Wilkowice, natomiast z trudnościami komunikacyjnymi zmagają się mieszkańcy pozostałych miejscowości w powiecie, które nie posiadają bezpośredniego dostępu do dróg głównych.

Usługi transportowe na terenie powiatu świadczą zarówno podmioty publiczne, jak i prywatne. Do pierwszych z nich należą: Polskie Koleje Państwowe Regio, Państwowa Komunikacja Samochodowa Leszno oraz Miejski Zakład Komunikacji w Lesznie.

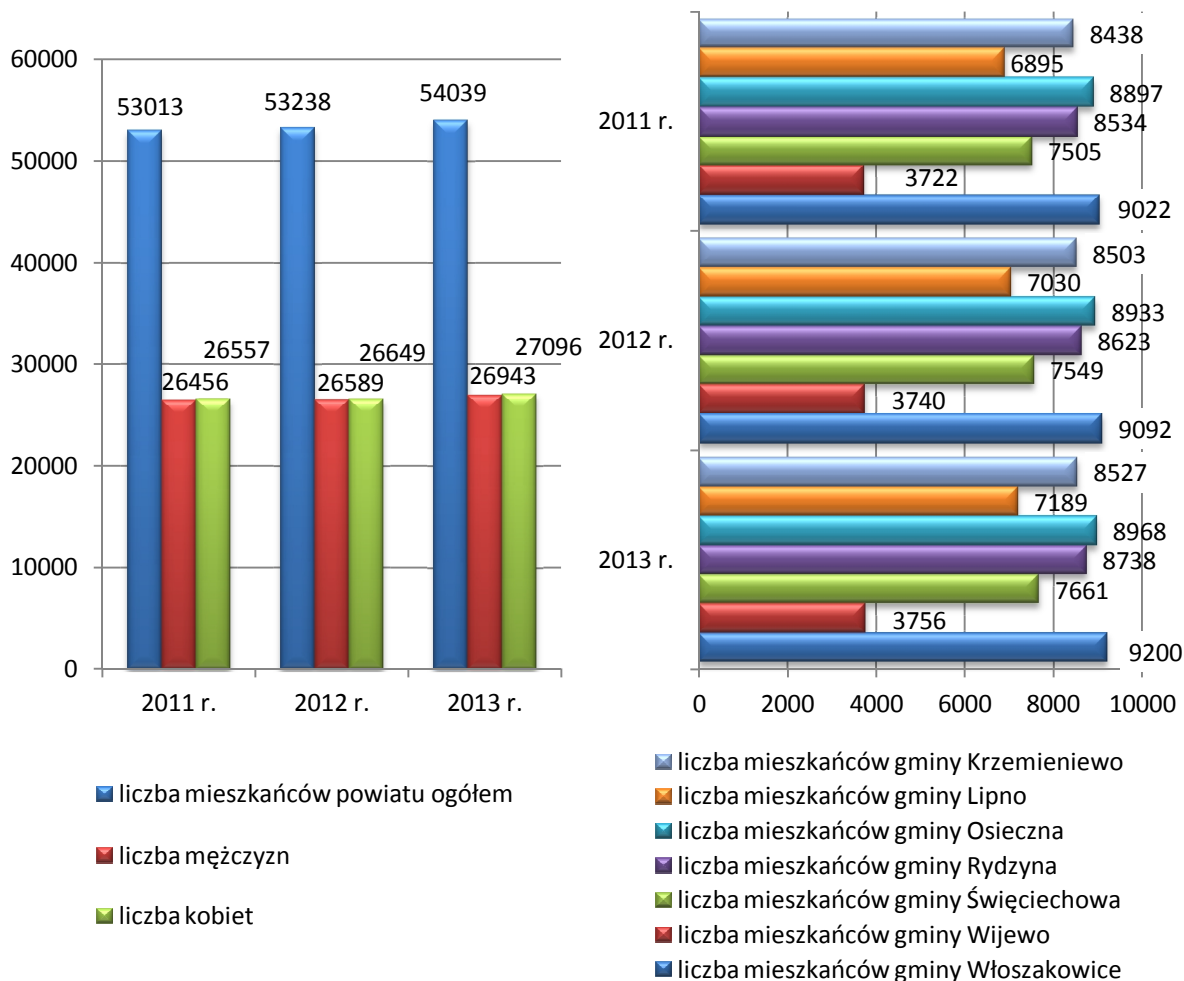
3. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE

W latach 2011-2013 liczba ludności Powiatu Leszczyńskiego zwiększała się z roku na rok (z 53.013 w 2011 r. do 54.039 w 2013 r.). Większość wśród ogółu mieszkańców stanowiły kobiety (po 50,1% w każdym roku).

Na koniec 2013 roku najwięcej mieszkańców liczyły gminy Włoszakowice (9.200), Osieczna (8.968), Rydzyna (8.738) i Krzemieniewo (8.527). Wówczas gęstość zaludnienia w powiecie wynosiła 67,1 osób na km², oscylując w poszczególnych gminach pomiędzy 60,2 (w gminie Wijewo) a 72 i 75,3 (odpowiednio w gminach Włoszakowice i Krzemieniewo).

Dane szczegółowe na temat liczby ludności powiatu oraz poszczególnych gmin wchodzących w jego skład przedstawia poniższy wykres.

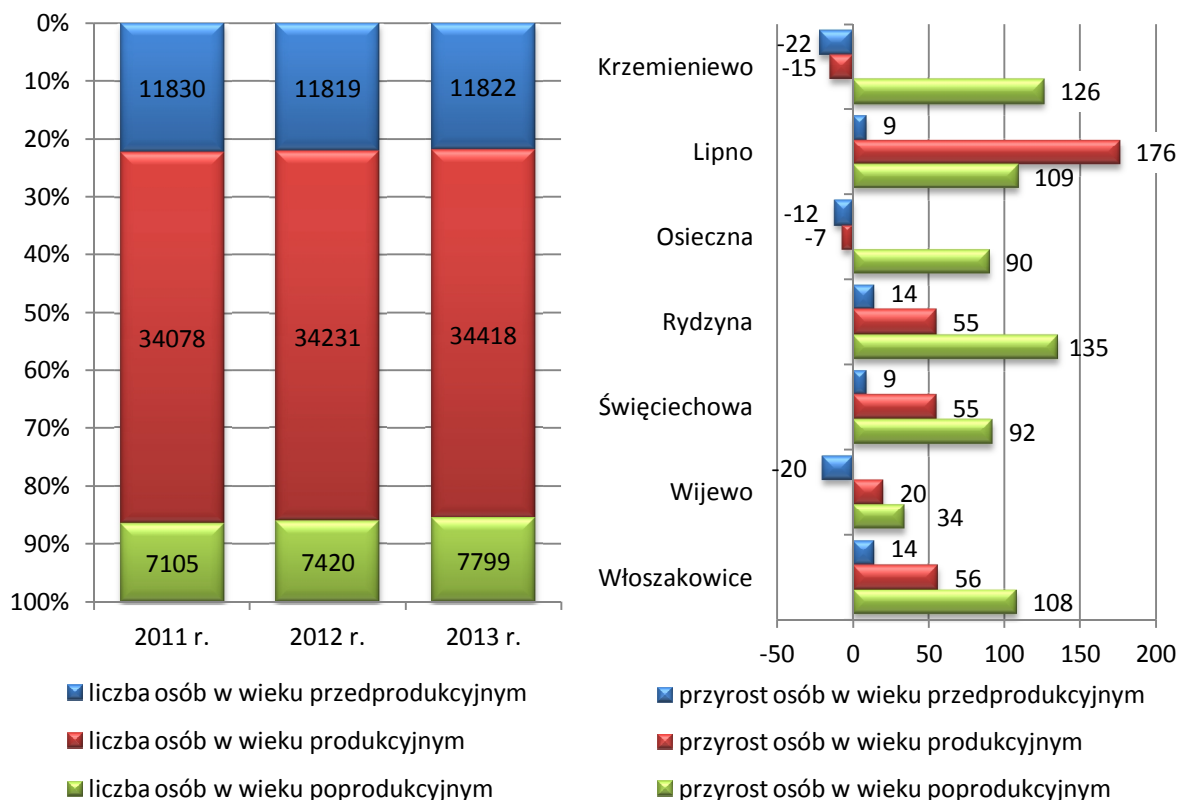
Wykresy 1-2. Ludność powiatu oraz gmin wchodzących w jego skład w latach 2011-2013

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

W latach liczba dzieci i młodzieży w powiecie była na zbliżonym poziomie (11.830 w 2011 r., 11.819 w 2012 r., 11.822 w 2013 r.), natomiast liczba osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym zwiększała się z roku na rok (z odpowiednio 34.078 i 7.105 w 2011 r. do 34.418 i 7.799 w 2013 r.).

W analizowanym okresie tylko w trzech gminach powiatu (Krzemieniewo, Wijewo i Osieczna) odnotowano spadek liczby dzieci i młodzieży (o odpowiednio -22, -20 i -12). Największy przyrost mieszkańców w wieku produkcyjnym miał z kolei miejsce w gminie Lipno (+176), a osób starszych w gminach Rydzyna (+135) i Krzemieniewo (+126). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 3-4. Struktura wiekowa ludności powiatu oraz gmin wchodzących w jego skład w latach 2011-2013

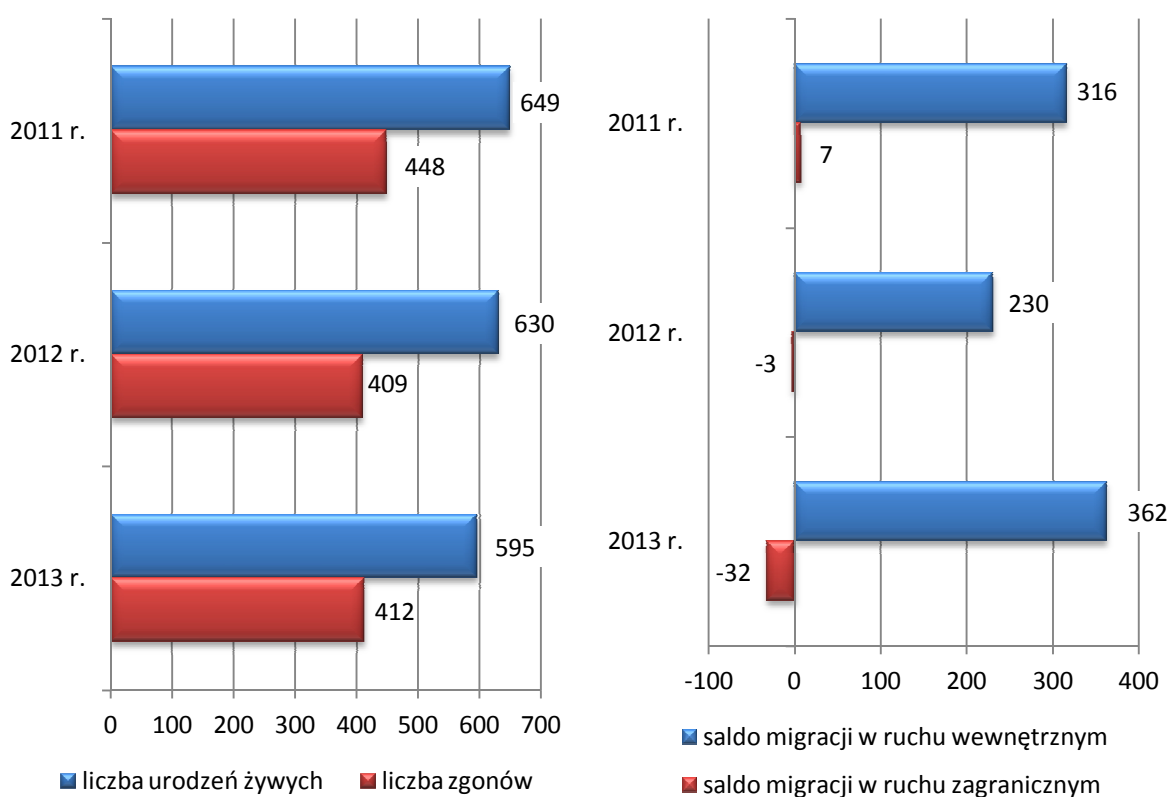
Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Na koniec 2013 roku największy odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w ogóle ludności odnotowano w gminach Wijewo (24,8%), Lipno (23,8%) i Włoszakowice (22,6%), a najmniejszy w gminach Osieczna (20,2%) i Krzemieniewo (20,6%). Z kolei największy udział osób w wieku produkcyjnym w ogóle mieszkańców zarejestrowano w gminach Święciechowa (64,8%), Krzemieniewo (64,4%) i Lipno (64%), a najmniejszy w gminie Wijewo (62,2%). Jeśli natomiast chodzi o osoby w wieku poprodukcyjnym, największy ich odsetek w ogóle ludności odnotowano w gminach Osieczna (16,5%) i Krzemieniewo (15%), a najmniejszy w gminach Lipno (12,2%) i Wijewo (13,1%).

Na koniec 2013 roku liczba dzieci i młodzieży przewyższała liczbę osób starszych we wszystkich gminach powiatu. Najlepiej pod tym względem wyglądała sytuacja w gminach Wijewo i Lipno, w przypadku których różnica pomiędzy odsetkiem osób należących do tych grup wynosiła odpowiednio 11,7 i 11,6%, a najgorzej w gminach Osieczna i Krzemieniewo – odpowiednio 3,7 i 5,6%.

Wzrost liczby mieszkańców powiatu w latach 2011-2013 był zarówno efektem dodatniego przyrostu naturalnego (+201 w 2011 r., +221 w 2012 r., +183 w 2013 r.), jaki i korzystnego salda migracji (+309 w 2011 r., +227 w 2012 r., +330 w 2013 r.), odbywającej się głównie w ruchu wewnętrznym. Co warte podkreślenia w analizowanym okresie zmniejszała się liczba urodzeń żywych (z 649 w 2011 r. do 595 w 2013 r.), a saldo migracji w ruchu zagranicznym było coraz bardziej niekorzystne (z 7 w 2011 r. do -32 w 2013 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 5-6. Ruch naturalny i migracyjny ludności powiatu w latach 2011-2013

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Dokonując analizy zachodzących w powiecie zmian demograficznych, należy podkreślić, iż mimo zwiększającej się liczby mieszkańców są one coraz mniej korzystne. Widoczny jest bowiem systematyczny wzrost udziału osób starszych w populacji powiatu. Zmiany te powodują postępujący proces starzenia się społeczności lokalnej, co w perspektywie najbliższych lat będzie m.in. wymagało dostosowania w szerszym zakresie niż dotychczas wachlarza usług społecznych do potrzeb seniorów.

Powyższe przewidywania potwierdza przygotowana przez Główny Urząd Statystyczny prognoza ludności kraju, według której do 2035 roku liczba ludności Powiatu Leszczyńskiego w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym spadnie do odpowiednio 8.728 i 31.725, a liczba osób starszych przewyższy znacznie liczbę dzieci i młodzieży i osiągnie poziom 12.678. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogóle mieszkańców powiatu (53.131) wyniesie 16,4%, a odsetek osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym odpowiednio 59,7 i 23,9%.

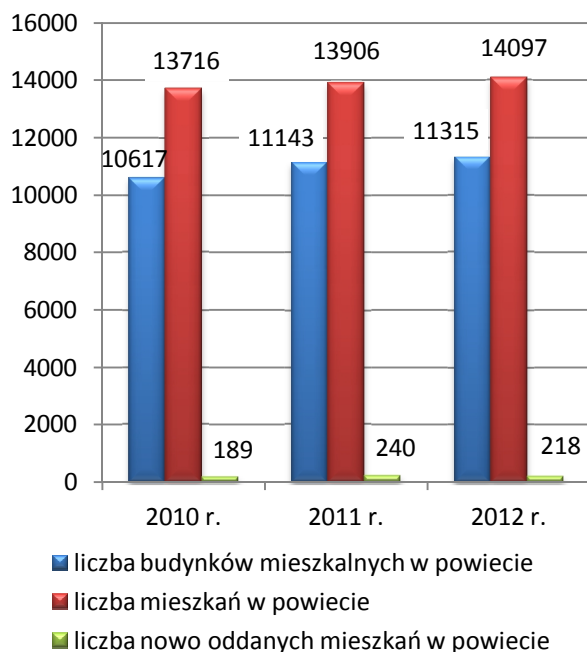
Sytuacja demograficzna w powiecie jest jednym z uwarunkowań lokalnej polityki mieszkaniowej. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2010-2012 liczba mieszkań w powiecie zwiększała się z roku na rok (z 13.716 w 2010 r. do 14.097 w 2012 r.). Tendencji tej towarzyszyła utrzymująca się na podobnym poziomie przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (po 106,2 m² w latach 2010-2011, 106,9 m² w 2012 r.) oraz przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania przypadająca na 1 osobę (po 27,9 m² w latach 2010-2011, 28,2 m² w 2012 r.).

W 2013 roku, w porównaniu z latami 2011-2012, zwiększyła się liczba mieszkań będących w zasobach gmin wchodzących w skład powiatu (259 w 2011 r., 258 w 2012 r., 269 w 2013 r.), na co wpływ, przy spadku liczby mieszkań komunalnych (241 w 2011 r., 240 w 2012 r., 234 w 2013 r.) miał wzrost liczby mieszkań socjalnych (57 w 2011 r., 58 w 2012 r., 74 w 2013 r.). W analizowanym okresie liczba wniosków złożonych na tego typu mieszkania była na podobnym poziomie (25 w 2011 r., po 26 w latach 2011-2012), nie odnotowano natomiast żadnego wyroku eksmisyjnego bez wskazania lokalu socjalnego.

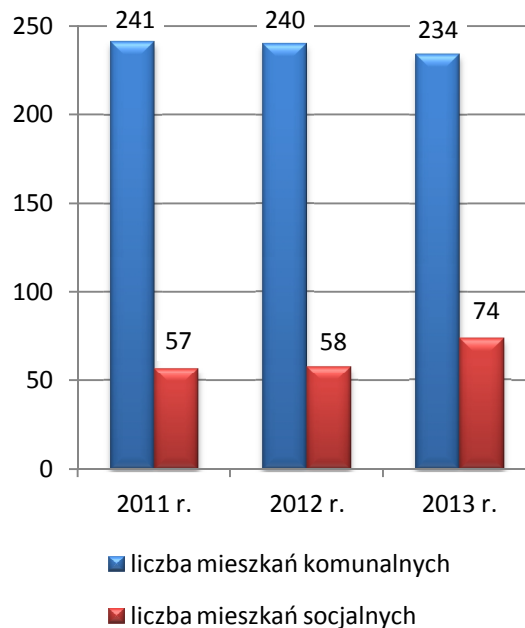
W 2012 roku oddano w powiecie do użytku 189 nowych mieszkań o łącznej powierzchni 29.034 m², rok później 240 nowych mieszkań o łącznej powierzchni 38.175 m², a w 2012 roku 218 mieszkań o łącznej powierzchni 35.292 m². Liczba nowo powstałych w nich izb wyniosła: 1.065 w 2010 roku, 1.394 w 2011 roku i 1.256 w 2012 roku.

Dane szczegółowe na temat zasobów mieszkaniowych w powiecie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 7. Zasoby mieszkaniowe w powiecie w latach 2010-2012

Wykres 8. Mieszkania pozostające w zasobach gmin wchodzących w skład powiatu w latach 2011-2013

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny i Urzędy Gmin z Powiatu Leszczyńskiego.

Na koniec 2012 roku zdecydowana większość mieszkań w powiecie była wyposażona w instalacje techniczno-sanitarne. W miastach do sieci wodociągowej podłączonych było 98,4% mieszkań, ustęp spłukiwany i łazienkę posiadało odpowiednio 96,2 i 93,1% mieszkań, a do centralnego ogrzewania i sieci gazowej dostęp miało odpowiednio 78,1 i 33,2% mieszkań. Sytuacja na obszarach wiejskich powiatu wyglądała podobnie za wyjątkiem gorszej dostępności instalacji gazowej. Do sieci wodociągowej podłączonych było 98,6% mieszkań, ustęp spłukiwany i łazienkę posiadało odpowiednio 95,8 i 93,7% mieszkań, a do centralnego ogrzewania i sieci gazowej dostęp miało odpowiednio 79,8 i 16% mieszkań.

Mieszkańcy powiatu, którzy z uwagi na trudną sytuację materialną nie byli w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, otrzymywali, po spełnieniu określonych warunków, dodatki mieszkaniowe. Jest to świadczenie pieniężne udzielane w ramach zadań własnych gmin i realizowane zazwyczaj przez ośrodki pomocy społecznej. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminach powiatu w latach 2011-2013

	2011 r.	2012 r.	2013 r.
liczba osób, którym przyznano dodatki mieszkaniowe	226	193	202
liczba świadczeń	1.450	1.229	1.114
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	309.832	315.904	300.598

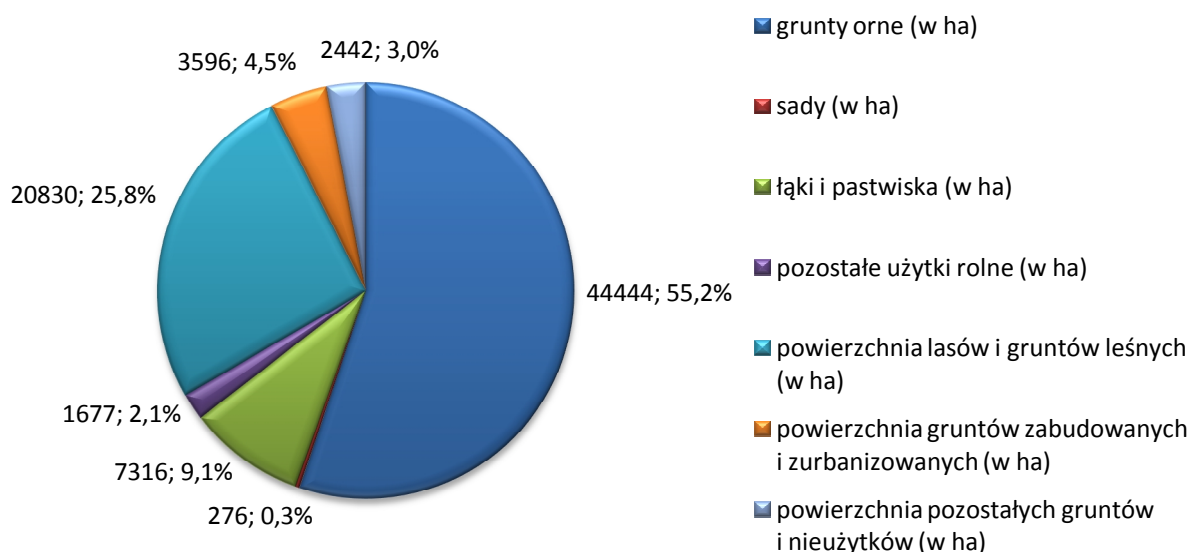
Źródło danych: ośrodki pomocy społecznej funkcjonujące w gminach Powiatu Leszczyńskiego.

W latach 2011-2013 liczba osób, którym przyznano w gminach powiatu pomoc w formie dodatków mieszkaniowych ulegała wahaniom (226 w 2011 r., 193 w 2012 r., 202 w 2013 r.). Tym samym zmieniała się liczba przyznanych dodatków (1.450 w 2011 r., 1.229 w 2012 r., 1.114 w 2013 r.) oraz wysokość środków finansowych przeznaczonych na ten cel (309.832 w 2011 r., 315.904 w 2012 r., 300.598 w 2013 r.). Należy dodać, iż w analizowanym okresie nie przyznawano dodatków mieszkaniowych w gminie Wijewo.

4. STRUKTURA GOSPODARCZA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY

Gospodarka powiatu leszczyńskiego ma charakter rolniczo-przemysłowo-usługowy. Pomimo przeciętnych warunków do rozwoju rolnictwa (na jego terenie dominują gleby klas IV i V – łącznie 62%, a kolejne 26% stanowią gleby klasy III), użytki rolne zajmują 66,7% jego powierzchni, z czego 82,7% przypada na grunty orne, 13,6% na łąki i pastwiska, a 0,5% na sady. Lasy i grunty leśne obejmują z kolei 25,8% powierzchni powiatu, tereny zabudowane i zurbanizowane 4,5% (spośród tych ostatnich 64,4% stanowią tereny komunikacyjne, 18,6% tereny mieszkaniowe, a 5,2% tereny przemysłowe), a pozostałe grunty i nieużytki, w tym grunty pod wodami 3%. Dane szczegółowe na temat struktury gruntów w powiecie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 9. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha)

Źródło danych: Starostwo Powiatowe w Lesznie.

Według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku w powiecie funkcjonowało 3.949 gospodarstw rolnych, wśród których zdecydowaną większość stanowiły gospodarstwa indywidualne (3.928). Blisko 53% gospodarstw (2.080) zajmowało powierzchnię do 5 ha (48% z nich do 1 ha), 17,3% gospodarstw od 5 do 10 ha, 12,2% od 10 do 15 ha, a 17,9% 15 ha i więcej.

Średnia powierzchnia użytków rolnych wynosiła 12,78 ha, a użytków rolnych w dobrej kulturze 12,70 ha na gospodarstwo rolne. W strukturze upraw dominowały zboża (uprawą zbóż zajmowało się 2.980 gospodarstw rolnych spośród 3.260 trudniących się uprawą) i ziemniaki (778), natomiast podstawowy kierunek produkcji zwierzęcej stanowił chów trzody chlewnej (hodowlą trzody chlewnej zajmowały się 1.742 gospodarstwa rolne spośród 2.403 utrzymujących zwierzęta gospodarskie), drobiu (1.594) i bydła (1.111).

Porównując powyższe dane z danymi z poprzedniego Powszechnego Spisu Rolnego, przeprowadzonego w 2002 roku, należy zwrócić uwagę na spadek liczby gospodarstw, szczególnie małych do 1 ha, wzrost liczby gospodarstw większych, powyżej 15 ha, mniejszy odsetek użytków rolnych pozostających pod zasiewami, a także spadek pogłowia trzody chlewnej oraz wzrost pogłowia bydła.

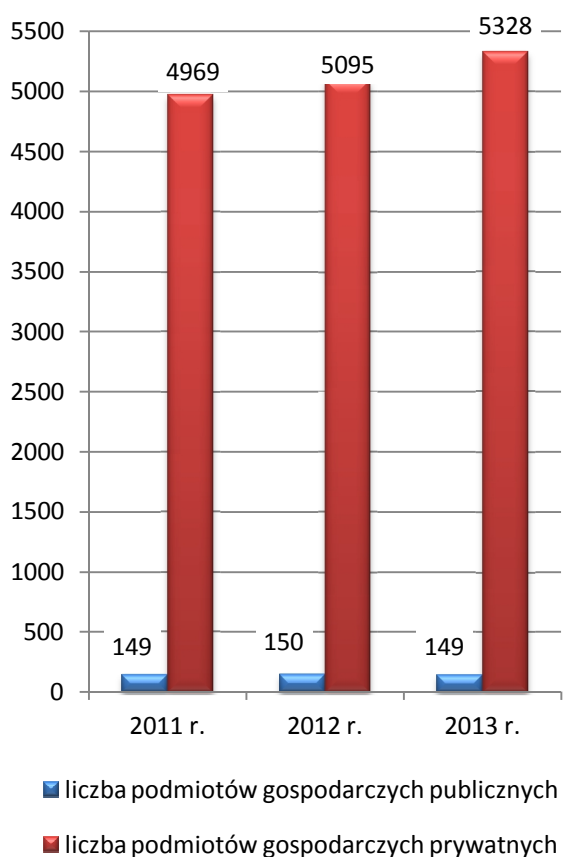
W latach 2011-2013 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w powiecie systematycznie rosła (z 5.118 w 2011 r. do 5.477 w 2013 r.). Zdecydowana większość z nich znajdowała się w rękach prywatnych (4.969 w 2011 r., 5.095 w 2012 r., 5.328 w 2013 r.).

Działalność gospodarcza w powiecie była przede wszystkim prowadzona w takich sekcjach, jak: handel hurtowy i detaliczny oraz usługi w zakresie napraw (1.351), budownictwo (908), rolnictwo, leśnictwo i łowiectwo (682) oraz przetwórstwo przemysłowe (611). Przemysł reprezentowany był głównie przez branżę spożywczą (przetwórstwo mięsa oraz owoców i warzyw), przetwórstwo drewna, branżę metalową i maszynową, meblarską i odzieżową.

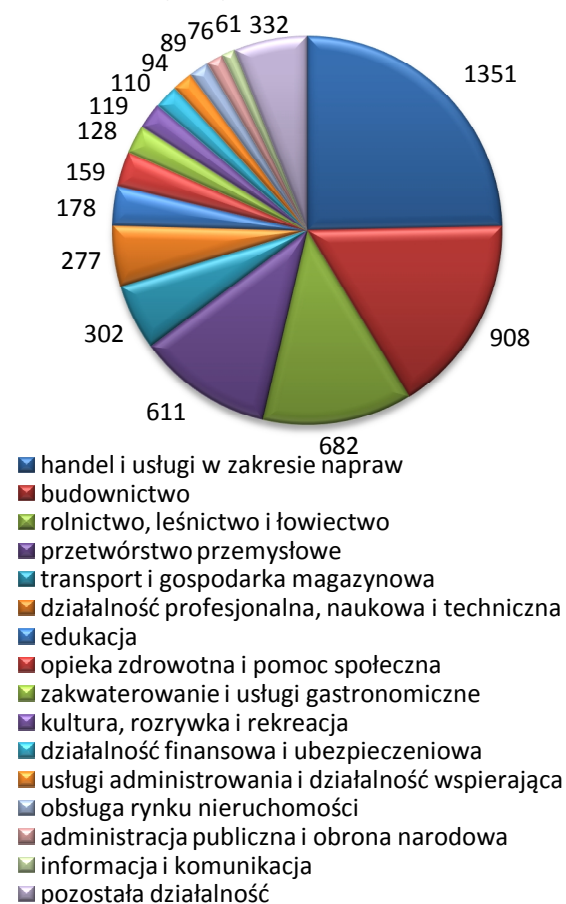
W 2013 roku najwięcej podmiotów gospodarczych funkcjonowało w gminach Włoszakowice (1.165, w tym 1.135 prywatnych) oraz Rydzyna (877, w tym 850 prywatnych), Lipno (837, w tym 823 prywatne) i Osieczna (827, w tym 805 prywatnych), a najmniej w gminie Wijewo (383, w tym 372 prywatne).

Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych działających w powiecie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 10. Podmioty gospodarcze w powiecie w latach 2011-2013

Wykres 11. Podmioty gospodarcze w powiecie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2013 roku

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Do znaczących podmiotów gospodarczych funkcjonujących w powiecie należą: Zootechniczny Zakład Doświadczalny w Pawłowicach, Ośrodek Hodowli Zarodowej „Garzyn” Sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Rolne Sp. z o.o. w Długich Starych, „Woźniak” Sp. z o.o. Fermy Drobiu w Lasocicach, Agromix Sp. z o.o. w Rojęczynie, Cargill Polska Sp. z o.o. w Krzemieniewie, Agro-Rydzyňa Sp. z o.o., Zakład Mięśno-Wędliniarski „Kaminiaz” w Święciechowie, Ubojnia Zwierząt Sieletyccy w Święciechowie, PPHU „John” w Grotnikach, Przedsiębiorstwo Przemysłu Spożywczego Cieślak w Świerczynie, Hipsz Sp. z o.o. w Rydzynie, ZPCh „Hermes” sp. z o.o. we Włoszakowicach, Przedsiębiorstwo Przetwórczo-Handlowe „Malpol” w Kąkolewie, „Werner Kenkel” Sp. z o.o. w Krzycku Wielkim, Winkhaus Polska Sp. z o.o. w Rydzynie, Viacon Polska Sp. z o.o. w Rydzynie, Inoforges Polska Sp. z o.o. w Rydzynie, „Jamalex” Sp. z o.o. w Rydzynie, „Kan-Bud” Sp. z o.o. w Kąkolewie, Drewpol Sp. z o.o. w Kąkolewie, „Debon” Sp. z o.o. w Krzemieniewie, Astromal Sp. z o.o. w Wilkowicach, „Profiloplast” Sp. J. w Wilkowicach, Janser Polska Sp. z o.o. w Lipnie, Euro-Pegaz Transport Sp. z o.o. w Osiecznej oraz Agregaty Fogo Sp. z o.o. w Wilkowicach.

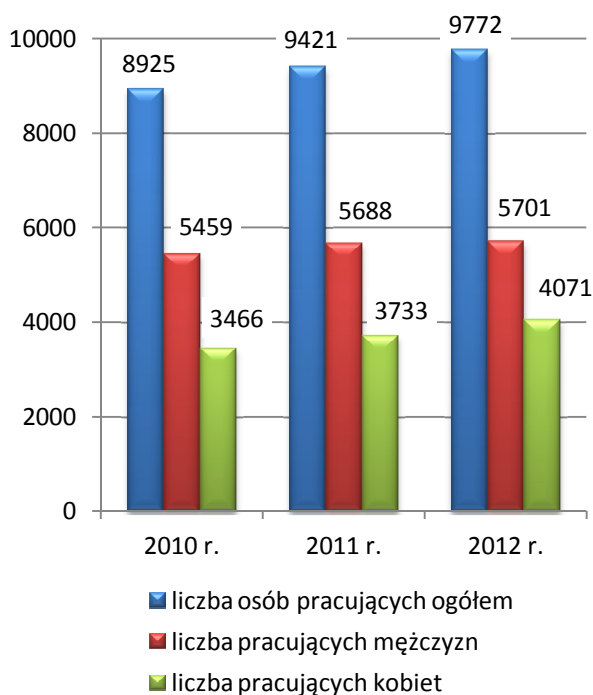
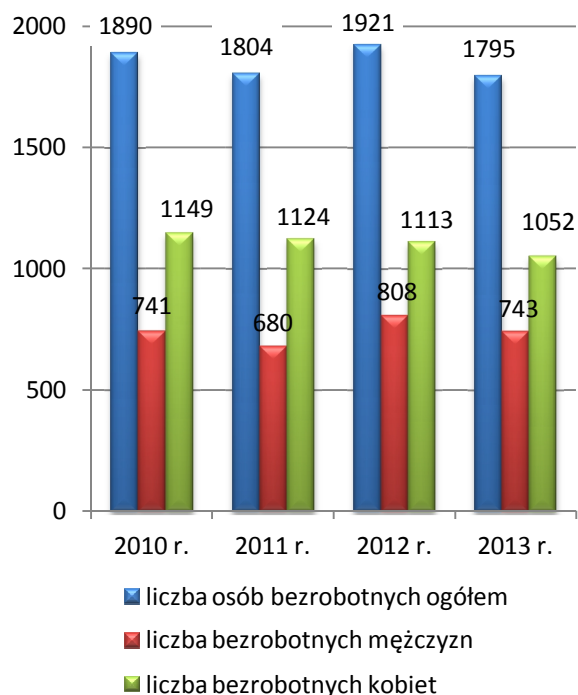
Bardzo ważną i perspektywiczną gałęzią gospodarki powiatu jest turystyka, w tym agroturystyka. Jej rozwojowi sprzyjają walory przyrodniczo-krajobrazowe powiatu skupione w obrębie wyznaczonych obszarów chronionych. W ich skład wchodzi znajdujące się w granicach powiatu: Przemęcki Park Krajobrazowy (21 450 ha), chroniący walory przyrodniczo-krajobrazowe najładniejszej części Pojezierza Leszczyńskiego, Rezerwat florystyczny „Dolinka” (1,77 ha), znajdujący się w gminie Lipno w okolicach miejscowości Goniembice, Rezerwat faunistyczny „Ostoja żółwia błotnego” (4,42 ha) w okolicach miejscowości Witosław w gminie Osieczna, Obszar I Chronionego Krajobrazu – Przemęcko-Wschowski z kompleksem leśnym Włoszakowice (412,25 km²), Obszar II Chronionego Krajobrazu – kompleks leśny Śmigiel-Święciechowa (90,25 km²), Obszar III Chronionego Krajobrazu – Krzywińsko-Osiecki wraz z zadrzewieniami Dezyderego Chłapowskiego i Kompleksem leśnym Osieczna-Góra (714,25 km²), kilkaset obiektów – tworów przyrody żywej i nieożywionej – objętych ochroną pomnikową (dęby szypułkowe, platany, buki, jesiony, cisy, aleje, parki wiejskie, głazy narzutowe) oraz obszar Natura 2000 obejmujący: obszary specjalnej ochrony ptaków – Zbiornik „Wonieść” (2.802,1 ha, z czego 1.060,9 ha znajduje się w gminie Osieczna) i „Pojezierze Sławskie” (39.144,8 ha, z czego 13.291,9 ha znajduje się w gminach Wijewo, Włoszakowice i Święciechowa) oraz specjalne obszary

ochrony siedlisk – Zachodnie Pojezierze Krzywińskie (4.776 ha, z czego 97,8% znajduje się w gminach Krzemieniewo i Osieczna), Jezioro Brenno (83,7 ha; obejmuje jezioro Brenno wraz z otaczającymi go terenami, na których występują największe w Polsce populacje selera błotnego) oraz Ostoja Przemęcka (1.200,4 ha, z czego 72% znajduje się w gminach Wijewo i Włoszakowice; Ostoja chroni 12 jezior zróżnicowanych pod względem troficznym, a w jej granicach ważnym siedliskiem są kwaśne dąbrowy, lasy łąkowe, grądy i ekstensywnie użytkowane łąki).

Rozwojowi turystyki w powiecie sprzyjają także liczne gospodarstwa agroturystyczne, dobrze rozbudowana baza noclegowa, bogactwo obiektów zabytkowych – dworców, zamków, pałaców, wśród których na szczególną uwagę zasługują zamek w Rydzynie oraz pałace w Pawłowicach, Górznie, Przybyszewie i we Włoszakowicach, a także wytyczone szlaki piesze (niebieskie i żółte o łącznej długości odpowiednio 138 i 69 km) i rowerowe (Szlak Parków Dworskich, Szlak ziemskich siedzib, Szlak Wiatraków, Szlak od pałacu do zamku, Szlak królewski, Szlak przez jaworowy jar, Szlak do Sanktuarium Maryjnego, Szlak dla krótkodystansowców, Szlak wzdłuż lasów i jezior, Szlak Osiecka pętla crossowa, Szlak wśród leśnej przyrody, Szlak Rydzyńska „Eska”, Szlak zamkowy, Szlak przez lasy, łąki i pola, Szlak wśród pól do Lipna, Szlak w stronę Bukowego Jaru) czy przebiegający przez teren powiatu Wielkopolski Szlak Wiatraczny.

Warto dodać, że Powiat Leszczyński należy do Organizacji Turystycznej „Leszno-Region”, której celem jest promocja i aktywizacja turystyczna regionu Leszna, pozyskiwanie środków finansowych na rzecz rozwoju i promocji turystyki w regionie, integrowanie działalności samorządów i branży turystycznej oraz organizacja doształcania i doskonalenia zawodowego.

Sytuacja gospodarcza w powiecie wpływa na kondycję lokalnego rynku pracy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego i Powiatowego Urzędu Pracy w Lesznie, w latach 2010-2012 liczba posiadających zatrudnienie mieszkańców Powiatu Leszczyńskiego zwiększała się z roku na rok (z 8.925 w 2010 r. do 9.772 w 2012 r.), a liczba osób bezrobotnych w 2013 roku była niższa niż w latach poprzednich (1.795 w stosunku do 1.890 w 2010 r., 1.804 w 2011 r. i 1.921 w 2012 r.). Wśród tych ostatnich większość stanowiły kobiety (60,8% w 2010 r., 62,3% w 2011 r., 57,9% w 2012 r., 58,6% w 2013 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 12. Mieszkańcy powiatu posiadający zatrudnienie w latach 2010-2012**Wykres 13. Bezrobotni w powiecie według płci w latach 2010-2013**

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny i Powiatowy Urząd Pracy w Lesznie.

Udział osób pozostających bez pracy w ogóle mieszkańców powiatu będących w wieku produkcyjnym w latach 2010-2013 był na zbliżonym poziomie: w 2010 roku wyniósł 5,6%, rok później 5,3%, w 2012 roku 5,6%, a w 2013 roku 5,2%. Niewielkie odstępstwa widoczne były również w poszczególnych gminach powiatu. Na koniec 2013 roku największy udział osób pozostających bez pracy w ogóle ludności będącej w wieku produkcyjnym odnotowano w gminie Rydzyna (5,9%), a najmniejszy w gminach Włoszakowice (4,5%) i Lipno (4,7%). Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Bezrobotni w gminach wchodzących w skład powiatu w latach 2010-2013

nazwa gminy	liczba bezrobotnych				udział bezrobotnych w ogóle ludności w wieku produkcyjnym (w %)			
	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Krzemieniewo	384	296	309	294	6,3	5,4	5,6	5,4
Lipno	256	247	248	218	5,9	5,6	5,5	4,7
Osieczna	284	287	302	283	5,0	5,1	5,3	5,0
Rydzyna	335	320	351	326	6,1	5,8	6,3	5,9
Święciechowa	284	269	291	277	5,8	5,5	5,9	5,6

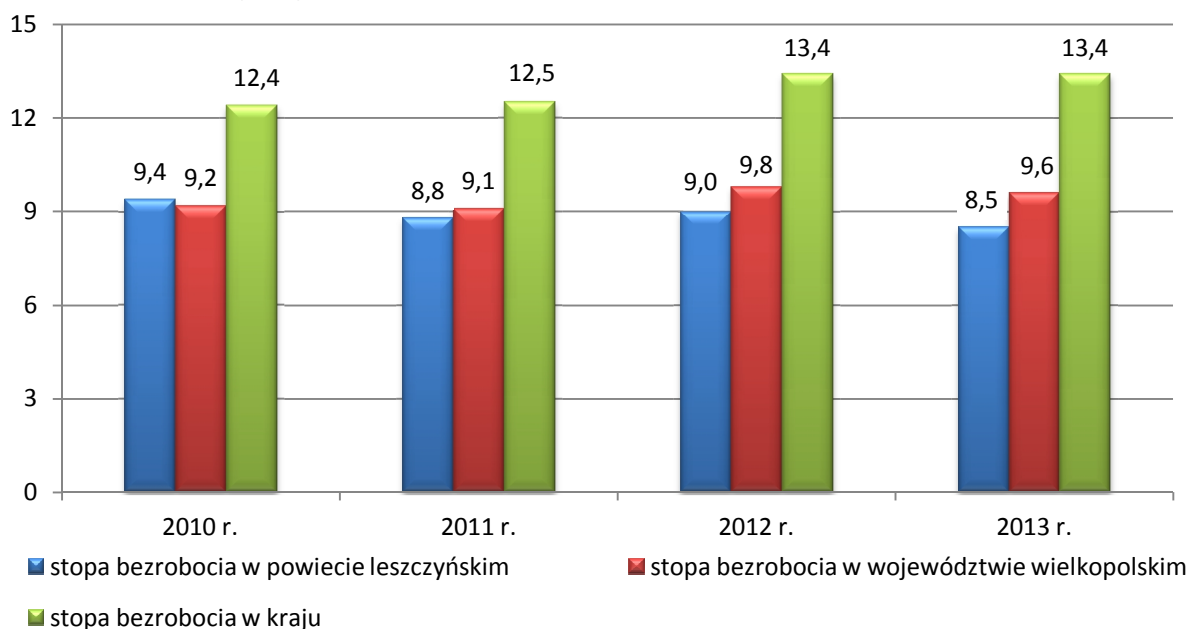

Wijewo	125	130	147	134	5,4	5,6	6,3	5,7
Włoszakowice	258	255	273	263	4,5	4,4	4,8	4,5

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny i Powiatowy Urząd Pracy w Lesznie.

W latach 2010-2013 stopa bezrobocia w powiecie leszczyńskim była niższa niż w kraju, a od 2011 roku była również mniejsza od stopy bezrobocia w województwie wielkopolskim. Co warto podkreślić, w 2013 roku jej wielkość, po niewielkim wzroście w roku poprzednim, spadła w powiecie i w województwie (o odpowiednio 0,5 i 0,2%). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 14. Stopa bezrobocia w powiecie leszczyńskim, w województwie wielkopolskim i w kraju w latach 2010-2013 (w %)

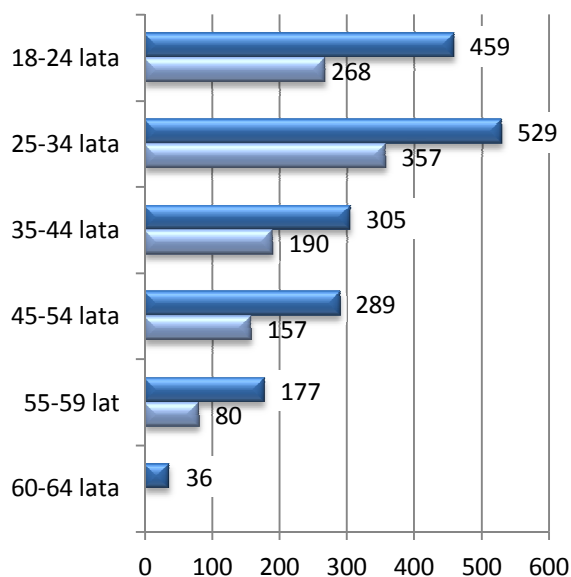

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

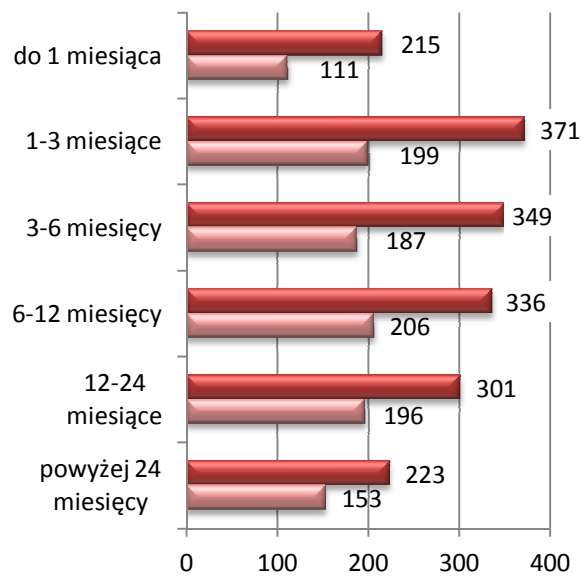
Na koniec 2013 roku wśród bezrobotnych w powiecie największe grupy stanowiły osoby w wieku 25-34 lata (529 osób) i 18-24 lata (459 osób), osoby pozostające bez pracy od 1 do 3 miesięcy (371 osób), od 3 do 6 miesięcy (349 osób) oraz od 6 do 12 miesięcy (336 osób), ze stażem pracy do 5 lat (456 osób) oraz osoby z wykształceniem zasadniczym (612 osób).

Dane szczegółowe uwzględniające podział bezrobotnych w powiecie według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia przedstawiają poniższe wykresy.

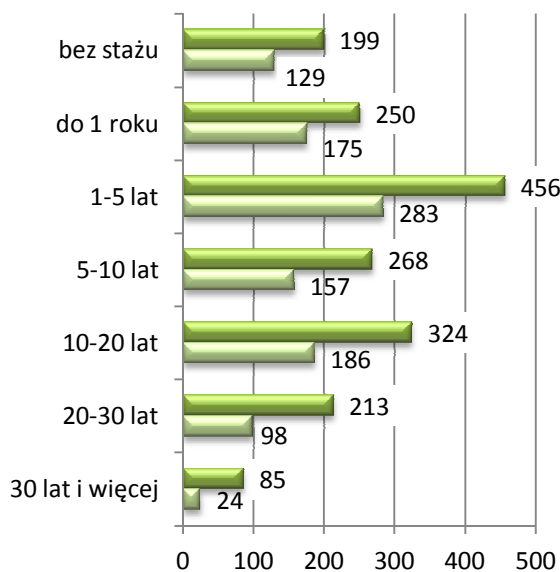
Wykresy 15-18. Bezrobotni w powiecie na koniec 2013 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia

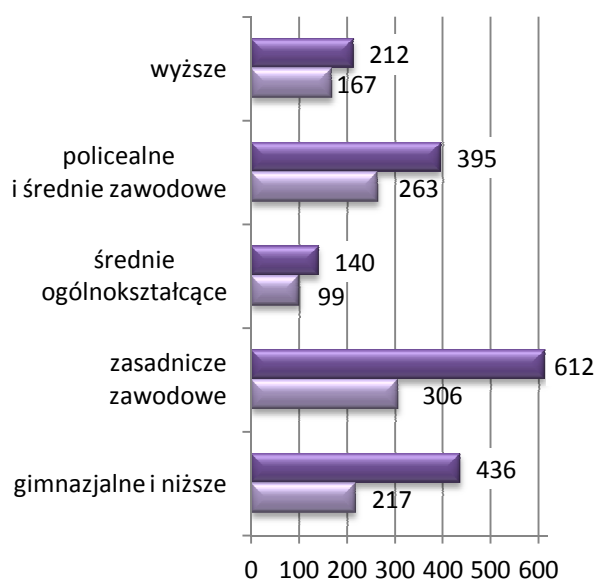
■ liczba bezrobotnych ogółem według wieku
■ liczba kobiet bezrobotnych według wieku

■ liczba bezrobotnych ogółem według czasu pozostawania bez pracy
■ liczba bezrobotnych kobiet według czasu pozostawania bez pracy

■ liczba bezrobotnych ogółem według stażu pracy
■ liczba bezrobotnych kobiet według stażu pracy

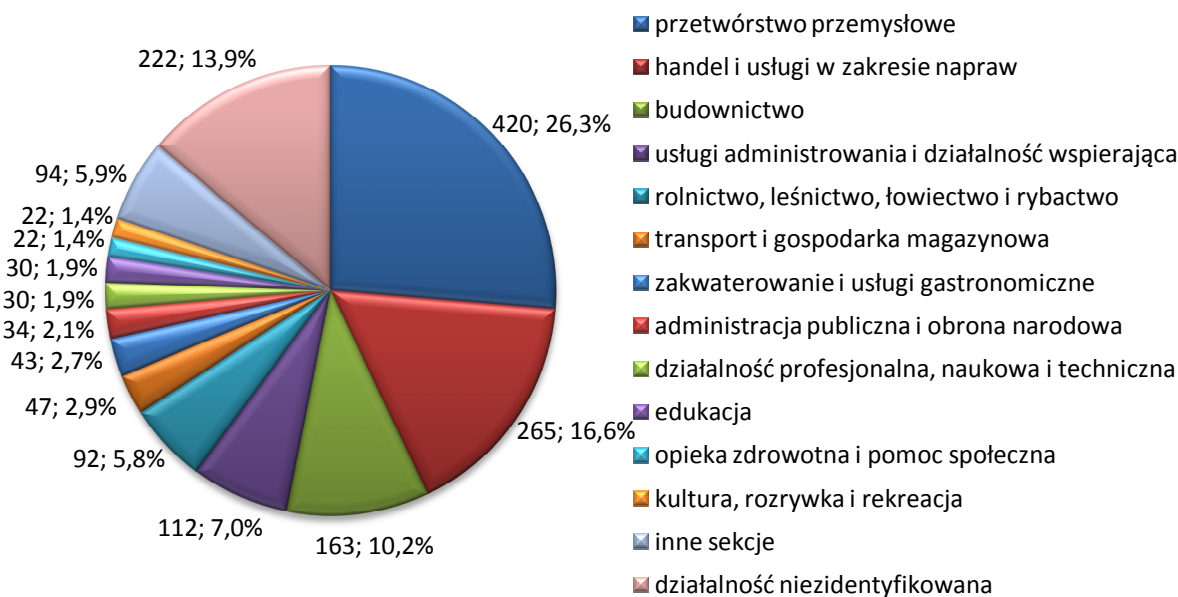
■ liczba bezrobotnych ogółem według poziomu wykształcenia
■ liczba bezrobotnych kobiet według poziomu wykształcenia

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Lesznie.

Na koniec 2013 roku wśród bezrobotnych w powiecie największe grupy stanowiły osoby, dla których ostatnimi miejscami pracy były podmioty gospodarcze zajmujące się

przetwórstwem przemysłowym (420 osób), handlem i usługami w zakresie napraw (265), budownictwem (163), usługami administrowania i działalnością wspierającą (112) oraz rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem (92). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 19. Bezrobotni w powiecie na koniec 2013 roku według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Lesznie.

W analizowanym roku liczba zgłoszonych wolnych miejsc pracy wyniosła 293, przy czym na koniec roku pozostawało jedynie 6 dostępnych. Najwięcej wolnych miejsc pracy oferowali pracodawcy zajmujący się rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem (86), przetwórstwem przemysłowym (44), handlem i usługami w zakresie napraw (42) oraz budownictwem (37).

Podkreślając dobrą sytuację na lokalnym rynku pracy, o czym świadczy niski udział osób bezrobotnych w ogóle ludności powiatu w wieku produkcyjnym (na koniec 2013 roku wyniósł on 5,2%), należy jednocześnie zwrócić uwagę na położenie mieszkańców powiatu pozostających bez zatrudnienia i uwzględnić w przyszłych działaniach na rzecz ich aktywizacji trzy zasadnicze kwestie. Pierwsza z nich dotyczy potrzeby dalszego wspomaganie lokalnej przedsiębiorczości, m.in. poprzez prowadzenie doradztwa dla podejmujących działalność gospodarczą, wspieranie grup producenckich wśród rolników oraz ułatwianie dostępu do funduszy unijnych, a także zachęcania nowych inwestorów do podejmowania działalności

gospodarczej w powiecie, m.in. przy wykorzystaniu sprzyjających rozwojowi turystyki jego walorów krajobrazowo-przyrodniczych.

Druga kwestia odnosi się do konieczności zwrócenia szczególnej uwagi na osoby bezrobotne z krótkim stażem pracy lub bez stażu pracy, którym należy dać możliwość poszerzenia doświadczenia zawodowego lub podjęcia pierwszej pracy. Trzeba mieć także na uwadze osoby mające za sobą kilkunastoletni okres zatrudnienia, którym powinno się zapewnić dostęp do kursów i szkoleń umożliwiających podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych. Wreszcie trzecia kwestia wiąże się z potrzebą stałego motywowania dzieci i młodzieży do nauki i dostosowania kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy, by w przyszłości, dzięki zdobytemu wykształceniu, mieli większe szanse na podjęcie zatrudnienia.

5. EDUKACJA I WYCHOWANIE

W roku szkolnym 2013/2014 w powiecie leszczyńskim funkcjonowało: 13 placówek przedszkolnych oraz 9 oddziałów (klas, grup) przedszkolnych w 8 szkołach podstawowych, 29 szkół podstawowych, w tym 5 specjalnych, 21 gimnazjów, w tym 5 specjalnych, oraz 7 szkół ponadgimnazjalnych, w tym 2 licea ogólnokształcące, w tym 1 specjalne, 1 szkoła policealna specjalna, oraz 3 zasadnicze szkoły zawodowe, w tym 1 specjalna oraz 2 specjalne przysposabiające do pracy. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Placówki oświatowe w powiecie w roku szkolnym 2013/2014

lp.	nazwa placówki	adres placówki
Gmina Krzemieniewo		
1.	Przedszkole Publiczne Nr 2 w Pawłowicach	ul. Zielona 16, 64-122 Pawłowice
2.	Publiczne Przedszkole w Krzemieniewie	ul. Spółdzielcza 48, 64-120 Krzemieniewo
3.	Zespół Szkół w Drobninie: Szkoła Podstawowa i Gimnazjum	Drobnin 25, 64-120 Krzemieniewo
4.	Zespół Szkół Gminy Krzemieniewo w Garzynie: Przedszkole i Szkoła Podstawowa	ul. Leszczyńska 50, Garzyn, 64-120 Krzemieniewo
5.	Zespół Szkół w Nowym Belęcynie: Szkoła Podstawowa i Gimnazjum	Nowy Belęcin 30, 64-120 Krzemieniewo
6.	Zespół Szkół w Pawłowicach: Szkoła Podstawowa wraz ze szkołą filialną w Oporówku i Gimnazjum	ul. Leszczyńska 6, 64-122 Pawłowice Oporówko 7a, 64-120 Krzemieniewo

7.	Zespół Szkół Specjalnych w Górznie: Szkoła Podstawowa Specjalna z oddziałem przedszkolnym, Gimnazjum Specjalne, Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy w Górznie, Szkoła Podstawowa Specjalna, Gimnazjum Specjalne i Liceum Ogólnokształcące Specjalne	Górzno 63, 64-120 Krzemieniewo
Gmina Lipno		
8.	Przedszkole w Lipnie wraz z oddziałami przedszkolnymi w Goniembicach, Górcie Duchownej, Radomicku i Wilkowicach	ul. Powstańców Wielkopolskich 46, 64-111 Lipno
9.	Przedszkole Monika Konieczna w Wilkowicach	Wilkowice, ul. Ogrodowa 2c, 64-115 Świąteczowa
10.	Szkoła Podstawowa im. bł. Edmunda Bojanowskiego w Górcie Duchownej	Górka Duchowna 12, 64-111 Lipno
11.	Szkoła Podstawowa im. Wojska Polskiego w Lipnie	ul. Powstańców Wielkopolskich 68, 64-111 Lipno
12.	Szkoła Podstawowa im. 17 Pułku Ułanów w Goniembicach	Goniembice 30, 64-111 Lipno
13.	Szkoła Podstawowa w Wilkowicach	Wilkowice, ul. Szkolna 28, 64-115 Świąteczowa
14.	Gimnazjum im gen. Dezyderego Chłapowskiego w Lipnie	ul. Powstańców Wielkopolskich 68, 64-111 Lipno
Gmina Osieczna		
15.	Przedszkole Samorządowe w Drzeczku	Drzeczko 21a, 64-113 Osieczna
16.	Przedszkole Samorządowe w Kąkolewie z Oddziałem w Grodzisku	Kąkolewo, ul. Krzywińska 27-29, 64-113 Osieczna, Oddział w Grodzisku: Grodzisko 61, 64-113 Osieczna
17.	Przedszkole Samorządowe Akademia Pana Kleksa w Osiecznej z Oddziałem w Kątach	ul. Kopernika 1, 64-113 Osieczna Oddział w Kątach: Kąty 99, 64-113 Osieczna
18.	Zespół Przedszkole i Szkoła Podstawowa w Świerczynie	Świerczyna 43a, 64-113 Osieczna
19.	Zespół Szkół Szkoła Podstawowa i Gimnazjum w Osiecznej	ul. Kopernika 1, 64-113 Osieczna
20.	Zespół Szkół Szkoła Podstawowa i Gimnazjum w Kąkolewie	Kąkolewo, ul. Krzywińska 14, 64-113 Osieczna
21.	Szkolne Schronisko Młodzieżowe „Morena” w Osiecznej	ul. Kopernika, 64-113 Osieczna
22.	Niepubliczne Szkolne Schronisko Młodzieżowe „Waykiki” w Osiecznej	ul. Gostyńska, 64-113 Osieczna
Gmina Rydzyna		
23.	Publiczne Przedszkole w Rydzynie wraz z oddziałami w Dąbczu, Kłodzie i Jabłonnej	Pl. Dąbrowskiego 1, 64-130 Rydzyna
24.	Szkoła Podstawowa w Dąbczu	Dąbcze 82, 64-130 Rydzyna
25.	Szkoła Podstawowa im. Armii Krajowej w Kaczkowie z siedzibą w Rojęczynie	Rojęczyn 17, 64-130 Rydzyna
26.	Szkoła Podstawowa w Rydzynie	ul. Zamkowa 3, 64-130 Rydzyna
27.	Gimnazjum im. Sułkowskich w Rydzynie	ul. Wolności 14a, 64-130 Rydzyna

28.	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Franciszka Ratajczaka w Rydzynie: Szkoły dla uczniów z niepełnosprawnością umysłową w stopniu lekkim (Szkoła Podstawowa, Gimnazjum, Zasadnicza Szkoła Zawodowa), Szkoły dla uczniów z niepełnosprawnością umysłową w stopniu umiarkowanym i znacznym (Szkoła Podstawowa Specjalna z oddziałem przedszkolnym, Gimnazjum, Szkoła Przystosowująca do Pracy), Szkoły dla uczniów słabosłyszących i niesłyszących (Szkoła Podstawowa z oddziałem przedszkolnym, Gimnazjum, Liceum Ogólnokształcące, Szkoła Policealna, Internat, Powiatowy Zespół Wczesnego Wspomagania Rozwoju Dziecka), Sezonowe Szkolne Schronisko Młodzieżowe	Pl. Zamkowy 2, 64-130 Rydzyna
Gmina Świąciechowa		
29.	Przedszkole Samorządowe w Świąciechowie z oddziałami w Długich Starych, Lasocicach, Niechłodzie i Gołanicach	ul. Kościelna 4, 64-115 Świąciechowa,
30.	Zespół Szkół Szkoła Podstawowa i Gimnazjum w Świąciechowie	ul. Szkolna 15, 64-115 Świąciechowa
31.	Zespół Szkół Szkoła Podstawowa i Gimnazjum w Lasocicach	Lasocice, ul. Szkolna 13, 64-100 Leszno
32.	Zespół Szkół Szkoła Podstawowa i Gimnazjum w Długich Starych	Długie Stare, ul. Leszczyńska 1, 64-100 Leszno
Gmina Wijewo		
33.	Samorządowe Przedszkole w Wijewie	ul. Powstańców Wielkopolskich 19, 64-150 Wijewo
34.	Szkoła Podstawowa w Wijewie	ul. Powstańców Wlkp. 12, 64-150 Wijewo
35.	Zespół Szkół im. Powstańców Wielkopolskich w Brennie: Gimnazjum i Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Brenno, ul. Kościelna 1, 64-150 Wijewo
36.	Niepubliczne Szkolne Schronisko Młodzieżowe „Brenno”	ul. Plażowa 1, 64-150 Brenno
Gmina Włoszakowice		
37.	Przedszkole nr 2 we Włoszakowicach z oddziałami we Włoszakowicach, Bukówcu Górnym i Krzycku Wielkim	Oddziały we Włoszakowicach: ul. Kurpińskiego 27, ul. Spokojna 4, Włoszakowice, Oddział w Bukówcu Górnym: ul. Powstańców Wielkopolskich, Bukówiec Górny, Oddział w Krzycku Wielkim: ul. Szkolna 12, Krzycko Wielkie
38.	Zespół Szkół im. ks. Teodora Kurpisza w Bukówcu Górnym: Szkoła Podstawowa, Gimnazjum	ul. Powstańców Wlkp. 114, 64-140 Bukówiec Górny
39.	Zespół Szkół w Dłużynie: Szkoła Podstawowa, Gimnazjum	Dłużyna 42, 64-140 Włoszakowice
40.	Zespół Szkół w Jezierzycach Kościelnych: Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki, Gimnazjum	Jezierzyce Kościelne 90a, 64-117 Krzycko Małe

41.	Zespół Szkół w Krzycku Wielkim: Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej, Gimnazjum	Krzycko Wielkie, ul. Szkolna 6, 64-117 Krzycko Małe
42.	Zespół Szkół Ogólnokształcących we Włoszakowicach: Szkoła Podstawowa, Gimnazjum, Zasadnicza Szkoła Zawodowa, Liceum Ogólnokształcące	ul. K. Kurpińskiego 30, 64-140 Włoszakowice
43.	Zespół Niepublicznych Szkolnych Schronisk Młodzieżowych „Sadyba” w Boszkowie	Boszkowo-Letnisko, ul. Starkowska 26, 64-140 Włoszakowice

Źródło danych: Urzędy Gmin z Powiatu Leszczyńskiego.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w roku szkolnym 2012/2013 do przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych, w których łączna liczba nauczycieli w przeliczeniu na etaty wynosiła 96,81, uczęszczało w sumie 2.005 dzieci, do szkół podstawowych, w których liczba etatów nauczycielskich wynosiła 265,39 (w tym 17,89 w szkołach specjalnych), chodziło w sumie 3.551 dzieci (w tym 44 do szkół specjalnych), w gimnazjach, w których łączna liczba nauczycieli w przeliczeniu na etaty wynosiła 159,93 (w tym 19,41 w gimnazjach specjalnych), naukę pobierało w sumie 1.706 uczniów (w tym 63 w gimnazjach specjalnych), a do szkół ponadgimnazjalnych, w których liczba etatów nauczycielskich wynosiła 23,26 (w tym 13,41 w szkołach specjalnych), uczęszczało w sumie 278 uczniów (w tym 79 do szkół specjalnych).

Powiat Leszczyński jest organem prowadzącym dla:

- Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Franciszka Ratajczaka w Rydzynie,
- Zespołu Szkół Specjalnych w Górznie,
- Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Lesznie.

W skład **Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Franciszka Ratajczaka w Rydzynie** wchodzi: szkoły dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną, szkoły dla uczniów słabosłyszących i niesłyszących, Internat, Powiatowy Zespół Wczesnego Wspomagania Rozwoju Dziecka oraz Szkolne Schronisko Młodzieżowe. Dla dzieci upośledzonych umysłowo w stopniu lekkim dostępne są: Szkoła Podstawowa, Gimnazjum i Zasadnicza Szkoła Zawodowa, dla dzieci upośledzonych umysłowo w stopniu umiarkowanym i znacznym – Szkoła Podstawowa z oddziałem przedszkolnym, Gimnazjum i Szkoła Przystosowująca do Pracy, a dla uczniów słabosłyszących i niesłyszących – Szkoła Podstawowa wraz z oddziałem przedszkolnym, Gimnazjum, Liceum Ogólnokształcące i Szkoła Policealna, która kształci w zawodzie technik turystyki wiejskiej.

Ośrodek posiada bogatą bazę dydaktyczną, na którą składają się: sala audiowizualna z tablicą interaktywną, pracownia komputerowa z Internetem, multimedialne centrum informacyjne, pracownia EEG Biofeedback, pracownie logopedyczne, pracownia Montesorii, sale lekcyjne wyposażone w systemy FM, sala doświadczania świata, radosna szkoła, sala terapii integracji sensorycznej, pracownia gospodarstwa domowego oraz sala gimnastyczna z siłownią. Placówka zapewnia dostęp do terapii logopedycznej, hipoterapii, pedagoga, psychologa, pielęgniarki i stomatologa oraz umożliwia swoim wychowankom rozwijanie predyspozycji, umiejętności, zdolności oraz aktywne uczestnictwo w życiu szkoły. W Ośrodku działają: Samorząd uczniowski, Koło PCK, Koło Turystyczno-Krajoznawcze, Klub Miłośników Przyrody, Szkolny Klub Europejski, Olimpiada Specjalnych sekcja „Sami Swoi” oraz Szkolny Teatr „WZLOT”. Ponadto uczniowie biorą udział w licznych wycieczkach krajowych i zagranicznych, białych i zielonych szkołach, turnusach rehabilitacyjnych, obozach narciarskich oraz zajęciach rekreacyjnych na pływalni i kręgielni. Warto dodać, że od 1996 roku Ośrodek współpracuje z placówkami z Niemiec: Guben i Sonnenberg.

Działająca w ramach SOSW Zasadnicza Szkoła Zawodowa prowadzi kształcenie zawodowe w kierunkach: kucharz, ogrodnik, krawiec, monter instalacji i urządzeń sanitarnych oraz malarz, stolarz, murarz, piekarz i cukiernik. Nauka w szkole trwa trzy lata i kończy się potwierdzającym kwalifikacje zawodowe egzaminem zewnętrznym, przeprowadzonym przez Okręgową Komisję Egzaminacyjną lub Cech Rzemiosł Różnych.

Zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze dla uczniów z niepełnosprawnością umysłową w stopniu głębokim prowadzone są w Ośrodku lub w domu dziecka. Proces edukacyjny nastawiony jest na przygotowanie uczniów do funkcjonowania w społeczeństwie. Ważną zasadą pracy z uczniem jest indywidualizacja, polegająca na dostosowaniu materiału nauczania i wymagań programowych do możliwości rozwojowych dzieci i młodzieży. Wymaga to od kadry pedagogicznej pełnej znajomości intelektualnych, psychofizycznych i rodzinnych uwarunkowań ucznia.

W nauczaniu dzieci i młodzieży upośledzonej w stopniu umiarkowanym i znacznym szczególną uwagę zwraca się na rozwój sprawności samoobsługi i zaradności życiowej wychowanków. Szczególnego charakteru nabiera praca w grupie rewalidacyjnej, w której uczniowie są stymulowani pod kątem wielozmysłowego kontaktu z otoczeniem i środowiskiem. Szkoła, dopasowując programy nauczania do możliwości rozwojowych

uczniów, organizuje również zajęcia poszerzające ich udział w życiu społeczno-kulturalnym (plastyczne, muzyczne, komunikacyjne, europejskie, zdrowotne, ekologiczne i sportowe), które pozwalają im zdobyć dodatkową wiedzę oraz osiągnąć w różnych dziedzinach znaczące sukcesy. Szkoła wyposażona jest w pracownię przedmiotowe, salę komputerową ze stałym dostępem do Internetu, salę gimnastyczną, siłownię, bibliotekę z czytelnią oraz pracownię gospodarstwa domowego.

Na terenie SOSW-u działa Specjalistyczna Poradnia Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży z Wadą Słuchu. Pracujący w niej specjaliści (logopedzi, surdopedagodzy, psycholog) prowadzą zajęcia, które mają na celu niwelowanie trudności, jakie towarzyszą ubytkowi słuchu. Terapią objęci są wychowankowie Ośrodka.

Działający w ramach SOSW-u Internat posiada 120 miejsc i zapewnia całodobową opiekę uczniom uczęszczającym do szkół wchodzących w jego skład (są oni dzieleni na grupy wychowawcze ze względu na rodzaj niepełnosprawności, płeć i wiek). Z kolei Szkolne Schronisko Młodzieżowe oferuje noclegi od poniedziałku do piątku oraz w okresach feryjnych. Do dyspozycji gości dostępna jest dobrze wyposażona kuchnia i sala jadalna.

Działalność opiekuńczo-wychowawczą, dydaktyczną i rewalidacyjną w Ośrodku prowadzą nauczyciele – wychowawcy, posiadających pełne kwalifikacje do pracy z dziećmi upośledzonymi umysłowo oraz niesłyszącymi i słabosłyszącymi. Dzieci, przy wsparciu pedagogów, uczą się pożądanych społecznie zachowań, rozwijają zainteresowania na zajęciach plastycznych, sportowych, muzyczno-tanecznych, kulinarnych, uczestniczą w wycieczkach, organizują przedstawienia teatralne. Działalność pedagogiczna pozwala na ujawnienie talentów i rozwój twórczej aktywności, czego namacalnym dowodem są liczne nagrody i wyróżnienia w konkursach plastycznych i przeglądach teatralnych. Swoje umiejętności wychowankowie prezentują również na imprezach środowiskowych, przy okazji integrując się z lokalną społecznością.

Działający w ramach SOSW-u Powiatowy Zespół Wczesnego Wspomagania Rozwoju Dziecka został powołany do pracy z dziećmi od momentu wykrycia niepełnosprawności do podjęcia nauki w szkole. Jego celem jest wszechstronne stymulowanie rozwoju dzieci z różnego rodzaju niepełnosprawnościami, a także udzielanie ich rodzicom pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wskazówek i porad dotyczących pracy i postępowania z dzieckiem. PZWWRD prowadzi: terapię logopedyczną (ogólną i surdologopedyczną),

terapię pedagogiczną (indywidualną dla dzieci z zaburzeniami rozwoju, surdopedagogiczną i tyflopedagogiczną), EEG Biofeedback, integrację sensoryczną oraz terapię psychologiczną. Organizowane zajęcia są bezpłatne, indywidualnie, w wymiarze od 4 do 8 godzin miesięcznie i odbywają się w bardzo dobrze wyposażonych salach i gabinetach.

Zespół Szkół w Górznie funkcjonuje w budynku Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Centrum Rehabilitacji w Górznie. W jego skład wchodzi: Szkoła Podstawowa Specjalna wraz z oddziałem przedszkolnym, Gimnazjum Specjalne, Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy, Szkoła Podstawowa Specjalna wraz z oddziałem przedszkolnym, Gimnazjum Specjalne, Liceum Ogólnokształcące oraz Zespół zajęć pozalekcyjnych.

Szkoła Podstawowa Specjalna, Gimnazjum Specjalne i Szkoła Przystosowująca do Pracy zapewniają edukację uczniom z niepełnosprawnością umysłową w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym oraz niepełnosprawnością ruchową. Z kolei Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Centrum Rehabilitacji w Górznie zapewnia im bezpłatne, kompleksowe i nowoczesne zabiegi rehabilitacyjne w ramach umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia, a także pomoc psychologiczną i logopedyczną.

Zespół Szkół Specjalnych w Górznie realizuje następujące funkcje: dydaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą, dla dzieci przewlekle chorych oraz niepełnosprawnych intelektualnie i ruchowo. W placówce przebywają dzieci i młodzież w wieku od 3 do 25 lat.

Uczniowie przebywający na leczeniu w Centrum kontynuują naukę ze szkół macierzystych, uzupełniają zaległości powstałe w wyniku długotrwałej choroby oraz rozwijają własne zainteresowania i talenty. W klasach jest mała liczba uczniów, co sprawia, że nauczyciele i wychowawcy bardzo dobrze znają dzieci i mają z nimi dobry kontakt. Dzięki temu dzieci szybciej adaptują się w nowym środowisku, chętniej uczestniczą w proponowanych zajęciach i mniej tęsknią za domem rodzinnym. Kończąc pobyt uczniowie otrzymują zaświadczenia potwierdzające uczęszczanie do szkoły oraz wykaz ocen, które w trakcie nauki otrzymali z poszczególnych przedmiotów.

Kadra pedagogiczna Zespołu Szkół posiada pełne kwalifikacje, zarówno z zakresu pedagogiki leczniczej, oligofrenopedagogiki, tyflopedagogiki, jak i ukończone studia podyplomowe uprawniające do nauczania drugiego przedmiotu. Nauczyciele i wychowawcy

stale doskonalił swoje umiejętności, uczestnicząc w różnych formach kształcenia tak, aby uczniowie mieli jak najlepszą opiekę wychowawczą i dydaktyczną.

Pedagodzy wykorzystują w pracy różnorodne metody i formy pracy artystycznej, intelektualnej i praktyczno-technicznej, dzięki czemu umacniają w podopiecznych wiarę w posiadanie możliwości, przywracają im poczucie pełnowartościowości i samoakceptacji.

Na zajęciach pozalekcyjnych wychowawcy mobilizują dzieci długotrwale chore do aktywności, m.in. poprzez spacer, gry i zabawy na wolnym powietrzu oraz odrabianie lekcji, oddziałują terapeutycznie na ich psychikę stosując terapię przez sztukę, muzykoterapię, biblioterapię i relaksację, uczą tolerancji, wrażliwości i zasad współżycia w grupie, prowadzą zajęcia z zakresu profilaktyki uzależnień i promocji zdrowego stylu życia.

Do dyspozycji uczniów są: dwie pracownie komputerowe (PC i Imac) wyposażone w specjalistyczny sprzęt przeznaczony dla osób niepełnosprawnych, gabinet do diagnostyki i terapii metodą EEG Biofeedback, sale edukacyjne wyposażone w sprzęt i pomoce dydaktyczne zakupione w ramach programu „Radosna Szkoła” oraz za środki pozyskane z Europejskiego Funduszu Społecznego, a także pracownię artystyczną, w której uczniowie rozwijają swoje zdolności plastyczno-techniczne, boiska sportowe (do siatkówki, koszykówki, piłki nożnej i tenisa ziemnego) plac zabaw oraz kryty basen. W szkole prowadzone są różnorodne kółka zainteresowań (m.in. informatyczne, dziennikarskie, przyrodnicze, plastyczno-ceramiczne, teatralne i muzyczne. Podczas zajęć lekcyjnych i pozalekcyjnych uczniowie korzystają z: tablicy interaktywnej, programów multimedialnych, różnorodnych pomocy dydaktycznych ułatwiających proces uczenia się, naturalnych i nietypowych materiałów oraz innych urządzeń i przedmiotów pozwalających na rozwijanie uzdolnień i zainteresowań oraz umożliwiających odpoczynek i wyciszenie.

Uczniowie Zespołu Szkół biorą udział w konkursach o różnorodnej tematyce na wielu szczeblach (powiatowym, wojewódzkim, krajowym), na których co roku otrzymują wyróżnienia oraz wygrywają wartościowe nagrody. Szkoła organizuje również imprezy i uroczystości rocznicowe, patriotyczne oraz świąteczne, kultywując w ten sposób regionalne i narodowe zwyczaje i tradycje.

Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Lesznie jest placówką wspomagającą wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży w wieku do 25 lat, udzielającą uczniom, ich rodzicom, opiekunom i nauczycielom wsparcia w przezwyciężaniu trudności

szkolnych oraz problemów osobistych. Poradnia zapewnia bezpłatną pomoc psychologa, pedagoga, logopedy i doradcy zawodowego w zakresie: diagnozy rozwoju małego dziecka, wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, zaburzeń rozwoju mowy, odroczenia obowiązku szkolnego, oceny dojrzałości szkolnej, trudności w nauce oraz czytaniu i pisaniu, trudności wychowawczych, zaburzeń emocjonalnych, zaburzeń zachowania, planowania kariery zawodowej, wspierania uzdolnień oraz udzielania pomocy nauczycielom i rodzicom w rozwiązywaniu problemów, dydaktycznych i wychowawczych.

Kadra Poradni wykorzystuje nowoczesne metody w zakresie: diagnozy, terapii, profilaktyki i doradztwa. Placówka organizuje, prowadzi i świadczy: zajęcia grupowe dla dzieci i młodzieży, instruktaże, mediacje i negocjacje, interwencje kryzysowe, indywidualne porady dla rodziców, uczniów i nauczycieli, porady i konsultacje, działalność informacyjno-szkoleniową oraz wykłady i prelekcje. Poradnia współpracuje ze szkołami, placówkami, przedszkolami, jednostkami samorządu terytorialnego oraz innymi instytucjami udzielającymi wsparcia w rozwiązywaniu problemów dziecka, ucznia, rodziców i nauczycieli.

W latach szkolnych 2011/2012, 2012/2013 i 2013/do marca 2014 poradnia objęła pomocą 2.491 dzieci. W ramach prowadzonej działalności diagnostycznej, diagnozą psychologiczną objęto 1.272 klientów, diagnozą pedagogiczną 1.468 klientów, diagnozą logopedyczną 211 dzieci, a diagnozą związaną z wyborem kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniem kształcenia i kariery zawodowej 210 uczniów.

Pomoc udzielana nauczycielom, rodzicom i wychowawcom przybierała m.in. formę warsztatów (dla 74 osób) oraz prelekcji i wykładów (odbyło się 31 tego typu spotkań). Pomoc bezpośrednia świadczona dzieciom i młodzieży miała z kolei najczęściej postać terapii logopedycznej (objęto nią 404 klientów) i terapii psychologicznej, w tym psychoterapii (objęto nią 135 klientów) i w innych zajęciach uczestniczyło 1291 klientów. Wydane przez Poradnię orzeczenia dotyczyły głównie potrzeby kształcenia specjalnego dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością w stopniu lekkim – 141 orzeczeń, w stopniu umiarkowanym i znacznym – 25 orzeczeń oraz indywidualnego nauczania dla dzieci i młodzieży, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do szkół – 48 orzeczeń i inne orzeczenia w ilości 47.

Poradnia wydała 1366 opinii, w tym 42 w sprawie wczesnego wspomaganie dziecka, odroczenia rozpoczęcia obowiązku szkolnego (21), objęcia dziecka pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole lub placówce (422) oraz w przedszkolu (94), a także o specyficznych trudnościach w uczeniu się (108) i inne opinie o przebadanych (679).

6. ŻYCIE KULTURALNE I INFRASTRUKTURA SPORTOWO-REKREACYJNA

Głównymi instytucjami prowadzącymi działalność kulturalną i sportowo-rekreacyjną w Powiecie Leszczyńskim są funkcjonujące w każdej gminie ośrodki kultury oraz gminne biblioteki publiczne. Podstawowym ich celem jest rozwijanie i zaspokajanie potrzeb kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych i czytelniczych mieszkańców, tworzenie warunków dla rozwoju wszelkich form aktywności kulturalnej i fizycznej oraz upowszechnianie i promowanie kultury, sportu i rekreacji. Cel ten jest realizowany m.in. poprzez: organizowanie różnorodnych imprez kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych: spektakli, koncertów, prelekcji, wystaw, spotkań, festynów, biesiad, festiwali przeglądów czy zawodów sportowych, wpieranie, popularyzację i promocję twórczości artystycznej ze wszystkich dziedzin sztuki, tworzenie warunków do rozwoju folkloru, rękodzieła ludowego oraz artystycznego, gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie, ochrona i udostępnianie dóbr kultury, promowanie, wspieranie i realizowanie projektów aktywizujących i integrujących społeczność lokalną, a także gromadzenie, opracowywanie, konserwacja, archiwizowanie i udostępnianie materiałów bibliotecznych, w tym materiałów dotyczących wiedzy o regionie oraz dokumentujących jego dorobek, popularyzowanie książek i czytelnictwa oraz współdziałanie z innymi instytucjami i organizacjami realizującymi zadania w powyższym zakresie.

Poniższa tabela zawiera wykaz placówek kulturalnych funkcjonujących w powiecie.

Tabela 4. Placówki kulturalne w powiecie w 2013 roku

lp.	nazwa placówki	adres placówki
Gmina Krzemieniewo		
1.	Gminne Centrum Kultury i Biblioteka w Krzemieniewie	ul. Zielona 6, 64-120 Krzemieniewo
	▪ Filia biblioteczna w Garzynie	ul. Jesionowa 2, Garzyn, 64-120 Krzemieniewo
	▪ Filia biblioteczna w Nowym Belęcinie	Nowy Belęcin 29a, 64-120 Krzemieniewo
	▪ Filia biblioteczna w Pawłowicach	ul. Wielkopolska 1/3, 64-122 Pawłowice
2.	Izba Regionalna w Pawłowicach	ul. Wielkopolska 1/3, 64-122 Pawłowice

Gmina Lipno		
3.	Gminny Ośrodek Kultury w Lipnie	ul. Powstańców Wielkopolskich 7, 64-111 Lipno
4.	Gminna Biblioteka Publiczna w Lipnie	ul. Powstańców Wielkopolskich 7, 64-111 Lipno
	▪ Filia biblioteczna w Wilkowicach	ul. Święciechowska 1, Wilkowice, 64-115 Święciechowa
Gmina Osieczna		
5.	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Osiecznej	Pl. 600-lecia 6, 64-113 Osieczna
6.	Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Osieczna	ul. Powstańców Wielkopolskich 6, 64-113 Osieczna
	▪ Filia biblioteczna w Kąkolewie	ul. Krzywińska 2, 64-113 Osieczna
	▪ Filia biblioteczna w Świerczynie	Świerczyna 43, 64-113 Osieczna
Gmina Rydzyna		
7.	Rydzyński Ośrodek Kultury – Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Rydzyna	ul. Rynek 7, 64-130 Rydzyna
	▪ Filia biblioteczna w Moraczewie	Moraczewo 58, 64-130 Rydzyna
Gmina Święciechowa		
8.	Samorządowy Ośrodek Kultury – Biblioteka w Święciechowie	ul. Śmigielska 1a, 64-115 Święciechowa
9.	Izba Regionalna	ul. Śmigielska 1 a, 64-115 Święciechowa
Gmina Wijewo		
10.	Gminny Ośrodek Kultury w Wijewie	ul. Powstańców Wlkp. 19, 64-150 Wijewo
11.	Gminna Biblioteka Publiczna w Wijewie	ul. Parkowa 1, 64-150 Wijewo
	▪ Filia biblioteczna w Brennie	ul. Jeziorna 3, 64-150 Wijewo
Gmina Włoszakowice		
12.	Gminny Ośrodek Kultury we Włoszakowicach	ul. Kurpińskiego 29, 64-140 Włoszakowice
13.	Gminna Biblioteka Publiczna we Włoszakowicach	Pl. 21 Października 3, 64-140 Włoszakowice
	▪ Filia biblioteczna w Bukówcu Górnym	ul. Powstańców Wielkopolskich 112, 64-140 Włoszakowice
	▪ Filia biblioteczna w Krzycku Wielkim	ul. Szkolna 6, 64-117 Krzycko Małe

Źródło danych: Urzędy Gmin z Powiatu Leszczyńskiego.

Wśród corocznie organizowanych w gminach powiatu imprez kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych należy wymienić: koncerty świąteczne, noworoczne i karnawałowe, Jasełka, festyny i pikniki przedszkolne, szkolne i rodzinne, konkursy piosenki i recytatorskie, przedstawienia teatralne, bale karnawałowe i zabawy andrzejowe, Ostatki, konkursy z okazji Świąt Bożego Narodzenia i Wielkanocnych (np. „Boże Narodzenie w moich oczach”, „Najpiękniejsza choinka”, „Rodzinny koszyk wielkanocny”, konkursy pisankowe), konkursy

wiedzy (np. Konkurs Wiedzy o Wielkopolsce), olimpiady przedszkolne, konkursy i warsztaty plastyczne oraz rękodzieła, spektakle profilaktyczne (np. „Taniec życia”, „O paniencie Miotelce co sprzątać nie chciała”, „Zaciśnięte pięści”), imprezy sportowe, w tym rajdy rowerowe, turnieje piłki nożnej, ręcznej i siatkowej, turnieje tenisa stołowego, turnieje szachowe i warcabowe, turnieje judo, biegi (m.in. Bieg Niepodległości i biegi przełajowe), zawody strzeleckie, festyny i zawody strażackie, zawody wędkarskie, zawody konne w powożeniu zaprzęgami, ferie zimowe i wakacje, wycieczki, Dni Gminy, Obchody Nocy Świętojańskiej („Wianki”), Dożynki, Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, imprezy okolicznościowe (Dzień Babci i Dziadka, Walentynki, Dzień Kobiet, Dzień Mężczyzn, Dzień Ziemi, Dzień Strażaka, Majówka, Dzień Dziecka, Dzień Matki i Ojca, Dzień Seniora, Dzień Wiatraka, Mikołajki, spotkania opłatkowe, bale sylwestrowe) oraz obchody świąt państwowych (np. Święta Konstytucji 3 Maja i Święta Niepodległości).

Na szczególną uwagę zasługują również imprezy, które są charakterystyczne dla poszczególnych gmin powiatu, wśród nich: Powiatowy Przegląd Zespołów Śpiewaczych „Viva La Musica” i Noc Muzeów w Świąciechowie, Ogólnopolski Festiwal Starych Ciągników i Maszyn Rolniczych im. Jerzego Samelczaka w Lipnie, Wielkopolski Konkurs Młodych Instrumentalistów członków Orkiestr Dętych im. Jana Schulza w Osiecznej, Środowiskowy Przegląd Twórczości Plastycznej im. Ireny Okamfer w Rydzynie czy Ogólnopolski Konkurs Młodych Muzyków im. Karola Kurpińskiego we Włoszakowicach.

Organizatorami odbywających się w powiecie imprez kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych są również organizacje pozarządowe. Poniższa tabela przedstawia informację na temat organizowanych przez sektor pozarządowy imprez, które w 2014 roku zostały dofinansowane z budżetu Powiatu Leszczyńskiego.

Tabela 5. Imprezy dofinansowane z budżetu powiatu w 2014 roku

lp.	organizator imprezy	nazwa imprezy	miejsce imprezy
1.	Leszczyńskie Stowarzyszenie Twórców Kultury	Małe Konfrontacje 2014 – XIII Konkurs Literacko-Fotograficzno-Plastyczny dla młodzieży szkolnej województwa wielkopolskiego	Leszno
2.	Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich Zarząd Oddziału w Lesznie	Barwy Polskiej Literatury	Leszno, Powiat Leszczyński
3.	Fundacja „Blisko Ciebie”	Z tradycją przez powiat, czyli „Wielkanocne spory Królika z Zającem”	Powiat Leszczyński

4.	Polski Związek Chórów i Orkiestr Oddział w Lesznie	XXXIX Wielkopolskie Święto Pieśni i Muzyki	Święciechowa
5.	Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Mechaników Polskich	Europejski festiwal kultury dworskiej	Rydzyzna
6.	Stowarzyszenie Gminne Koło Gospodyń Wiejskich „Krzemianki”	Koncert „Być kobietą”	Garzyn
7.	Stowarzyszenie Gminne Koło Gospodyń Wiejskich „Krzemianki”	Rodzinny Koszyk Wielkanocny	Garzyn
8.	Stowarzyszenie Przyjaciół Państwowej Szkoły Muzycznej I i II stopnia im. Romana Maciejewskiego w Lesznie	VI Międzyszkolny Konkurs Małego Skrzypka Szkół Muzycznych I stopnia	Leszno
9.	Stowarzyszenie Działajmy Razem	Przegląd muzyki i piosenki biesiadnej	Wijewo
10.	Towarzystwo Gimnastyczne Sokół w Bukówcu Górnym	XXIX Bieg Sokoła	Bukowiec Górny
11.	UKS Junior w Lipnie	VIII Ogólnopolski Turniej Judo dzieci i młodzików w Lipnie	Lipno
12.	Leszczyńskie Stowarzyszenie Rehabilitacyjne Amazonka	XI Wojewódzka Spartakiada Pływacka Amazonek „Dopóki walczysz jesteś zwycięzcą” połączona z obchodami 20-lecia LSR „Amazonka”	Leszno
13.	Stowarzyszenie Kultury Fizycznej „Życie jest piękne”	IX Leszczyński Maraton Rowerowy – Bikefun Maraton	Powiat Leszczyński
14.	Integracyjny Klub Sportowy Leszno	Mistrzostwa Polski Juniorów we florecie kobiet i mężczyzn indywidualnie oraz drużynowo	Rydzyzna
15.	KS Unia Leszno	64 Memoriał Alfreda Smoczyka	Leszno
16.	UKS Dragon Długie Stare	II Mistrzostwa Teakwondo Olimpijskiego Powiatu Leszczyńskiego – Liga Ogólnopolska Wesołek Cup	Święciechowa
17.	UKS LO „Jedynka”	XIII Mistrzostwa Leszna i Powiatu Leszczyńskiego w Narciarstwie Alpejskim i Snowboardzie	Czarna Góra
18.	LUKS Orzeł Lipno	V MTB Maraton o Puchar LUKS Orzeł Lipno	Smyczyna
19.	Klub Petanque Leszczyńsko	IV Ogólnopolskie Halowe Grand Prix w Petanque pod patronatem Starosty Leszczyńskiego	Leszno
20.	Leszczyński Szkolny Związek Sportowy	Organizacja Mistrzostw Powiatu Leszczyńskiego dla dzieci i młodzieży szkolnej w ramach igrzysk młodzieży szkolnej oraz uczestnictwa uczniów ze szkół powiatu leszczyńskiego w finałach na szczeblu wojewódzkim	Powiat Leszczyński
21.	Stowarzyszenie ZMW	Pogoń za zajęciem	Przybyszewo

22.	Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze – Oddział w Kościanie	Organizacja imprez sportowo-rekreacyjnych i turystycznych dla dzieci i młodzieży o zasięgu ponadgminnym	Powiat Leszczyński
23.	Stowarzyszenie Kultury Fizycznej „Życie jest piękne”	Organizacja znaczących dla Powiatu Leszczyńskiego imprez sportowo-rekreacyjnych i zawodów sportowych o zasięgu powiatowym, wojewódzkim, ogólnopolskim i międzynarodowym – Rajd Rowerowy „Majówka z ABC”	Powiat Leszczyński, Leszno
24.	Automobilklub Leszczyński	XII Ogólnopolski Rajd Pojazdów Zabytkowych „Zamek w Rydzynie 2014”	Leszno, Rydzyna
25.	SKF Klub Miłośników Koni Ziemi Osieckiej	IV Zawody w Powożeniu Zaprzęgami Grand Prix o Puchar Starosty Leszczyńskiego	Jeziorki
26.	Powiat Leszczyński, Zamek SIMP	Koncert Noworoczny	Rydzyna
27.	Stowarzyszenie Rozwoju Kultury Fizycznej i Sportu Powiatu Leszczyńskiego, Powiat Leszczyński	Koncerty pn. Muzyczne Spotkania	Powiat Leszczyński
28.	Stowarzyszenie Rozwoju Kultury Fizycznej i Sportu Powiatu Leszczyńskiego, Powiat Leszczyński	Piknik sportowo-rekreacyjny dla dzieci	Powiat Leszczyński

Źródło danych: Starostwo Powiatowe w Lesznie.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2011-2013 liczba imprez organizowanych przez placówki kulturalne funkcjonujące w powiecie oraz liczba ich uczestników kształtowała się następująco: w 2011 roku zostało zorganizowanych 218 imprez kulturalnych, w których uczestniczyło 54.316 osób, rok później 207 imprez, w których uczestniczyło 57.728 osób, a w 2013 roku 266 imprez w których uczestniczyło 57.247 osób.

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika również, że w latach 2010-2012 zwiększał się księgozbiór działających w powiecie bibliotek (w 2010 roku obejmował 236.287 woluminów, rok później 237.114, a w 2012 roku 237.469), liczba czytelników spadała (6.422 w 2010 r., 6.126 w 2011 r., 6.044 w 2012 r.), a liczba woluminów wypożyczonych na zewnątrz ulegała wahaniom (106.983 w 2010 r., 100.300 w 2011 r., 106.478 w 2012 r.).

Upowszechnianiem i rozwojem kultury fizycznej i sportu w powiecie zajmują się również działające na jego terenie Stowarzyszenie Rozwoju Kultury Fizycznej i Sportu Powiatu Leszczyńskiego (skupia ono przedstawicieli powiatu leszczyńskiego i gmin wchodzących w jego skład), a także przedstawione w poniższej tabeli kluby sportowe.

Tabela 6. Kluby sportowe funkcjonujące w powiecie w 2013 roku

lp.	nazwa klubu	adres klubu
Gmina Krzemieniewo		
1.	Klub Sportowy „Kuk – Son” Pawłowice	ul. Wielkopolska 44, 64-122 Pawłowice
2.	Gminny Klub Sportowy Krzemieniewo	ul. Sportowa 1, 64-122 Pawłowice
3.	Szkolny Klub Sportowy ORLIK Pawłowice	ul. Leszczyńska 6, 64-122 Pawłowice
4.	Młodzieżowe Towarzystwo Sportowe MTS Pawłowice	ul. Sportowa 1, 64-122 Pawłowice
5.	Uczniowski Klub Sportowy „Piaś” Nowy Belęcin	Nowy Belęcin 30, 64-120 Krzemieniewo
6.	Belęciński Uczniowski Klub Orientacji Sportowej	Stary Belęcin 30, 64-120 Krzemieniewo
Gmina Lipno		
7.	Klub Jeździecki Ranczo Smyczyna	Smyczyna 18b, 64-111 Lipno
8.	Uczniowski Klub Sportowy „Junior” w Lipnie	ul. Powstańców Wlkp. 68, 64-111 Lipno
9.	Uczniowski Klub Sportowy „Roszada” Lipno	Gminny Ośrodek Kultury, ul. Powstańców Wlkp. 7, 64-111 Lipno
10.	Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Orzeł” Lipno	ul. Powstańców Wlkp. 68, 64-111 Lipno
11.	Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „KORONA” Wilkowice	Wilkowice, ul. Szkolna 28, 64-115 Święciechowa
Gmina Osieczna		
12.	Klub Jeździecki Jeziorki – Osieczna	Jeziorki 1, 64-113 Osieczna
13.	Uczniowski Koszykarski Klub Sportowy „Iskry” przy Zespole Szkół w Osiecznej	Zespół Szkół ul. Kopernika 1, 64-113 Osieczna
14.	Ludowy Klub Sportowy „Burza” Drzeczkowo	Łoniewo 28a, 64-113 Osieczna
15.	Klub Sportowy „Błękitni” Kąkolewo	Kąkolewo, ul. Zielona 5, 64-113 Osieczna
16.	Gminny Klub Sportowy „Tęcza – Osa”	ul. Gostyńska 25, 64-113 Osieczna
17.	Stowarzyszenie Kultury Fizycznej Klub Miłośników Koni Ziemi Osieckiej	Plac 600-lecia 6, 64-113 Osieczna
18.	Uczniowski Klub Sportowy „Spartakus” przy Zespole Szkół w Kąkolewie	Kąkolewo, ul. Krzywińska 14, 64-113 Osieczna
19.	Uczniowski Koszykarski Klub Sportowy „Iskra” Osieczna	Zespół Szkół, ul. Kopernika 1, 64-113 Osieczna
20.	Uczniowski Klub Sportowy „Trops” przy Zespole Szkół w Osiecznej	Zespół Szkół, ul. Kopernika 1, 64-113 Osieczna
Gmina Rydzyna		
21.	Rydzyński Klub Sportowy „Rydzyniak” Rydzyna	ul. Rynek 7, 64-130 Rydzyna
22.	Klub Koszykarski Rycerze Rydzyna	Ul. Orzeszkowej 7, 64-130 Rydzyna
23.	Leszczyńskie Centrum Karate	ul. Wolności 13e, 64-130 Rydzyna
24.	Klub Sportowy Dąbcze	Dąbcze 94, 64-130 Rydzyna
25.	Klub Sportowy SFINKS Rydzyna	ul. Jana Pawła II, Środowiskowa Sala Sportowa, 64-130 Rydzyna
26.	Rydzyńska Akademia Piłkarska „RAP 2010”	ul. Rynek 7, 64-130 Rydzyna
27.	Uczniowski Klub Sportowy „Sprinter” przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Rydzynie	Specjalny Ośrodek Szkolno- Wychowawczy, Plac Zamkowy 2, 64-130 Rydzyna
Gmina Święciechowa		
28.	Klub Jeździecki HBC Lasocice	Lasocice, ul. Święciechowska 24, 64-100 Leszno

29.	Klub Sportowy „Kormoran” Świąciechowa	ul. Ludowego Wojska Polskiego 6, 64-115 Świąciechowa
30.	„Klub Sportowy „Iskra” Długie Stare”	Długie Stare, ul. Rolna 10, 64-100 Leszno
31.	„Klub Sportowy „Jantar” Strzyżewice	Strzyżewice, ul. Pilotów 26, 64-100 Leszno
32.	Ludowy Klub Sportowy „Błękitni” Niechód	Niechód 22b, 64-115 Świąciechowa
33.	Uczniowski Klub Sportowy „Dragon” Długie Stare	Długie Stare, ul. Leszczyńska 1, 64-100 Leszno
Gmina Wijewo		
34.	Gminny Klub Sportowy „Brenewia” Wijewo	ul. Powstańców Wlkp. 19, 64-150 Wijewo
35.	Uczniowski Klub Sportowy „Wilga” Brenno	Brenno, ul. Kościelna 1, 64-150 Wijewo
Gmina Włoszakowice		
36.	Gminny Klub Sportowy Włoszakowice	ul. Fryderyka Chopina 5, 64-140 Włoszakowice
37.	Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” w Bukówcu Górnym	Bukowiec Górny, ul. Powstańców Wlkp. 112, 64-140 Włoszakowice
38.	Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” Włoszakowice	ul. Karola Kurpińskiego 29, 64-140 Włoszakowice
39.	Klub Jeździecki „Kalumet”	Boszkowo, ul. Żeglarska 1a, 64-140 Włoszakowice
40.	Uczniowski Klub Sportowy przy Zespole Szkół Ogólnokształcących we Włoszakowicach	ul. Kurpińskiego 30, 64-140 Włoszakowice
41.	Uczniowski Klub Sportowy „Sokolik” z siedzibą w Bukówcu Górnym	Bukowiec Górny 114, 64-140 Włoszakowice
42.	Klub Sportowy „DĄB” Boguszyn	Boguszyn 45, 64-117 Krzycko Małe

Źródło danych: Starostwo Powiatowe w Lesznie.

Uprawianiu sportu i rekreacji w powiecie służą znajdujące się na jego terenie obiekty sportowo-rekreacyjne, a także wytyczone szlaki piesze (niebieskie i żółte o łącznej długości odpowiednio 138 i 69 km) i rowerowe (Szlak Parków Dworskich, Szlak ziemskich siedzib, Szlak Wiatraków, Szlak od pałacu do zamku, Szlak królewski, Szlak przez jaworowy jar, Szlak do Sanktuarium Maryjnego, Szlak dla krótkodystansowców, Szlak wzdłuż lasów i jezior, Szlak Osiecka pętla crossowa, Szlak wśród leśnej przyrody, Szlak Rydyńska „Eska”, Szlak zamkowy, Szlak przez lasy, łąki i pola, Szlak wśród pól do Lipna, Szlak w stronę Bukowego Jaru). Dane szczegółowe na temat najważniejszych obiektów sportowo-rekreacyjnych w powiecie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Obiekty sportowo-rekreacyjne w powiecie w 2013 roku

lp.	nazwa obiektu	gmina, w której znajduje się obiekt
1.	Kompleks boisk sportowych „Orlik 2012” w Garzynie	Krzemieniewo
2.	Kompleks boisk sportowych „Orlik 2012” w Pawłowicach	
3.	Kompleks boisk sportowych „ Orlik 2012” w Krzemieniewie	
4.	Boisko wielofunkcyjne w Drobninie	
5.	Boisko wielofunkcyjne z bieżnią prostą i skoczną w dal w Pawłowicach	
6.	Boisko wielofunkcyjne w Oporówku	
7.	Sala sportowa w Pawłowicach	
8.	Sala sportowa w Drobninie	
9.	Sala sportowa w Nowym Belęcinie	
10.	Boisko piłkarskie w Pawłowicach	
11.	Boisko piłkarskie w Garzynie	
12.	Boisko do gry w koszykówkę uliczną w Pawłowicach	
13.	Kompleks boisk sportowych „Orlik 2012” w Lipnie	
14.	Boisko piłkarskie w Lipnie	
15.	Sala sportowa w Lipnie	
16.	Boisko piłkarskie w Wilkowicach	
17.	Boisko do gry w koszykówkę uliczną w Lipnie	Osieczna
18.	Kompleks boisk sportowych „ Orlik 2012” w Osiecznej	
19.	Sala sportowa w Osiecznej	
20.	Sala sportowa w Kąkolewie	
21.	Sala sportowa w Świerczynie	
22.	Boisko wielofunkcyjne z bieżnią prostą w Osiecznej	
23.	Boisko wielofunkcyjne z bieżnią okólną i skocznia w dal w Kąkolewie	
24.	Boisko wielofunkcyjne w Świerczynie	
25.	Boisko piłkarskie w Kąkolewie	
26.	Boisko piłkarskie w Osiecznej	
27.	Boisko do gry w koszykówkę uliczną w Osiecznej	Rydzyzna
28.	Kompleks boisk sportowych „Orlik 2012” w Rydzynie	
29.	Kompleks boisk sportowych „Orlik 2012” w Kaczkowie	
30.	Hala sportowa w Rydzynie	
31.	Sala sportowa w Rydzynie	
32.	Sala sportowa w Dąbczu	
33.	Boisko piłkarskie z bieżnią prostą i skoczną w dal w Rydzynie	
34.	Boisko piłkarskie w Kłodzie	
35.	Boisko do gry w koszykówkę uliczną w Dąbczu	
36.	Strzelnica sportowa w Rydzynie	

37.	Kompleks boisk sportowych „Orlik 2012” w Świąciechowie	Świąciechowa
38.	Kompleks boisk sportowych „Orlik 2012” w Lasocicach	
39.	Sala sportowa w Świąciechowie	
40.	Boisko piłkarskie w Świąciechowie	
41.	Boisko piłkarskie w Długiem Starem	
42.	Boisko piłkarskie w Strzyżewicach	
43.	Boisko do gry w koszykówkę uliczną w Niechłodzie	
44.	Strzelnica sportowa w Świąciechowie	Włoszakowice
45.	Kompleks boisk sportowych „ Orlik 2012” w Krzycku Wielkim	
46.	Hala sportowa we Włoszakowicach	
47.	Sala sportowa w Krzycku Wielkim	
48.	Boisko piłkarskie we Włoszakowicach	
49.	Boisko piłkarskie w Grotnikach	
50.	Boisko piłkarskie w Boguszynie	
51.	Boisko do gry w koszykówkę uliczną w Boguszynie	Wijewo
52.	Kompleks boisk sportowych „ Orlik 2012” w Wijewie	
53.	Sala sportowa w Brennie	
54.	Sala sportowa w Wijewie	
55.	Boisko piłkarskie w Wijewie	
56.	Boisko do gry w koszykówkę uliczną w Brennie	

Źródło danych: Starostwo Powiatowe w Lesznie.

Warto dodać, że w celu poszerzania infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, Powiat Leszczyński, przy współpracy z gminami wchodzącymi w jego skład, m.in. zrealizował Program budowy boisk do gry w koszykówkę uliczną. Dotychczas w jego ramach powstało 7 nowych boisk: w Dąbczu, Pawłowicach, Osiecznej, Lipnie, Niechłodzie, Brennie i Boguszynie. Inicjatywa budowy boisk do gry w koszykówkę wpierana jest przez Stowarzyszenie Kultury Fizycznej i Sportu Powiatu Leszczyńskiego.

7. OPIEKA ZDROWOTNA

W 2013 roku w Powiecie Leszczyńskim, w ramach kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia, funkcjonowało 16 podmiotów świadczących usługi z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej oraz prowadzonych było 11 praktyk stomatologicznych. Ponadto działalność prowadziło 10 aptek. Dane szczegółowe na temat funkcjonujących w powiecie zakładów podstawowej opieki zdrowotnej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Zakłady podstawowej opieki zdrowotnej w powiecie w 2013 roku

lp.	nazwa placówki	lekarz POZ	pielę- gniarka POZ	położna POZ	pielę- gniarka szkolna POZ
Gmina Krzemieniewo					
1.	NZOZ Przychodnie Lekarskie „Salubres” w Krzemieniewie, ul. Zielona 10, Krzemieniewo				
2.	NZOZ Ośrodek Zdrowia w Pawłowicach, Pawłowice, ul. Szkolna 1, Krzemieniewo				
Gmina Lipno					
3.	NZOZ Ośrodek Zdrowia w Lipnie S.C. W. J. Czech, ul. Park 1, Lipno				
Gmina Osieczna					
4.	NZOZ Ośrodek Zdrowia w Kąkolewie, Kąkolewo, ul. Krzywińska 7, Osieczna				
5.	NZOZ Medicus w Osiecznej, ul. Norwida 2, Osieczna				
6.	NZOZ Ośrodek Zdrowia Jolanta Jabłońska-Lisiecka w Osiecznej, ul. Kopernika 8a, Osieczna				
7.	Praktyka Pielęgniarki Środowiskowo-Rodzinnej Z. Kozak w Kąkolewie, Kąkolewo, ul. Krzywińska 7, Osieczna				
8.	Pielęgniarski Ośrodek Medycyny Środowiskowo-Rodzinnej i Szkolnej „Salus” w Osiecznej, ul. Kopernika 8a, Osieczna				
Gmina Rydzyna					
9.	NZOZ Przychodnia Lekarska D. Papież, A. Gaś-Suchocka, Z. Wiler Sp. Partnerska w Rydzynie, ul. Matejki 1, Rydzyna				
10.	Higiena Szkolna S.C. E. Jabłońska, E. Ratajczak, Pl. Zamkowy 3, Rydzyna				
Gmina Święciechowa					
11.	NZOZ Ośrodek Zdrowia w Święciechowie, ul. Strzelecka 6, Święciechowa				
12.	Usługi Pielęgniarskie J. Rzepiela, ul. Lipowa 2, Święciechowa				
Gmina Wijewo					
13.	NZOZ Przychodnia Lekarska „Sanatio” w Wijewie, ul. Lipowa 21, Wijewo				
14.	Zespół Pielęgniarek „Opieka” S.C. I. Zbierska, K. Sowa, A. Jon, I. Poźniak w Wijewie, ul. Powstańców Wlkp. 19, Wijewo				
Gmina Włoszakowice					
15.	NZOZ Ośrodek Zdrowia w Krzycku Wielkim, Krzycko Wielkie, ul. Szkolna 10, Włoszakowice				
16.	Poradnia Lekarzy Rodzinnych S.C. A. Patelka, B. Zięta we Włoszakowicach, ul. Zalesie 9b, Włoszakowice				

Źródło danych: Starostwo Powiatowe w Lesznie.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w latach 2011-2013 liczba porad udzielonych w powiecie w ramach podstawowej opieki zdrowotnej spadała z roku na rok. W 2010 roku wyniosła 185.275, rok później 181.218, a w 2012 roku 180.610.

W ramach podstawowej opieki zdrowotnej na terenie powiatu realizowane są programy profilaktyki chorób układu krążenia i profilaktyki gruźlicy, a także program profilaktyki chorób odtytoniowych, w tym w zakresie diagnostyki przewlekłej obturacyjnej choroby płuc (ten ostatni program realizowany jest w NZOZ Ośrodka Zdrowia w Kąkolewie). Powiat od 2011 roku realizuje także program zdrowotny pn. „Profilaktyka wad postawy i otyłości dla dzieci szkół podstawowych kl. IV”, który zakłada szereg działań, począwszy od diagnostyki – oceny postawy ciała uczniów poprzez edukację zdrowotną dotyczącą kształtowania prawidłowych nawyków związanych z postawą ciała, skierowaną do dzieci, ich rodziców lub opiekunów oraz nauczycieli. Dotychczas Programem zostały objęte 22 szkoły podstawowe z terenu powiatu leszczyńskiego, które wyraziły chęć wzięcia w nim udziału.

W powiecie dostępna jest również ambulatoryjna opieka specjalistyczna. Świadczą ją takie podmioty, jak: NZOZ Przychodnia Lekarska D. Papież, A. Gaś-Suchocka, Z. Wiler S.P. w Rydzynie (ul. Matejki 1), NZOZ Specjalistyczne Gabinety Lekarskie „Femina” w Świąciechowej (ul. Strzelecka 6), NZOZ Poradnia Lekarzy Rodzinnych we Włoszakowicach (ul. Zalesie 9b) i NZOZ Specjalistyczne Poradnie Lekarskie „Arka” w Krzemieniewie (ul. Dworcowa 29), w ramach których funkcjonują Poradnie Ginekologiczno-Położnicze (w Ośrodku w Krzemieniewie działa również Poradnia Dermatologii i Wenerologii). Inne specjalistyczne Poradnie dostępne są dla mieszkańców powiatu na terenie miasta Leszna.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2013 roku liczba porad udzielonych w powiecie w ramach ambulatoryjnej (podstawowej i specjalistycznej) opieki zdrowotnej spadła w porównaniu z rokiem poprzednim – z 192.776 do 190.340.

W powiecie istnieje także możliwość skorzystania ze świadczeń pielęgnacyjnych i opiekuńczych. Są one udzielane w ramach długoterminowej pielęgnarskiej opieki domowej przez Pielęgniarski Ośrodek Medycyny Środowiskowo-Rodzinnej i Szkolnej „Salus” w Osiecznej (ul. Kopernika 8a), NZOZ „Arnica” Pielęgniarska Opieka Długoterminowa w Przybyszewie (ul. Św. Jana Chrzyciela 27) i Zespół Pielęgniarek „Opieka” S.C. w Wijewie (ul. Powstańców Wlkp. 19) oraz w Zakładzie Pielęgnacyjno-Opiekuńczym. „Niezapominajka”

w Dąbczu (Dąbcze 25). Dostępna jest również rehabilitacja lecznicza świadczona w formie fizjoterapii ambulatoryjnej przez: Centrum Medyczno-Rehabilitacyjne „Dworek Wilkowice” w Wilkowicach (ul. Tylna 9) i NZOZ Gabinet Rehabilitacji i Fizykoterapii Iwona Kędzierska w Rydzynie (ul. Mickiewicza 2) oraz w postaci rehabilitacji ogólnoustrojowej, neurologicznej i pulmonologicznej, rehabilitacji dzieci z zaburzeniami wieku rozwojowego, a także rehabilitacji słuchu i mowy prowadzonych w ramach Centrum Rehabilitacji im. Profesora Mieczysława Walczaka w Osiecznej (ul. Zamkowa 2), SP ZOZ MSW Centrum Rehabilitacji w Górznie (Górzno 63) oraz Specjalistycznej Poradni Rehabilitacji Słuchu i Mowy w Rydzynie (Pl. Zamkowy 2).

W Centrum Rehabilitacji im. Profesora Mieczysława Walczaka w Osiecznej leczone są schorzenia w zakresie: chorób reumatycznych, genetycznych, skóry, alergicznych, cukrzycy, otyłości, wad postawy, chorób układu oddechowego, pokarmowego, krążenia, krwiotwórczego, moczowego oraz rehabilitacji po przeszczepach, operacjach i urazach, natomiast SP ZOZ MSW Centrum Rehabilitacji w Górznie zajmuje się leczeniem wad postawy, zaburzeń przemiany materii, schorzeń narządów ruchu, stanów pourazowych, porażień mózgowych, oraz schorzeń układu oddechowego.

Mieszkańcy powiatu wymagający leczenia szpitalnego mają również możliwość skorzystania z usług świadczonych w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Lesznie (ul. Kiepury 45). W jego skład wchodzi następujące oddziały: chirurgiczny, chirurgii naczyniowej, chirurgii onkologicznej, intensywnej opieki kardiologicznej, intensywnej opieki medycznej, kardiologiczny, nefrologiczny, neurologiczny, neurotraumatologiczny, noworodkowy, okulistyczny, onkologiczny, otolaryngologiczny, paliatywno-hospicyjny, pediatryczny, położniczy, rehabilitacji, urazowo-ortopedyczny, urologiczny i wewnętrzny.

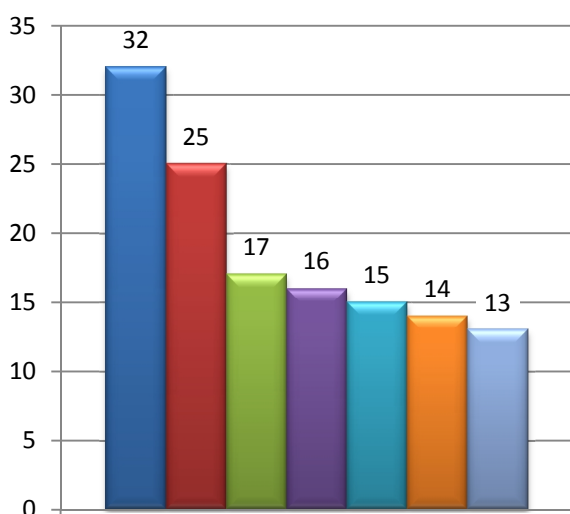
Informacji na temat stanu zdrowia mieszkańców powiatu dostarczają dane przekazane przez NZOZ Ośrodek Zdrowia Jolanta Jabłońska-Lisiecka w Osiecznej oraz NZOZ Ośrodek Zdrowia w Świąciechowie. Wynika z nich, że w 2013 roku najczęściej stwierdzanymi u osób w wieku przedprodukcyjnym schorzeniami były: alergia – dychawica oskrzelowa (32), zniekształcenia kręgosłupa (25), otyłość (17), alergie skórne (16), alergie pokarmowe (15), niedokrwistości (14) i choroby układu moczowego (13). Z kolei u osób dorosłych najczęściej odnotowywano choroby układu krążenia (791), cukrzycę (319), choroby układu mięśniowo-

kostnego i tkanki łącznej (203), przewlekłe choroby układu trawiennego (94), choroby tarczycy (86), choroby obwodowego układu nerwowego (46) oraz przewlekły nieżyt oskrzeli – dychawicę oskrzelową (44).

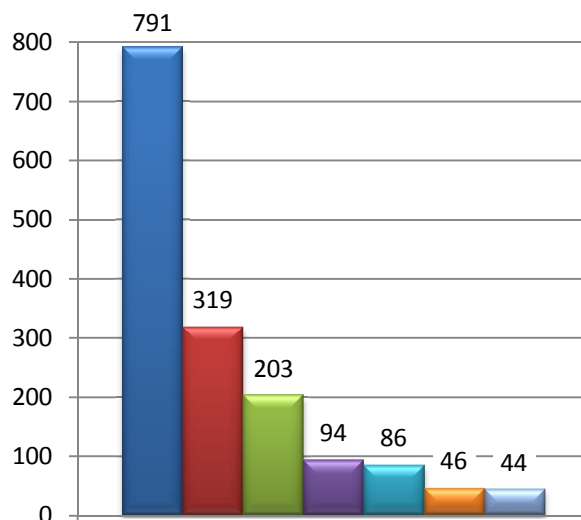
Dane szczegółowe na temat schorzeń najczęściej stwierdzanych u dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 20. Schorzenia najczęściej stwierdzane u dzieci i młodzieży w 2013 roku

- alergія - dychawica oskrzelowa
- zniekształcenia kręgosłupa
- otyłość
- argie skórne
- alergie pokarmowe
- niedokrwistości
- choroby układu moczowego

Wykres 21. Schorzenia najczęściej stwierdzane u osób dorosłych w 2013 roku

- choroby układu krążenia
- cukrzyca
- choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej
- przewlekłe choroby układu trawiennego
- choroby tarczycy
- choroby obwodowego układu nerwowego
- przewlekły nieżyt oskrzeli – dychawica oskrzelowa

Źródło danych: NZOZ Ośrodek Zdrowia Jolanta Jabłońska-Lisiecka w Osiecznej oraz NZOZ Ośrodek Zdrowia w Święciechowie.

8. PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

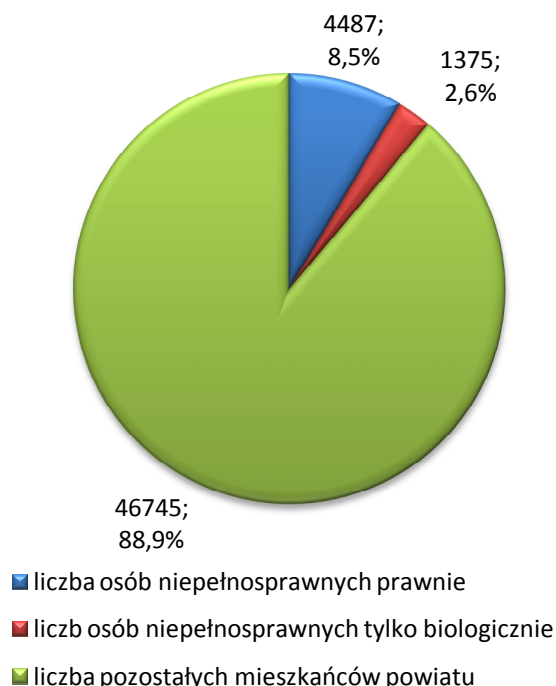
Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Najczęstsze jej przyczyny stanowią schorzenia układu krążenia, narządów ruchu oraz schorzenia neurologiczne, relatywnie rzadziej o obniżonej sprawności w codziennym życiu decydują uszkodzenia narządu wzroku i słuchu, choroba psychiczna oraz upośledzenie umysłowe.

Jedynym, pełnym źródłem informacji, które pozwala ustalić liczbę osób dotkniętych niepełnosprawnością oraz dokonać ich charakterystyki, są narodowe spisy powszechne. W poniżej zamieszczonej diagnozie sytuacji tej grupy ludności Powiatu Leszczyńskiego wykorzystano głównie dane z ostatniego spisu przeprowadzonego w 2011 roku, które, z uwagi na brak w tym źródle informacji odnoszących się do szczebla gminnego oraz dotyczących takich zagadnień, jak poziom wykształcenia czy aktywność ekonomiczna, uzupełniono o dane z poprzedniego spisu przeprowadzonego w 2002 roku.

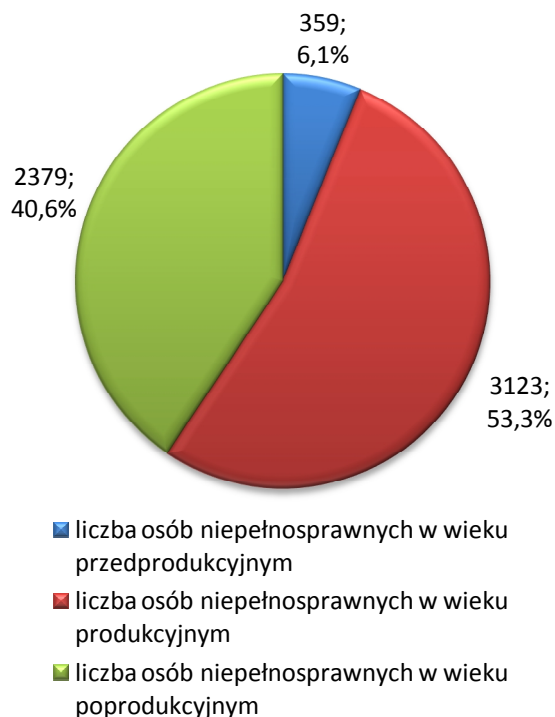
Według danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań, w 2011 roku w Powiecie Leszczyńskim mieszkały 5.862 osoby niepełnosprawne. Wśród nich większość stanowiły kobiety (3.072 osoby, tj. 52,4%) oraz osoby niepełnosprawne prawnie (4.487 osób, tj. 76,5%), czyli takie, które w czasie badania posiadały odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony. W gronie tych ostatnich były 1.373 osoby o stopniu niepełnosprawności lekkim, 1.551 osób o stopniu niepełnosprawności umiarkowanym, 1.235 osób o stopniu niepełnosprawności znacznym oraz 117 osób o stopniu niepełnosprawności nieustalonym. Osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, czyli takie, które nie posiadały odpowiedniego orzeczenia, ale odczuwały ograniczenie zwykłych (podstawowych) czynności życiowych odpowiednich dla ich wieku, stanowiły grupę 1.375 osób (23,5%). Wśród nich było 1.041 osób odczuwających ograniczenie sprawności umiarkowane, 257 osób odczuwających ograniczenie sprawności poważne oraz 76 osób odczuwających ograniczenie sprawności całkowite.

Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle mieszkańców powiatu wynosił 11,1%, a w ich strukturze wiekowej dominowały osoby w wieku produkcyjnym (3.123 osoby, tj. 53,3%). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 22. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców powiatu w 2011 roku

Wykres 23. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w powiecie w 2011 roku

Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011.

W 2002 roku najwyższy odsetek osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle mieszkańców poszczególnych gmin wchodzących w skład powiatu odnotowano w gminach Osieczna (20,5%) i Rydzyna (20,2%), a najniższy w gminach Krzemieniewo (12,3%) i Lipno (15,5%). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Osoby niepełnosprawne w gminach wchodzących w skład powiatu w 2002 roku

nazwa gminy	liczba osób niepełnosprawnych			udział osób niepełnosprawnych w ogóle ludności (w %)		
	ogółem	prawnie	tylko biologicznie	ogółem	prawnie	tylko biologicznie
Krzemieniewo	1.040	884	156	12,3	10,4	1,8
Lipno	843	766	77	15,5	14,1	1,4
Osieczna	1.720	1.574	146	20,5	18,7	1,7
Rydzyna	1.577	1.422	155	20,2	18,2	2,0
Święciechowa	1.337	1.176	161	19,6	17,2	2,4
Wijewo	604	455	149	17,6	13,2	4,3
Włoszakowice	1.371	1.233	138	16,6	14,9	1,7

Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

Orzecznictwem o niepełnosprawności w odniesieniu do mieszkańców Powiatu Leszczyńskiego zajmuje się Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Lesznie. Według jego danych, w latach 2011-2013 liczba wydanych mieszkańcom powiatu orzeczeń o niepełnosprawności (dla dzieci do 16 roku życia) ulegała wahaniom (194 w 2011 r., 175 w 2012 r. i 200 w 2013 r.), natomiast z roku na rok zwiększała się liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności (dla osób powyżej 16 roku życia; 1.111 w 2011 r., 1.280 w 2012 r., 1.370 w 2013 r.).

Na poziom uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym ma wpływ nie tylko rodzaj i stopień niepełnosprawności czy wiek, ale również posiadane wykształcenie, a co za tym idzie przygotowanie zawodowe. W 2002 roku wśród mieszkańców powiatu w wieku 13 lat i więcej dotkniętych niepełnosprawnością największe grupy stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (3.768 osób, tj. 46,2%) i zasadniczym zawodowym (2.709 osób, tj. 33,2%). Niski poziom wykształcenia w znaczący sposób utrudniał osobom niepełnosprawnym znalezienie i utrzymanie zatrudnienia. Potwierdzają to dane dotyczące poziomu ich aktywności zawodowej, z których wynika, że zdecydowana większość osób dotkniętych niepełnosprawnością była bierna zawodowo (6.301 osób, tj. 74,2%).

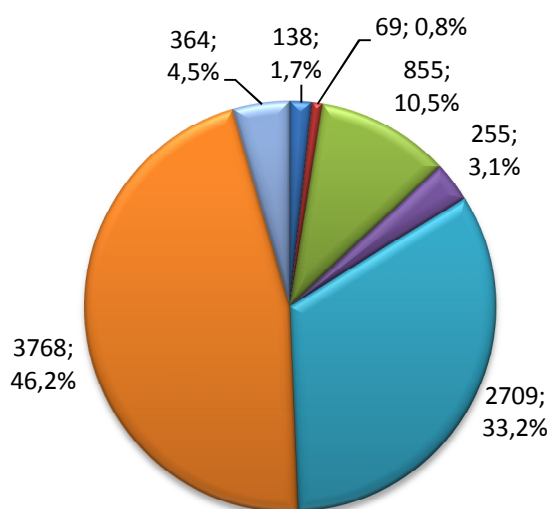
W Powiecie Leszczyńskim funkcjonują wspomniane już wcześniej dwie specjalne placówki oświatowe, które zajmują się kształceniem osób dotkniętych niepełnosprawnością. Są to: Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Franciszka Ratajczaka w Rydzynie i Zespół Szkół Specjalnych w Górznie. Ośrodek zajmując się nauczaniem i wychowaniem dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym, dysponuje szeroką ofertą oddziaływań dydaktyczno-wychowawczych, która ukierunkowana jest na wszechstronny rozwój każdego ucznia. Podejmowane przez wysoko wyspecjalizowaną kadrę pedagogiczną działania edukacyjne wspomagane są przez specjalistów: pedagoga, psychologa i logopedę. Uczniowie mają także możliwość udziału w zajęciach rewalidacyjnych i wyrównawczo-kompensacyjnych, a nad ich zdrowiem czuwają pielęgniarki i higienistka szkolna oraz stomatolog.

Z kolei funkcjonujący w budynku SP ZOZ MSW Centrum Rehabilitacji w Górznie Zespół Szkół realizuje funkcje dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze w stosunku do dzieci przewlekle chorych i niepełnosprawnych, które są pacjentami Centrum Rehabilitacji

w Osiecznej, dając im szansę kontynuowania nauki i wyrównania braków wynikających z częstej nieobecności w szkole macierzystej. Zatrudnieni w placówce nauczyciele i wychowawcy posiadają pełne kwalifikacje do pracy z uczniami niepełnosprawnymi intelektualnie, z różnego rodzaju dysfunkcjami oraz przewlekle chorymi.

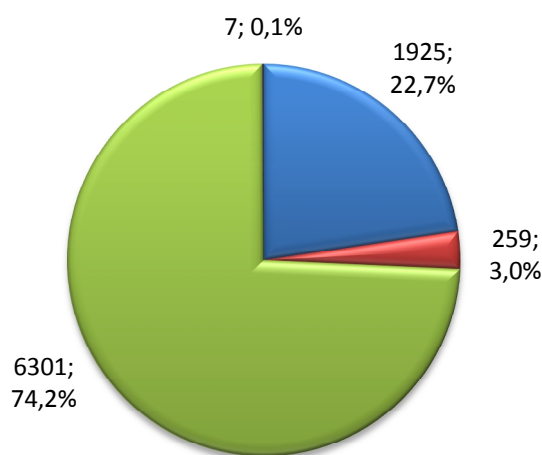
Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat poziomu wykształcenia osób niepełnosprawnych z powiatu oraz ich aktywności ekonomicznej

Wykres 24. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w powiecie według poziomu wykształcenia w 2002 roku

- wyższe
- policealne
- średnie zawodowe
- średnie ogólnokształcące
- zasadnicze zawodowe
- podstawowe ukończone
- podstawowe nieukończone

Wykres 25. Osoby niepełnosprawne w powiecie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

- liczba osób aktywnych zawodowo pracujących
- liczba osób aktywnych zawodowo bezrobotnych
- liczba osób biernych zawodowo
- liczba osób z nieustalonym statusem na rynku pracy

Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

W kontekście problemów, trudności i barier, z jakimi zmagają się i na jakie napotykają osoby niepełnosprawne w codziennym życiu, szczególnego znaczenia nabiera rehabilitacja społeczna i zawodowa. Pierwsza z nich realizowana jest przez powiatowe centra pomocy rodzinie i ma na celu umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym przede wszystkim poprzez: wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej, wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych;

likwidację barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji, a także kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi. Z kolei celem realizowanej przez powiatowe urzędy pracy rehabilitacji zawodowej jest ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego poprzez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.

Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych są współfinansowane z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. W latach 2011-2013 wysokość środków finansowych otrzymanych na ten cel z Funduszu ulegała wahaniom – w 2011 roku wyniosła 854.238 zł, rok później 1.200.187 zł, a w 2013 roku 849.548 zł.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat realizowanych w powiecie zadań z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej.

Tabela 10. Zadania realizowane w powiecie z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej w latach 2011-2013

formy pomocy	liczba osób			wartość pomocy (w zł)		
	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
pomoc na tworzenie i działalność WTZ	30	30	30	493.200	493.200	493.200
pomoc na likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się	11	17	15	50.000	80.000	40.000
turnusy rehabilitacyjne	96	265	128	59.618	177.566	88.580
zaopatrzenie w przedmioty rehabilitacyjne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny	472	444	264	231.542	276.356	107.859
dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki	980* (9**)	881* (9**)	850* (11**)	15.000	25.000	20.000
pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej dla osób niepełnosprawnych	0	2	1	0	75.000	50.000
pomoc przy zatrudnianiu osób niepełnosprawnych	3	2	2	8.659	5.395	4.229
pomoc w dostosowaniu stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych	1	3	3	45.000	113.000	90.000
szkolenie i przekwalifikowanie zawodowe osób niepełnosprawnych				539	4.000	5.000

* liczba niepełnosprawnych uczestników, **liczba dofinansowanych imprez

Źródło danych: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowy Urząd Pracy w Lesznie.

W latach 2011-2013 na tym samym poziomie pozostawała liczba uczestników działających w Rydzynie Warsztatów Terapii Zajęciowej (po 30 w każdym roku) oraz wysokość środków przeznaczonych na ich prowadzenie (po 493.200 zł w każdym roku, przy czym po 443.800 zł stanowiło dofinansowanie z PFRON-u, a po 49.320 zł środki pochodzące z budżetu powiatu i gmin, z terenów których rekrutowali się uczestnicy warsztatów).

Uczestnicy Warsztatów są osobami niepełnosprawnymi posiadającymi wskazania do terapii oraz orzeczony stopień niepełnosprawności. Terapia prowadzona jest w 6 pracowniach (kulinarnej, plastycznej, krawiecko-dziwiarskiej, tkackiej, komputerowej i stolarskiej), w zespołach 5 osobowych (każdy z nich oprócz programu określonego dla danej pracowni, posiada indywidualny program terapii dla każdego uczestnika opracowany i zatwierdzony przez Radę Programową). Uczestnicy Warsztatów korzystają także z pomocy rehabilitantki, pielęgniarki, psychologa i doradcy zawodowego.

Niepełnosprawni mieszkańcy powiatu, na podstawie porozumienia zawartego z powiatem wschowskim, mają również możliwość uczestnictwa w rehabilitacji prowadzonej w Warsztatach Terapii Zajęciowej we Wschowie. W latach 2011-2013 wsparciem w tej placówce objęto w każdym roku po 2 osoby z powiatu.

W analizowanym okresie wahanom ulegała liczba osób, którym dofinansowano likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się (11 w 2011 r., 17 w 2012 r., 15 w 2013 r.) oraz turnusy rehabilitacyjne (96 w 2011 r., 265 w 2012 r., 128 w 2013 r.), zmniejszała się natomiast liczba osób, którym dofinansowano zaopatrzenie w przedmioty rehabilitacyjne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny, m.in. aparaty słuchowe, protezy kończyn górnych i dolnych, kule, materace przeciwośluzynowe, obuwie ortopedyczne, wózki inwalidzkie czy balkoniki (z 472 w 2011 r. do 264 w 2013 r.).

W 2013 roku, w porównaniu z latami poprzednimi, nieznacznie wzrosła liczba dofinansowanych imprez z zakresu sportu, kultury, rekreacji i turystyki (z 9 do 11), a liczba osób biorących w nich udział spadała z roku na rok (z 980 do 850). W 2013 roku dotacje w tym zakresie udzielano takim organizacjom pozarządowym, jak: Polskie Stowarzyszenie Diabetyków „Koło” nr 1 w Lesznie, Leszczyńskie Stowarzyszenie Dzieciom Niepełnosprawnym w Lesznie i w Świąciechowie, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Lesznie, Leszczyńskie Stowarzyszenie Rehabilitacyjne „Amazonka” w Lesznie, Polski Związek Niewidomych, Zarząd Koła w Lesznie, Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży Specjalnej

Troski we Włoszakowicach, Polskie Towarzystwo Stwardnienia Rozsianego, Oddział w Lesznie, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci przy SOSW w Rydzynie, Stowarzyszenie „Izba Życia – Nadzieja” we Włoszakowicach oraz Stowarzyszenie Chorych na Choroby Reumatyczne.

Pomoc osobom niepełnosprawnym w powiecie świadczona jest również w ramach dwóch funkcjonujących na jego terenie Środowiskowych Domów Samopomocy w Kąkolewie i we Włoszakowicach. Placówki te mają na celu podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności samodzielnego życia osób z zaburzeniami psychicznymi, podniesienie poziomu ich zaradności życiowej, sprawności psychofizycznej i przystosowania społecznego w środowisku, a także w miarę możliwości przystosowanie do podjęcia pracy i udzielenie pomocy w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia.

Osoby przebywające w placówkach biorą udział w zajęciach i terapii organizowanych w 6 pracowniach (krawiecko-dziwiarskiej, plastyczno-technicznej, gospodarstwa domowego, zachowań społecznych, muzyczno-teatralnej i informatycznej), dostosowanych do potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności oraz możliwości i zainteresowań. Domy są placówką otwartymi, koedukacyjnymi i przeznaczonymi dla osób pełnoletnich.

W 2013 roku w zajęciach organizowanych w Środowiskowym Domu Samopomocy we Włoszakowicach uczestniczyły 33 osoby, w tym 27 mieszkańców powiatu leszczyńskiego, natomiast w oddanym do użytku w lutym 2013 roku Środowiskowym Domu Samopomocy w Kąkolewie docelowo ma przebywać 30 osób. Ponadto mieszkańcy powiatu korzystają z usług tego rodzaju ośrodków wsparcia działających w najbliższym otoczeniu powiatu, tj. w Lesznie, Krzywiniu czy we Wschowie.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie podejmując działania na rzecz osób niepełnosprawnych uczestniczy również w realizacji skierowanych do nich programów i projektów. W latach 2011-2013 były nimi: współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego projekt systemowy pn. „Rozwijamy nasze szanse” oraz dofinansowane z PFRON-u projekty pn. „Aktywny Samorząd” (w latach 2012-2013) oraz „Program Wyrównywania Różnic Między Regionami II” (rok 2013).

W dziedzinie wspierania osób dotkniętych niepełnosprawnością PCPR podejmuje także współpracę z organizacjami pozarządowymi, którym powierzane i dofinansowywane są m.in. zadania z zakresu prowadzenia grup wsparcia dla rodziców i opiekunów osób

niepełnosprawnych, zapewnienia szerszego dostępu do specjalistycznych form edukacji i rehabilitacji, wyrównywania szans na wszystkich poziomach edukacji oraz organizowania podstawowych badań profilaktycznych.

9. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie są problemami społecznymi, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia, relacje rodzinne i międzyludzkie, a także zdolność do konkurencji na rynku pracy.

Wśród przyczyn popadania w alkoholizm zasadniczą rolę odgrywają uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych i utrata zatrudnienia. Szerzeniu się narkomanii sprzyjają natomiast coraz większa powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie, chęć poszukiwania nowych wrażeń i doznań oraz traktowanie narkotyków jako środków umożliwiających ucieczkę od trudności życia codziennego, rozładowanie stresu i konfliktów. Przemoc w rodzinie jest z kolei problemem mającym często swoje źródło w uzależnieniach i ubóstwie. Jej ofiarami są niejednokrotnie osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne od sprawcy. Na ogół są to kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Trudno jest ustalić liczbę osób zmagających się z problemami alkoholowymi, które niejednokrotnie są przyczyną wystąpienia przemocy w rodzinie. Dane szacunkowe w tym zakresie przygotowała Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zawiera je poniższa tabela.

Tabela 11. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób

dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Źródło danych szacunkowych: Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Dane zamieszczone w powyższym zestawieniu pozwalają określić szacunkową liczbę mieszkańców Powiatu Leszczyńskiego dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie. Z wyliczeń wynika, że na jego terenie żyją ok. 844 osoby uzależnione od alkoholu (2% dorosłej populacji), ok. 1.689 osób współuzależnionych (4% dorosłej populacji), 2.111-2.955 osób pijących szkodliwie alkohol (5-7% dorosłej populacji), ok. 473 dzieci wychowujących się w rodzinach z problemem alkoholowym (4% populacji nieletniej) oraz ok. 1.440 ofiar (ok. 1.125 dorosłych i 315 dzieci) przemocy domowej w rodzinach dotkniętych problemem alkoholowym. Analizując powyższe dane należy mieć świadomość, iż nie odzwierciedlają one w pełni rzeczywistej skali problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w powiecie.

Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholizmu i narkomanii oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych należy głównie do zadań własnych gminy, natomiast zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane zarówno przez gminę, jaki i powiat. Zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych mogą również realizować jednostki samorządu powiatowego; odbywa się to w drodze porozumień, na podstawie zlecenia zarządu województwa i w oparciu o przekazane środki finansowe. Ponadto Starosta może organizować na terenie powiatu podmioty lecznicze udzielające świadczeń w zakresie leczenia odwykowego, ale inne niż zarząd województwa (ten ostatni jest odpowiedzialny za organizację na obszarze województwa stacjonarnego i całodobowego leczenia odwykowego oraz wojewódzkiego ośrodka terapii uzależnienia i współuzależnienia). Organy powiatu mogą także organizować i prowadzić izby wytrzeźwień.

Na szczeblu gminnym i powiatowym działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie podejmowane są w oparciu o gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii oraz gminny i powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Poniższy wykres przedstawia wysokość środków finansowych wydatkowanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie przez poszczególne gminy wchodzące w skład Powiatu Leszczyńskiego oraz sam powiat.

Tabela 12. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminach powiatu i w powiecie w latach 2011-2013

nazwa gminy	przeciwdziałanie alkoholizmowi (w zł)			przeciwdziałanie narkomanii (w zł)			przeciwdziałanie przemocy w rodzinie (w zł)		
	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Krzemieniewo	35.627	13.105	12.187	1.000	696	1.346	0	2.218	1.570
Lipno	72.347	51.632	82.738	0	270	0	3.750	0	4.999
Osieczna	111.251	73.102	183.619	210	0	420	0	156	919
Rydzyzna	84.404	96.721	89.058	1.000	2.000	725	0	0	0
Święciechowa	85.000	82.000	83.203	3.000	3.000	1.811	0	250	350
Wijewo	42.000	33.038	110.121	169	0	0	1.000	347	961
Włoszakowice	148.611	172.645	157.629	2.000	2.000	1.541	0	0	0
Powiat leszczyński	X	X	X	X	X	X	9.600	9.359	7.800
ogółem gminy	579.240	522.243	718.555	7.379	7.966	5.843	4.750	2.971	8.799
ogółem gminy i powiat	579.240	522.243	718.555	7.379	7.966	5.843	14.350	12.330	16.599

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny i Powiatowy Urząd Pracy w Lesznie.

W 2013 roku, w porównaniu z latami poprzednimi, znacznie wzrosła wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminach powiatu na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie (593.998 zł w 2011 r. 533.180 zł w 2012 r., 733.197 zł w 2013 r.). Wpływ na to miał przede wszystkim istotny wzrost kwot wydatkowanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych. Z roku na rok zmniejszały się natomiast środki finansowe przeznaczone przez

powiat w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie na realizację programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie (z 9.600 zł w 2011 r. do 7.800 w 2013 r.).

Poniższa tabela przedstawia wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w powiecie oraz podejmowanych na jego terenie działań na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie.

Tabela 13. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w powiecie oraz działań podejmowanych na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w 2013 roku

	Krzemieniewo	Lipno	Osieczna	Rydzyna	Święciechowa	Wijewo	Włoszakowice	P. leszczyński	ogółem
liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych	31	27	38	25	30	25	39	X	215
liczba obowiązujących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	31	69	97	68	30	25	59	X	379
liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy	7	12	7	5	7	4	3	X	45
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	7	32	8	11	16	2	12	X	88
czynności GKRPA zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego (liczba osób)	2	24	5	2	6	2	4	X	45
wystąpienie do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego (liczba osób)	2	24	2	2	5	3	0	X	38
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowała się GKRPA	8	18	9	5	7	5	0	X	52
liczba osób objętych przez PCPR programem korekcyjno-edukacyjnym	X	X	X	X	X	X	X	10	10

Źródło danych: Urzędy Gmin z Powiatu Leszczyńskiego oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie.

W 2013 roku w Powiecie Leszczyńskim dostępnych było 215 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, a liczba obowiązujących zezwoleń na ich sprzedaż wynosiła 379. W analizowanym roku członkowie gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych przeprowadzili łącznie 45 rozmów z członkami rodzin osób z problemem alkoholowym oraz 89 rozmów interwencyjno-motywuujących w związku z nadużywaniem alkoholu.

W 2013 Komisje zabiegały także o zobowiązanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia odwykowego. W tym celu podejmowały kroki zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego (w stosunku do 45 osób) oraz występowały do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego (wobec 38 osób).

W analizowanym roku członkowie Komisji kontaktowali się również z 52 osobami dotkniętymi problemem przemocy w rodzinie, natomiast Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie objęło programem korekcyjno-edukacyjnym 10 osób stosujących przemoc w rodzinie (dla porównania w 2011 roku 12 osób, a rok później 13 osób).

W Powiecie Leszczyńskim funkcjonuje kilkanaście podmiotów odgrywających istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Na szczeblu gminnym obok komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, są to m.in. ośrodki pomocy społecznej, punkty konsultacyjne i zespoły interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a na szczeblu powiatowym jest to wspomniane Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie. Wykaz tych podmiotów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Podmioty działające w powiecie na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie w 2013 roku

nazwa podmiotu	liczba osób objętych wsparciem w 2013 roku
Gmina Krzemieniewo	
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Krzemieniewie	10
Zespół Interdyscyplinarny w Krzemieniewie	30
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzemieniewie	
Świetlica socjoterapeutyczna w Drobninie	25
Świetlica socjoterapeutyczna w Garzynie	12
Świetlica socjoterapeutyczna w Nowym Belęcinie	17
Świetlica socjoterapeutyczna Gimnazjum w Pawłowicach	25
Gmina Lipno	
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lipnie	56
Zespół Interdyscyplinarny w Lipnie	67
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnie	280

Gmina Osieczna	
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Osiecznej	15
Zespół Interdyscyplinarny w Osiecznej	29
Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osiecznej	49
Grupa AA „Przebudzenie” (plebania)	6
Świetlica socjoterapeutyczna w Osiecznej	
Świetlica socjoterapeutyczna w Kąkolewie	
Świetlica socjoterapeutyczna w Świerczynie	
Gmina Rydzyna	
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rydzynie	16
Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień	19
Ruch Anonimowych Alkoholików	
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	19
Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rydzynie	
Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza w Dąbczu	15
Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza w Rydzynie	14
Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza w Kaczkowie z siedzibą w Rojęczynie	8
Gmina Święciechowa	
Punkt konsultacyjny w Święciechowie	
Zespół Interdyscyplinarny w Święciechowie	
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Święciechowie	
Świetlica wiejska w Henrykowie	
Świetlica wiejska w Niechłodzie	
Świetlica wiejska w Święciechowie	
Świetlica wiejska w Lasocicach	
Gmina Wijewo	
Punkt Konsultacyjny w Brennie	
Zespół Interdyscyplinarny w Wijewie	6
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wijewie	16
Grupa wsparcia AA w Brennie	10
Świetlica socjoterapeutyczna w Wijewie	12
Świetlica socjoterapeutyczna w Brennie	13
Gmina Włoszakowice	
Punkt Konsultacyjny Terapii Uzależnień we Włoszakowicach	13
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie we Włoszakowicach	18
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we Włoszakowicach	

Mieszkańcy powiatu zmagający się z problemami uzależnień i przemocy w rodzinie mogą również korzystać z oferty podmiotów działających w mieście Leszno. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Podmioty działające na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie w mieście Leszno, z oferty których mogą korzystać mieszkańcy powiatu

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
1.	Biuro do spraw Uzależnień	ul. Lipowa 32, 64-100 Leszno
2.	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie	ul. Korczaka 3, 64-100 Leszno
3.	Ośrodek Interwencji Kryzysowej	ul. Niepodległości 27c, 64-100 Leszno
4.	Poradnia Terapii Uzależnień od Alkoholu „Ego”	ul. Okrężna 20 (w budynku „Spinko”), 64-100 Leszno
5.	„Empatia” – Poradnia Zdrowia Psychicznego, Poradnia Leczenia Uzależnień i Współuzależnień	ul. Słowiańska 63, 64-100 Leszno
6.	Poradnia Rodzinna	ul. Mickiewicza 2, 64-100 Leszno
7.	Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień	ul. Mickiewicza 2, 64-100 Leszno
8.	Stowarzyszenie „Nasza Alternatywa	Al. Jana Pawła II 6, 64-100 Leszno
9.	Stowarzyszenie „Monar” – Poradnia Profilaktyki, Leczenia i Terapii Uzależnień	ul. Przemysłowa 27, 64-100 Leszno
10.	Punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin	64-100 Leszno
11.	Leszczyńskie Stowarzyszenie „Klub Abstynentów”	ul. Przemysłowa 27, 64-100 Leszno
12.	Stowarzyszenie „Ruch Trzeźwościowy”	ul. Prochownia 25b (wejście od ul. Niepodległości), 64-100 Leszno
13.	Grupa AA „Lipie”	ul. Prochownia 25b (wejście od ul. Niepodległości), 64-100 Leszno
14.	Grupa AA „Przystań”	Pl. Dr Metziga 21 (Dom Katolicki „Betania”, 64-100 Leszno
15.	Grupa AA „Hania”	ul. Przemysłowa 27 (Stowarzyszenie „Monar”), 64-100 Leszno
16.	Grupa AI-Anon	ul. Przemysłowa 27 („Klub Abstynentów”), 64-100 Leszno
17.	Grupa AA „Grunwald”	ul. Przemysłowa 27 („Klub Abstynentów”), 64-100 Leszno
18.	Jadłodajnia przy Parafii Św. Krzyża	Pl. Dr Metziga 21, 64-100 Leszno
19.	Noclegownia dla bezdomnych mężczyzn	ul. Towarowa 10, 64-100 Leszno

Źródło danych: Urząd Miasta Leszna.

10. PRZESTĘPCZOŚĆ

Przestępczość jest dynamicznym, podlegającym rozwojowi zjawiskiem społecznym, które stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego. W zależności od swej intensywności i częstotliwości wpływa na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciska piętno na jej funkcjonowaniu.

Zapobieganie przestępczości wymaga zastosowania rozwiązań kompleksowych, zakładających wspólne zaangażowanie instytucji i organizacji państwowych, samorządowych i społecznych, przedstawicieli społeczności lokalnych oraz środków masowego przekazu. Ważną rolę w zakresie inicjowania i organizowania tej działalności odgrywa policja.

Według danych Komendy Miejskiej Policji w Lesznie, realizującej zadania w zakresie utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie miasta Leszna i Powiatu Leszczyńskiego, w 2013 roku wszczęto 1.996 postępowań przygotowawczych, tj. o 61 mniej niż w 2012 roku, na podstawie których stwierdzono 3.068 przestępstwa, tj. o 296 więcej niż rok wcześniej. Wpływ na wzrost przestępczości miała znacznie większa liczba ujawnionych przestępstw narkotykowych oraz wzrost liczby kradzieży poprzez włamanie oraz przestępstw gospodarczych. W 2013 roku osiągnięto wskaźnik wykrywalności ogólnej na poziomie 82,3%, tj. o 2,2% większy niż rok wcześniej.

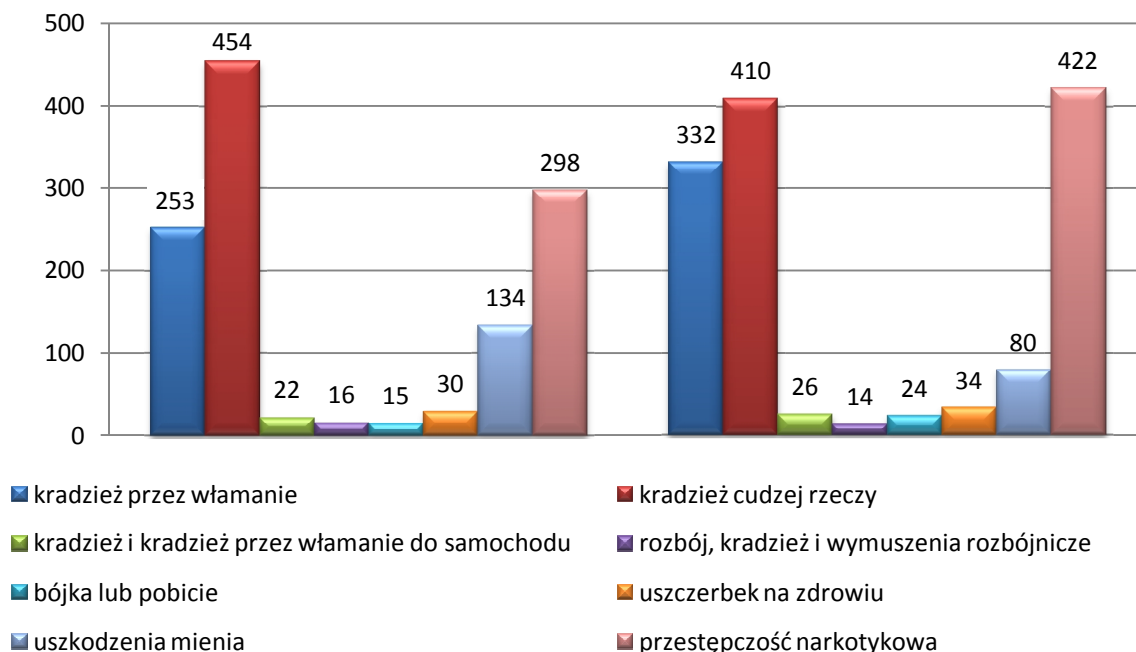
Wśród przestępstw stwierdzono 1.809 czynów o charakterze kryminalnym, tj. o 196 więcej niż w roku poprzednim, oraz 622 przestępstwa gospodarcze, tj. o 41 więcej niż w 2012 roku. W 2013 roku pogorszył się również stan bezpieczeństwa na drogach – łącznie odnotowano 195 wypadków drogowych, w tym 12 śmiertelnych w których zginęło 13 osób (dla porównania rok wcześniej w 8 wypadkach zginęło 11 osób).

W 2013 roku ujawniono 57 nieletnich sprawców, którym udowodniono 105 czynów karalnych (w porównaniu do roku poprzedniego, liczba popełnionych czynów zmniejszyła się o 182, a liczba nieletnich sprawców, którzy się ich dopuścili o 64). Wśród nich dominowały przestępstwa narkotykowe (47) i kradzieże (10) oraz uszczerbki na zdrowiu (6). Sprawcami przestępstw byli w większości nieletni w wieku powyżej 13 lat, głównie uczniowie szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych.

Dane szczegółowe na temat przestępstw kryminalnych stwierdzonych w powiecie w latach 2012-2013 przedstawia poniższy wykres.

Wykres 26. Przestępstwa kryminalne stwierdzone w powiecie w latach 2012-2013

Źródło danych: Komenda Miejska Policji w Lesznie.

W 2013 roku działający w ramach Komenda Miejskiej Policji w Lesznie Zespół Prewencji Kryminalnej, Nieletnich i Patologii nadzorował realizację następujących programów Prewencji Kryminalnej prowadzonych przez dzielnicowych: „Razem bezpieczniej”, „Bezpieczna Szkoła” i „Bezpieczna Wieś”, na bieżąco prowadził akcje policyjne, m.in. „Bezpieczne zimowisko”, „Wiosna 2013”, „Nielat”, „Alkohol”, „Bezpieczne wakacje”, Rozpoczęcie roku szkolnego, „Bezpieczny powrót ze szkoły”, a także utrzymywał kontakt z placówkami oświatowymi, Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej, Młodzieżowym Centrum Profilaktyki „Alternatywa”, Poradnią Profilaktyki i Terapii „Monar”, Komisją ds. Profilaktyki i Przeciwdziałania Alkoholizmowi oraz Sądem.

W analizowanym roku policjanci Zespołu Prewencji Kryminalnej, Nieletnich i Patologii skierowali 143 wystąpienia do sądów w sprawach karnych, opiekuńczych i o demoralizację oraz 87 wystąpień do placówek oświaty i wychowania, a także przeprowadzili 108 spotkań w szkołach oraz 145 spotkań z pedagogami.

11. POMOC SPOŁECZNA, WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej).

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. System pieczy zastępczej to z kolei zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców (art. 2 pkt 1 i 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

Głównymi instytucjami wykonującymi w Powiecie Leszczyńskim oraz w gminach wchodzących w jego skład zadania z zakresu pomocy społecznej, wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej są: na szczeblu powiatowym – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie, a na szczeblu gminnym – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzemieniewie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnie, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osiecznej, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rydzynie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świąciechowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wijewie oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we Włoszakowicach.

Kadra pomocy społecznej w gminach i w powiecie

W 2013 roku kadre ośrodków pomocy społecznej stanowiło łącznie 65 osób, w tym 8 osób na stanowiskach kierowniczych oraz 21 pracowników socjalnych, natomiast w skład kadry Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie wchodziło 10 osób, w tym 2 osoby na stanowiskach kierowniczych (Kierownik Centrum i Kierownik Zespołu ds. Pieczy Zastępczej), inspektor ds. osób niepełnosprawnych, 1 pracownik socjalny oraz zatrudnieni w ramach projektu systemowego pn. „Rozwijamy Nasze Szanse” doradca ds. osób niepełnosprawnych oraz koordynator ds. pieczy zastępczej.

Obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników, spełniał jedynie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnie, w którym na 1 pracownika socjalnego przypadało 1.797 mieszkańców gminy. W Ośrodku w Krzemieniewie na 1 pracownika socjalnego przypadało 2.132 mieszkańców gminy, a w Rydzynie 2.185. Z kolei w Ośrodkach w Osiecznej, Święciechowie, Wijewie i we Włoszakowicach zatrudnionych było tylko po 2 pracowników socjalnych (w Osiecznej na każdego z nich przypadało 4.484 mieszkańców gminy, w Święciechowie 3.831, w Wijewie poniżej 2.000, tj. 1.878 osób, a we Włoszakowicach 4.600).

Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w ośrodkach pomocy społecznej i Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie oraz kwalifikacji pracujących w nim osób przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Kadra pomocy społecznej w powiecie oraz jej kwalifikacje w 2013 roku

	Krzemieniewo	Lipno	Osieczna	Rydzyna	Święciechowa	Wijewo	Włoszakowice	PCPR Leszno
ogółem	11	8	5	11	8	5	7	10
kadra kierownicza	1	1	1	2	1	1	1	2
wykształcenie wyższe	1	1	1	2	0	1	1	2
specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	1	1	1	2	1	1	1	2
pracownicy socjalni	4	4	2	4	2	2	2	1
wykształcenie wyższe	3	4	0	2	0	1	1	0
wykształcenie średnie	1	0	2	0	2	1	1	1
specjalizacja 1-ego stopnia w zawodzie prac. socjalnego	0	0	0	0	0	0	0	0
specjalizacja 2-ego stopnia w zawodzie prac. socjalnego	0	0	0	2	0	0	0	0
specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	0	0	0	0	0	0	2	1
pozostali pracownicy	6	3	2	5	5	2	4	7
wykształcenie wyższe	3	2	1	3	1	2	3	6
wykształcenie średnie	2	1	1	1	4	0	0	1
inne wykształcenie	1	0	0	1	0	0	1	0
wolontariusze	0	0	0	0	0	0	0	0
zatrudnieni w ramach zatrudnienia subsydiowanego	0	0	0	0	0	0	0	0
staże	0	0	2	0	0	0	0	0

Źródło danych: ośrodki pomocy społecznej w powiecie oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie.

Wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w gminach i w powiecie

W latach 2011-2013 wydatki na realizację zadań z zakresu polityki społecznej na szczeblu gminnym zwiększały się z roku na rok (z 20.739.718 zł w 2011 r. do 21.890.009 zł w 2013 r.). Wpływ na to miał wzrost środków finansowych przeznaczonych na opłacenie pobytu mieszkańców gmin w domach pomocy społecznej, realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej (zatrudnienie asystenta rodziny, partycypacja w kosztach pobytu dzieci w pieczy zastępczej), na zasiłki i pomoc w naturze oraz zasiłki stałe, składki na ubezpieczenie zdrowotne, usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz pomoc w formie posiłku udzielaną w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17. Wydatki na realizację zadań z zakresu polityki społecznej w gminach powiatu w latach 2011-2013

rozdziały	wysokość wydatków (w zł)		
	w 2011 r.	w 2012 r.	w 2013 r.
Gmina Krzemieniewo			
ogółem	3.091.634	3.258.487	3.376.766
w tym w budżecie OPS-u	3.023.756	3.212.793	3.308.899
w tym: na pomoc społeczną	2.923.131	3.084.434	3.182.066
Gmina Lipno			
ogółem	2.733.066	3.032.433	3.254.218
w tym w budżecie OPS-u	2.733.066	3.032.433	3.254.218
w tym: na pomoc społeczną	2.660.719	2.980.531	3.171.480
Gmina Osieczna			
ogółem	3.408.368	3.319.285	3.557.285
w tym w budżecie OPS-u	3.261.753	3.220.170	3.338.761
w tym: na pomoc społeczną	3.137.839	3.060.937	3.194.292
Gmina Rydzyna			
ogółem	3.051.234	3.293.138	3.337.569
w tym w budżecie OPS-u	2.880.942	3.460.000	3.247.786
w tym: na pomoc społeczną	2.927.958	3.163.717	3.199.583
Gmina Świąciechowa			
ogółem	2.620.264	2.553.874	2.511.439
w tym w budżecie OPS-u	2.504.705	2.441.486	2.394.643
w tym: na pomoc społeczną	2.504.705	2.441.736	2.394.643
Gmina Wijewo			
ogółem	1.815.505	1.746.942	1.932.224
w tym w budżecie OPS-u	1.772.336	1.713.557	1.822.103
w tym: na pomoc społeczną	1.745.386	1.698.369	1.796.228

Gmina Włoszakowice			
ogółem	4.019.647	3.949.777	3.920.508
w tym w budżecie OPS-u	3.305.787	3.213.195	3.157.669
w tym: na pomoc społeczną	3.834.766	3.747.412	3.727.007
razem			
ogółem	20.739.718	21.153.936	21.890.009
w tym w budżecie OPS-u	19.482.345	20.293.634	20.524.079
w tym: na pomoc społeczną	19.734.504	20.177.136	20.665.299

Źródło danych: ośrodki pomocy społecznej w powiecie.

W analizowanym okresie wahanom ulegały wydatki na realizację zadań z zakresu polityki społecznej na szczeblu powiatowym (3.850.866 w 2011 r., 4.339.005 zł w 2012 r., 3.660.210 zł w 2013 r.). Wpływ na to miała m.in. zmieniająca się wysokość środków finansowych otrzymanych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18. Wydatki na realizację zadań z zakresu polityki społecznej w powiecie w latach 2011-2013

rozdziały	wysokość wydatków (w zł)		
	w 2011 r.	w 2012 r.	w 2013 r.
placówki opiekuńczo-wychowawcze	114.468	100.601	101.983
domy pomocy społecznej	0	0	0
ośrodki wsparcia	928.805	333.163	0
rodziny zastępcze	896.360	1.213.159	1.247.848
przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	9.600	9.359	7.800
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	414.696	491.172	414.240
specjalistyczne poradnictwo, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej	18.351	13.419	22.248
rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych	43.008	43.008	2.500
Zespół ds. orzekania o niepełnosprawności	188.401	204.328	213.415
środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	875.594	1.230.192	967.737
środki z Europejskiego Funduszu Społecznego na realizację projektu systemowe	334.031	648.122	661.237
pozostała działalność	27.552	62.482	21.202
ogółem	3.850.866	4.349.005	3.660.210
w tym w budżecie PCPR-u	2.662.403	2.813.884	2.377.075

Źródło danych: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie.

Osoby i rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminach

W latach 2011-2013 łączna liczba osób w rodzinach, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminach wchodzących w skład powiatu ulegała wahanom (3.845 w 2011 r., 3.621 w 2012 r., 3.990 w 2013 r.). Ich udział w ogóle ludności powiatu także się zmieniał, wynosząc: w 2011 roku 7,3%, rok później 6,8%, a w 2013 roku 7,4%.

Największy i zarazem zwiększający się z roku na rok odsetek beneficjentów pomocy społecznej odnotowywano w gminie Wijewo (11,1% w 2011 r., 11,6% w 2012 r., 13,8% w 2013 r.), a najmniejszy w gminach Włoszakowice (5,8% w 2011 r., 4,8% w 2012 r., 4,9% w 2013 r.), Świąciechowa (5,3% w 2011 r., 4,3% w 2012 r., 5% w 2013 r.) i Osieczna (4,6% w 2011 r., 5% w 2012 r., 6,4% w 2013 r.).

Tabela 19. Osoby i rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminach w latach 2011-2013

	w 2011 r.	w 2012 r.	w 2013 r.
Gmina Krzemieniewo			
liczba osób	248	236	261
liczba rodzin	210	205	230
liczba osób w rodzinach	761	733	833
udział osób w rodzinach w ogóle ludności gminy	9%	8,6%	9,8%
Gmina Lipno			
liczba osób	246	169	180
liczba rodzin	157	153	166
liczba osób w rodzinach	547	518	578
udział osób w rodzinach w ogóle ludności gminy	7,9%	7,4%	8%
Gmina Osieczna			
liczba osób	413	443	263
liczba rodzin	145	157	187
liczba osób w rodzinach	413	448	570
udział osób w rodzinach w ogóle ludności gminy	4,6%	5%	6,4%
Gmina Rydzyna			
liczba osób	503	464	655
liczba rodzin	191	198	237
liczba osób w rodzinach	783	726	649
udział osób w rodzinach w ogóle ludności gminy	9,2%	8,4%	7,4%
Gmina Świąciechowa			
liczba osób	131	96	120
liczba rodzin	118	121	131
liczba osób w rodzinach	398	326	386
udział osób w rodzinach w ogóle ludności gminy	5,3%	4,3%	5%

Gmina Wijewo			
liczba osób	417	433	443
liczba rodzin	97	102	110
liczba osób w rodzinach	416	433	520
udział osób w rodzinach w ogóle ludności gminy	11,1%	11,6%	13,8%
Gmina Włoszakowice			
liczba osób	245	218	241
liczba rodzin	218	187	204
liczba osób w rodzinach	527	437	454
udział osób w rodzinach w ogóle ludności gminy	5,8%	4,8%	4,9%
razem			
liczba osób	2.203	2.059	2.163
liczba rodzin	1.136	1.123	1.265
liczba osób w rodzinach	3.845	3.621	3.990
udział osób w rodzinach w ogóle ludności powiatu	7,3%	6,8%	7,4%

Źródło danych: ośrodki pomocy społecznej w powiecie oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie.

Powody przyznawania pomocy społecznej w gminach

Wśród mieszkańców gmin wchodzących w skład powiatu, którzy w latach 2011-2013 korzystali ze wsparcia udzielanego przez ośrodki pomocy społecznej, najliczniejsze grupy stanowiły rodziny zmagające się z ubóstwem, bezrobociem oraz długotrwałą lub ciężką chorobą.

Problem ubóstwa był najczęstszą przyczyną przyznawania wsparcia w gminach Krzemieniewo, Lipno, Osieczna, Świąciechowa i Wijewo, w gminie Rydzyna najwięcej osób było objętych pomocą z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby, a w gminie Włoszakowice najważniejszym problemem była niepełnosprawność. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 20. Najczęstsze powody przyznawania pomocy społecznej w gminach w latach 2011-2013

	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Gmina Krzemieniewo						
ubóstwo	75	64	98	262	217	346
bezrobocie	80	71	84	285	261	283
bezradność w sprawach opiekuńczo-wych.	54	54	63	247	235	268
długotrwała lub ciężka choroba	71	66	68	250	219	237
niepełnosprawność	61	59	66	190	196	229

Gmina Lipno						
ubóstwo	99	110	139	351	345	483
bezrobocie	82	90	101	273	281	334
bezradność w sprawach opiekuńczo-wych.	44	38	50	188	171	205
niepełnosprawność	47	50	53	151	148	163
długotrwała lub ciężka choroba	27	29	43	81	93	138
Gmina Osieczna						
ubóstwo	99	105	123	303	314	386
długotrwała lub ciężka choroba	71	74	90	189	193	258
bezrobocie	58	74	77	180	240	253
niepełnosprawność	59	66	78	149	164	219
bezradność w sprawach opiekuńczo-wych.	23	33	27	75	104	85
Gmina Rydzyna						
długotrwała lub ciężka choroba	99	102	108	279	293	296
ubóstwo	93	81	88	322	281	293
bezrobocie	92	81	73	334	289	243
niepełnosprawność	61	65	76	179	169	193
bezradność w sprawach opiekuńczo-wych.	85	62	42	373	318	179
Gmina Świąciechowa						
ubóstwo	81	66	80	398	326	249
bezrobocie	69	56	64	241	199	222
niepełnosprawność	56	53	56	128	126	138
długotrwała lub ciężka choroba	67	61	59	157	134	133
bezradność w sprawach opiekuńczo-wych.	23	27	29	91	110	114
Gmina Wijewo						
ubóstwo	95	99	90	409	422	376
bezradność w sprawach opiekuńczo-wych.	42	40	43	226	215	240
bezrobocie	19	23	38	69	93	150
długotrwała lub ciężka choroba	35	38	34	142	133	111
niepełnosprawność	24	31	33	80	94	85
Gmina Włoszakowice						
niepełnosprawność	169	143	155	354	267	269
długotrwała lub ciężka choroba	158	145	156	309	277	265
ubóstwo	69	62	65	246	222	239
bezrobocie	61	52	49	210	190	180
bezradność w sprawach opiekuńczo-wych.	32	32	32	144	153	160
razem						
ubóstwo	611	587	683	2.291	2.127	2.372
bezrobocie	461	447	486	1.592	1.553	1.665
długotrwała lub ciężka choroba	528	515	558	1.407	1.342	1.438
niepełnosprawność	477	467	517	1.231	1.164	1.296
bezradność w sprawach opiekuńczo-wych.	303	286	286	1.344	1.306	1.251

Źródło danych: ośrodki pomocy społecznej w powiecie.

Świadczenia udzielane w gminach

Udzielane przez ośrodki pomocy społecznej świadczenia pomocy społecznej miały głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2011-2013 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 21. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminach przez OPS-y w latach 2011-2013

formy świadczeń		liczba osób			liczba świadczeń		
		2011 r.	2012 r.	2013 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
pieniężne	zasiłek stały	34	81	89	667	697	571
	zasiłek okresowy	169	160	191	755	613	721
	zasiłek celowy	903	873	915	X	X	X
niepieniężne	posiłek	541	529	570	69.810	68.707	72.120
	schronienie	14	14	16	957	749	963
	ubranie	0	0	0	0	0	0
	sprawienie pogrzebu	0	1	0	0	1	0
	odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	25	28	29	242	263	272
usługi	usługi opiekuńcze	7	12	18	1.554	2.130	3.973
	specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	1	0	0	22
	specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	0	1	0	0	52
	poradnictwo specjalistyczne	46*	293*	42*	X	X	X
	praca socjalna	1.210*	1.232*	1.041*	X	X	X
	interwencja kryzysowa	16*	25*	1*	X	X	X
	kontrakt socjalny	37	41	39	X	X	X
programy pomocy	indywidualny program wychodzenia z bezdomności	0	0	0	X	X	X
	indywidualny program zatrudnienia socjalnego (CIS)	0	29	46	X	X	X
	plan pracy z rodziną	9*	9*	27	X	X	X

*liczba rodzin

Źródło danych: ośrodki pomocy społecznej w powiecie.

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2011-2013 był zasiłek celowy. Jest on przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw

w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Łączna liczba osób nim objętych w gminach powiatu ulegała nieznacznym wahaniom (903 w 2011 r., 873 w 2012 r., 915 w 2013 r.).

Dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił natomiast posiłek, który był wsparciem udzielanym głównie dzieciom w ramach wieloletniego programu rządowego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Celem tego Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub niepełnosprawnych. W latach 2011-2013 liczba osób korzystających z posiłku w gminach powiatu także ulegała wahaniom (541 w 2011 r., 529 w 2012 r., 570 w 2013 r.).

Wśród usług najistotniejszą rolę odgrywała z kolei praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Była ona prowadzona m.in. w oparciu o kontrakt socjalny. Liczba rodzin, które objęto pracą socjalną w 2013 roku była niższa niż w latach poprzednich (1.210 w 2011 r., 1.232 w 2012 r., 1.041 w 2013 r.).

W ramach realizowanych zadań funkcjonujące w powiecie ośrodki pomocy społecznej przyznawały również świadczenia rodzinne oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego. W 2013 roku znacznie wzrosła liczba rodzin i osób, którym przyznano zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych (do 3.281), zasiłki pielęgnacyjne (do 1.548), spadała natomiast liczba rodzin, którym udzielono świadczeń pielęgnacyjnych (235).

W analizowanym okresie z roku na rok zmniejszała się liczba przyznanych jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia się dziecka (z 429 w 2011 r. do 257 w 2013 r.), zwiększała się natomiast liczba rodzin, które otrzymywały świadczenia z funduszu alimentacyjnego (ze 160 w 2011 r. do 179 w 2013 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 22. Świadczenia rodzinne i z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminach w latach 2011-2013

	2011 r.	2012 r.	2013 r.
zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych			
liczba rodzin	2.853	2.551	3.281
świadczenia pielęgnacyjne			
liczba rodzin	361	567	235
zasiłek pielęgnacyjny			
liczba osób	559	840	1.548
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka			
liczba świadczeń	429	419	257
świadczenia z funduszu alimentacyjnego			
liczba rodzin	160	161	179

Źródło danych: ośrodki pomocy społecznej w powiecie.

Pieczka zastępcza i pomoc dla osób usamodzielnianych

Pieczka zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej i instytucjonalnej w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Formami rodzinnej pieczy zastępczej są: rodzina zastępcza spokrewniona, niezawodowa lub zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna, oraz rodzinny dom dziecka, natomiast instytucjonalna pieczka zastępcza sprawowana jest w ramach placówki opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej, interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego, rodzinnej i instytucjonalnej.

W latach 2011-2013 liczba funkcjonujących w powiecie leszczyńskim rodzin zastępczych wyniosła: 52 w 2011 roku (przebywało w nich 96 dzieci), 47 w 2012 roku (87 dzieci) i 46 w 2013 roku (94 dzieci). Wśród nich najwięcej było rodzin spokrewnionych, przy czym ich liczba spadała z roku na rok (40 w 2011 r., 22 w 2012 r. i 21 w 2013 r.). Zwiększała się natomiast liczba rodzin niezawodowych (5 w 2011 r., 17 w 2012 r., 15 w 2013 r.) i zawodowych (7 w 2011 r., 9 w 2012 r., 10 w 2013 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 23. Rodzina piecza zastępcza w powiecie w latach 2011-2013

typ rodziny		liczba rodzin			liczba dzieci umieszczonych w rodzinach			liczba świadczeń		
		2011 r.	2012 r.	2013 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
rodziny spokrewnione z dzieckiem		40	22	21	57	27	26	534	272	269
rodziny zastępcze niezawodowe		5	17	15	9	26	22	96	312	226
rodziny zastępcze zawodowe		7	8	10	30	39	46	378	390	486
w tym:	rodziny zastępcze specjalistyczne	3	3	3	12	11	11	147	103	108
	rodziny zastępcze pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	1	1	1	5	6	8	56	59	58
rodzinny dom dziecka		0	0	0	0	0	0	X	X	X

Źródło danych: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie.

W analizowanym okresie we wszystkich typach rodzin zastępczych umieszczono: 18 dzieci w 2011 roku i po 14 w latach 2012-2013. W 2011 roku zostały, na podstawie postanowień sądowych, utworzone 3 nowe rodziny zastępcze (5 rodzin zostało rozwiązanych), rok później 2 nowe rodziny (również 5 zostało rozwiązanych), a w 2013 roku 5 nowych rodzin.

Wśród dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych, w latach 2011-2012 po 23 dzieci pochodziło z terenu innych powiatów, a w 2013 roku 22 dzieci (na utrzymanie tych dzieci Powiat Leszczyński otrzymywał od innych powiatów środki finansowe przekazane na podstawie porozumień). Jednocześnie w 2011 roku 4 dzieci, a w latach 2012-2013 3 dzieci pochodzących z terenu Powiatu Leszczyńskiego przebywało w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów.

W przypadku rodziców biologicznych dzieci przebywających w rodzinach zastępczych, którzy nie mają sądowo ustalonych alimentów, PCPR przeprowadzał postępowanie mające na celu rozeznanie sytuacji dochodowej oraz socjalno-bytowej pod kątem ustalenia opłaty za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych. Tylko w 2011 roku, w 1 przypadku, sytuacja materialna rodzica biologicznego dała podstawę do naliczenia odpłatności i wszczęcia

postępowania egzekucyjnego. W stosunku do pozostałych rodziców wydano decyzje odstępujące od ustalenia powyższej opłaty ze względu na niespełnianie kryterium dochodowego.

W ramach podtrzymywania więzi dziecka z rodziną naturalną PCPR organizował spotkania dzieci z rodzin zastępczych z ich rodzicami biologicznymi. W przypadku wydania przez Sąd Rodzinny i Nieletnich zezwoleń na urlopowanie, część dzieci przebywała w okresie dni wolnych od nauki w domu rodzinnym.

W Powiecie Leszczyńskim nie funkcjonuje instytucjonalna piecza zastępcza. W 2011 roku w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów przebywało 1 dziecko z powiatu leszczyńskiego (w Domu Dziecka we Wschowie), a w latach 2012-2013 po 2 dzieci (w Domach Dziecka we Wschowie i w Lesznie).

Osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, a także dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy i młodzieżowy ośrodek wychowawczy, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze przyznaje się pomoc mającą na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem.

W latach 2011-2013 PCPR udzielał wsparcia usamodzielnianym wychowankom rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych opracowując dla nich indywidualne programy usamodzielnienia, wypłacając im świadczenia pieniężne na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie, a także udzielając pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym.

W analizowanym okresie Centrum objęło pomocą odpowiednio 19, 16 i 26 osób pełnoletnich opuszczających rodziny zastępcze oraz po 2 osoby w każdym roku opuszczające placówki opiekuńczo-wychowawcze. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 24. Osoby usamodzielniane oraz formy świadczonej im pomocy w latach 2011-2013

		liczba osób			liczba świadczeń		
		2011 r.	2012 r.	2013 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
pełnoletnie osoby opuszczające rodziny zastępcze		19	16	26	114	154	190
w tym:	pomoc pieniężna na usamodzielnienie	1	2	3	1	2	3
	pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	13	16	23	101	150	181
	pomoc pieniężna na zagospodarowanie	5	2	6	16	2	6
pełnoletnie osoby opuszczające placówki opiekuńczo-wychowawcze		2	2	2	24	24	11
w tym:	pomoc pieniężna na usamodzielnienie	0	0	0	0	0	0
	pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	2	2	2	24	24	11
	pomoc pieniężna na zagospodarowanie	0	0	0	0	0	0
pełnoletnie osoby opuszczające instytucje, o których mowa w art. 88 ust 1 ustawy o pomocy społecznej		0	0	0	0	0	0
w tym:	pomoc pieniężna na usamodzielnienie	0	0	0	0	0	0
	pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	0	0	0	0	0	0
	pomoc pieniężna na zagospodarowanie	0	0	0	0	0	0
indywidualny program usamodzielnienia		14	12	9	X	X	X

Źródło danych: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie.

W Powiecie Leszczyńskim funkcjonuje 1 mieszkanie chronione znajdujące się w Rydzynie. W latach 2011-2013 przebywała w nim 1 wychowanka kontynuująca naukę szkolną w szkole zawodowej specjalnej. Za pobyt w mieszkaniu chronionym wносиła ona opłaty naliczone stosownie do swojej sytuacji finansowej. Wychowanka, oprócz pomocy pieniężnej, miała możliwość korzystania, w ramach pomocy udzielanej przez PCPR, z pomocy prawnej, pedagogicznej i psychologicznej, a także z pomocy udzielanej przez specjalistów zatrudnionych w działającym przy Centrum Powiatowym Zespole Wsparcia Rodziny. Na bieżąco z wychowanką była prowadzona praca socjalna w zakresie rozwiązywania problemów życia codziennego, konfliktów rodzinnych i problemów szkolnych. Ogólny koszt utrzymania mieszkania chronionego wyniósł: w 2011 roku 10.266 zł, rok później 9.635,50 zł, a w 2013 roku 10.077,81 zł.

Wspomniany powyżej Powiatowy Zespół Wsparcia Rodziny prowadzi poradnictwo prawne, pedagogiczne i psychologiczne oraz dla osób i rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, alkoholowymi i przemocy w rodzinie. Jest ono świadczone przez

3 specjalistów: prawnika, psychologa klinicznego – terapeutę rodzinnego i specjalistę ds. uzależnień. Ponadto porady udzielane są przez pedagogów w miejscu zamieszkania rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, a także w prowadzonym przez Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Lesznie, w ramach którego możliwy jest również pobyt w hostelu.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie podejmując działania na rzecz rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej oraz udzielając wsparcia dla osób usamodzielnianych, uczestniczy również w realizacji skierowanych do nich programów i projektów. W latach 2011-2013 były nimi: finansowany przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej program pn. „Wsparcie dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka” oraz współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego projekt systemowy pn. „Rozwijamy nasze szanse”.

Warto dodać, że Centrum realizuje również projekty skierowane do osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Poza realizowanym w analizowanym okresie programem Edukacyjno-Korekcyjnym dla sprawców przemocy w rodzinie, w 2011 roku PCPR brał udział w realizacji projektu pn. „Powiat leszczyński – Powiatem bez przemocy”.

Infrastruktura socjalna w powiecie

Pomoc społeczna polega również na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Obejmuje ona zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. W Powiecie Leszczyńskim, obok Ośrodków Pomocy Społecznej w Krzemieniewie, Lipnie, Osiecznej, Rydzynie, Świąciechowie, Wijewie i Włoszakowicach oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie, funkcjonują: dwa Środowiskowe Domy Samopomocy w Kąkolewie i we Włoszakowicach, Warsztaty Terapii Zajęciowej w Rydzynie, Centrum Integracji Społecznej i Spółdzielnia Socjalna w Kłodzie, Mieszkanie Chronione w Rydzynie, Powiatowy Zespół Wsparcia Rodziny przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie, 45 rodzin zastępczych, Centrum Rehabilitacji im. Prof. Mieczysława Walczaka w Osiecznej, SP ZOZ MSW Centrum Rehabilitacji w Górnicy, Powiatowy Zespół Wczesnego Wspomagania Rozwoju Dziecka przy SOSW im. Franciszka Ratajczaka w Rydzynie, NZOZ Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy „Niezapominajka” w Dąbczu, Dom Opieki Społecznej „Alpinia” w Osiecznej, Dom Opieki „Senior” w Mórkowie oraz 6 świetlic socjoterapeutycznych

w Drobninie, Pawłowicach i Garzynie (w gminie Krzemieniewo), Lipnie, Wijewie i Henrykowie (w gminie Święciechowa). Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 25. Instytucje wsparcia w powiecie w 2013 roku

nazwa i adres instytucji oraz podmiot prowadzący	zakres oferowanych usług oraz potrzeby w zakresie rozwoju instytucji
<p>Środowiskowy Dom Samopomocy w Kąkolewie, Kąkolewo, ul. Krzywińska 10a, 64-113 Osieczna Podmiot prowadzący: Powiat leszczyński.</p>	<p>Placówka ma na celu podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności samodzielnego życia osób z zaburzeniami psychicznymi, podniesienie poziomu ich zaradności życiowej, sprawności psychofizycznej i przystosowania społecznego w środowisku, a także w miarę możliwości przystosowanie do podjęcia pracy i udzielenie pomocy w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia.</p> <p>Osoby przebywające w placówce biorą udział w zajęciach i terapii organizowanych w 6 pracowniach (krawiecko-dziewiarskiej, plastyczno-technicznej, gospodarstwa domowego, zachowań społecznych, muzyczno-teatralnej i informatycznej), dostosowanych do potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności oraz możliwości i zainteresowań. Dom jest placówką otwartą, koedukacyjną i przeznaczoną dla osób pełnoletnich.</p>
<p>Środowiskowy Dom Samopomocy im. Wernera Kenkel we Włoszakowicach, Pl. 21 Października 4, 64-140 Włoszakowice. Podmiot prowadzący: Gmina Włoszakowice.</p>	<p>Dom jest placówką pobytu dziennego, której celem działania jest kompensowanie niepełnosprawności poprzez zajęcia rehabilitacyjno-terapeutyczne obejmujące:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ treningi w zakresie samoobsługi i zaradności życiowej, sprawności psychofizycznej oraz prowadzenia gospodarstwa domowego, ▪ rozszerzanie umiejętności społecznych i interpersonalnych, ▪ stwarzanie warunków do aktywnego funkcjonowania, samorealizacji, rozwijania zainteresowań, ▪ uczenie poprawnego funkcjonowania w środowisku rodzinnym i społecznym, ▪ wspieranie uczestników i ich rodzin w sytuacjach trudnych i kryzysowych, ▪ integracja osób niepełnosprawnych z osobami sprawnymi.
<p>Warsztaty Terapii Zajęciowej w Rydzynie, Pl. Zamkowy 2, 64-130 Rydzyna. Podmiot prowadzący: Stowarzyszenie na Rzecz Aktywności Zawodowej i Społecznej Osób Niepełnosprawnych Ziemi Leszczyńskiej „PRO-ACTIV”.</p>	<p>Warsztaty zajmują się aktywizacją zawodową i uspołecznieniem osób niepełnosprawnych w stopniu umiarkowanym i znacznym oferując m.in. terapię zajęciową, posiłek i transport uczestników.</p> <p>Potrzeby w zakresie rozwoju instytucji:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ środki finansowe na aktywizację społeczną i zawodową, ▪ zwiększenie środków finansowych na wyposażenie placówki, ▪ poprawa warunków lokalowych (remont), ▪ zakup samochodu.

<p>Centrum Integracji Społecznej w Kłodzie, Kłoda 97, 64-130 Rydzyna. Podmiot prowadzący: Stowarzyszenie na Rzecz Aktywności Zawodowej i Społecznej Osób Niepełnosprawnych Ziemi Leszczyńskiej „PRO-ACTIV”.</p>	<p>Centrum prowadzi reintegrację społeczną i zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Potrzeby w zakresie rozwoju instytucji:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ współdziałanie /partnerstwo z samorządem powiatu w projektach Unii Europejskiej w latach 2014-2020, ▪ wsparcie finansowe ze strony samorządu powiatu w zakresie dowozu osób niepełnosprawnych na zajęcia.
<p>Spółdzielnia Socjalna „Zielona Kłoda” w Kłodzie, Kłoda 97, 64-130 Rydzyna.</p>	<p>Spółdzielnia jest przedsiębiorstwem społecznym, skierowanym głównie do osób bezrobotnych, bezdomnych, uzależnionych, chorych psychicznie i niepełnosprawnych. Potrzeby w zakresie rozwoju instytucji: rozszerzenie współpracy z samorządem powiatu w zakres powierzania zadań do realizacji.</p>
<p>Mieszkanie Chronione w Rydzynie, Pl. Zamkowy 2, 64-130 Rydzyna. Podmiot prowadzący: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie.</p>	<p>Mieszkanie chronione jest przeznaczone dla uczących się pełnoletnich usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych i socjoterapeutycznych ośrodków wychowawczych. Za pobyt w mieszkaniu wychowankowie wnoszą opłaty naliczone stosownie do swojej sytuacji finansowej. Wychowankom oprócz pomocy pieniężnej umożliwia się korzystanie z pomocy prawnej, pedagogicznej i psychologicznej w ramach wsparcia świadczonego przez PCPR, a także z pomocy udzielanej przez specjalistów zatrudnionych w działającym przy Centrum Powiatowym Zespole Wsparcia Rodziny. Na bieżąco prowadzona jest praca socjalna z wychowankami w zakresie rozwiązywania problemów życia codziennego, konfliktów rodzinnych i problemów szkolnych. Liczba miejsc w mieszkaniu: 3.</p>
<p>Powiatowy Zespół Wsparcia Rodziny przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie, Pl. Kościuszki 4b, 64-100 Leszno. Podmiot prowadzący: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie.</p>	<p>Zespół świadczy: poradnictwo prawne, pedagogiczne, psychologiczne oraz dla osób i rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, alkoholowymi i przemocy w rodzinie. Poradnictwo realizowane jest w każdy czwartek w godzinach 15-18, przez 3 specjalistów: prawnika i 2 psychologów klinicznych.</p>
<p>45 rodzin zastępczych, w których przebywa 94 dzieci. Podmiot prowadzący: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie.</p>	<p>Rodzina zastępcza zapewnia dziecku całodobową opiekę, wyżywienie, schronienie, dba o jego właściwe wychowanie, zapewnia opiekę zdrowotną, edukację, organizuje czas wolny. W powiecie leszczyńskim funkcjonuje 45 rodzin zastępczych, wśród nich: 21 rodzin zastępczych spokrewnionych (przebywa w nich 26 dzieci), 15 rodzin zastępczych niezawodowych (22 dzieci), 9 rodzin zastępczych zawodowych (46 dzieci), w tym 1 rodzina zastępcza zawodowa o charakterze pogotowia rodzinnego, 6 zawodowych rodzin zastępczych i 2 rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne. Potrzeby w zakresie rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej: pozyskiwanie kolejnych rodzin zastępczych.</p>

<p>Centrum Rehabilitacji im. Prof. Mieczysława Walczaka w Osiecznej, ul. Zamkowa 2, 64-113 Osieczna.</p>	<p>Centrum świadczy usługi rehabilitacyjne w zakresie: stacjonarnej rehabilitacji ogólnoustrojowej oraz rehabilitacji ogólnoustrojowej w oddziale dziennym.</p>
<p>SP ZOZ MSW Centrum Rehabilitacji w Górznie, Górzno 63, 64-120 Krzemieniewo.</p>	<p>Centrum prowadzi rehabilitację osób z chorobami układu oddechowego (astma oskrzelowa, nawracające i przewlekłe infekcje dróg oddechowych, stany po zapaleniu płuc), nerwowego (mózgowe porażenia dziecięce, rozszczep kręgosłupa, przepukliny oponowo-rdzeniowe, wady rozwojowe układu nerwowego, zespół Downa, stany po urazach mózgowo-czaszkowych, dystrofie mięśniowe, miopatie, polineuropatie i inne, urazy rdzenia kręgowego, choroby nerwów obwodowych, stany po infekcjach i urazach ośrodkowego układu nerwowego) oraz z chorobami narządu ruchu (skoliozy, wady postawy, stany po urazach kończyn, jałowe martwice kości, zespoły bólowe kręgosłupa, dyskopatie, zespoły przeciążeniowe, korzeniowe i zwyrodnieniowe stawów i kręgosłup, reumatoidalne zapalenie stawów).</p>
<p>Powiatowy Zespół Wczesnego Wspomagania Rozwoju Dziecka przy SOSW im. Franciszka Ratajczaka w Rydzynie, Pl. Zamkowy 2, 64-130 Rydzyna.</p>	<p>Działający w ramach SOSW-u Powiatowy Zespół Wczesnego Wspomagania Rozwoju Dziecka został powołany do pracy z dziećmi od momentu wykrycia niepełnosprawności do podjęcia nauki w szkole. Jego celem jest wszechstronne stymulowanie rozwoju dzieci z różnego rodzaju niepełnosprawnościami, a także udzielanie im rodzicom pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wskazówek i porad dotyczących pracy i postępowania z dzieckiem. PZWWRD prowadzi: terapię logopedyczną (ogólną i surdologopedyczną), terapię pedagogiczną (indywidualną dla dzieci z zaburzeniami rozwoju, surdopedagogiczną i tyflopedagogiczną), EEG Biofeedback, integrację sensoryczną oraz terapię psychologiczną. Organizowane zajęcia są bezpłatne, indywidualnie, w wymiarze od 4 do 8 godzin miesięcznie i odbywają się w bardzo dobrze wyposażonych salach i gabinetach.</p>
<p>NZOZ Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy "Niezapominajka" Dąbczu, Dąbcze 25, Rydzyna.</p>	<p>Dom przeznaczony jest dla osób samotnych, w podeszłym wieku, umęczonych życiem, chorobą i cierpieniem. Zapewnia komfortowe warunki pobytu osobom dorosłym po leczeniu szpitalnym, seniorom wymagającym opieki pod nieobecność rodziny, a także osobom starszym wymagającym całodobowej opieki medycznej i chcącym korzystać z uroków życia w pełnym komforcie. Zakład oferuje: pokoje 1,2,3-osobowe (każdy z systemem instalacji przywoławczej), salę telewizyjną, czytelnię, salę sportową, całodobową opiekę pielęgniarską oraz lekarską, rehabilitację, fizjoterapię, zajęcia terapeutyczne, badania i terapię psychologiczną oraz logopedyczną oraz przyjazną atmosferę i wyjątkowy mikroklimat.</p>

<p>Dom Opieki Społecznej „Alpinia” w Osiecznej, ul. Leszczyńska 5d, 64-113 Osieczna.</p>	<p>Dom oferuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ opiekę długoterminową i krótkoterminową dla osób starszych, niepełnosprawnych i przewlekle chorych, ▪ całodobową opiekę pielęgniarstwa, ▪ opiekę lekarską, ▪ pokoje jedno i dwuosobowe, ▪ łazienki przy każdym pokoju, ▪ wyżywienie przygotowywane we własnej kuchni, uwzględniające indywidualne diety (5 posiłków dziennie), ▪ terapię zajęciową, organizację czasu wolnego, ▪ usługi fryzjersko-kosmetyczne na miejscu, ▪ wizyty duszpasterskie.
<p>Dom Opieki „Senior” w Mórkowie, Mórkowo 1c, 64-111 Lipno.</p>	<p>Dom jest placówką przeznaczoną dla osób starszych i niepełnosprawnych, oferującą:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ całodobową profesjonalną opiekę pielęgniarstwa, ▪ kontakt z lekarzem, ▪ wyżywienie, ▪ dostęp do rehabilitacji, ▪ spotkania towarzyskie, wyjazdy do ciekawych miejsc lub spacerów.
<p>Świetlice socjoterapeutyczne w Drobninie, Pawłowicach, Garzynie i w Wijewie. Podmiot prowadzący: Gmina Krzemieniewo, Gmina Wijewo.</p>	<p>W świetlicach prowadzone są następujące formy pracy środowiskowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ udzielanie pomocy wychowankom w kryzysach szkolnych, rodzinnych, rówieśniczych i osobistych, ▪ zajęcia socjoterapeutyczne, ▪ zajęcia korekcyjne, ▪ indywidualne programy korekcyjne, ▪ pomoc psychologiczna, ▪ pomoc w nauce, ▪ pomoc socjalna i dożywianie, ▪ organizacja czasu wolnego, rozwój zainteresowań, organizacja zabaw i zajęć sportowych, ▪ stała praca z rodziną dziecka, ▪ stała współpraca z ośrodkiem pomocy społecznej, szkołą, sądem oraz innymi placówkami specjalistycznymi.

Źródło danych: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie.

Mieszkańcy Powiatu Leszczyńskiego mogą również korzystać z pomocy oferowanej przez instytucje funkcjonujące poza jego terenem. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 26. Instytucje wsparcia spoza powiatu, z oferty których mogą korzystać jego mieszkańcy

nazwa i adres instytucji	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
Wielkopolski Ośrodek Adopcyjny, Filia w Lesznie, ul. Jana Pawła II 12, 64-100 Leszno.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ procedury adopcyjne dla zainteresowanych przysposobieniem dzieci, ▪ poszukiwanie rodziców adopcyjnych dla dzieci z uregulowaną sytuacją prawną. Kategoria klienta: kandydaci na rodziny adopcyjne oraz dzieci z uregulowaną sytuacją prawną (również z rodzin zastępczych).
Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Lesznie, ul. Niepodległości 27c, 64-100 Leszno.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wsparcie dla kobiet i dzieci zagrożonych przemocą fizyczną lub psychiczną, ▪ schronienie, ▪ wyżywienie, ▪ pomoc psychologiczno-pedagogiczna i prawna. Kategoria klienta: kobiety i dzieci zagrożone przemocą domową.
Dom Pomocy Społecznej w Lesznie, ul. Korczaka 6, 64-100 Leszno.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ całodobowy pobyt i opieka, ▪ rehabilitacja, ▪ terapia zajęciowa, ▪ posiłek
Środowiskowy Dom Samopomocy w Lesznie, ul. Niepodległości 27, 64-100 Leszno.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rehabilitacja, ▪ terapia zajęciowa, ▪ opieka medyczna, ▪ posiłek, ▪ transport uczestników. Kategoria klienta: osoby z zaburzeniami psychicznymi.
Dom Seniora w Lesznie, ul. Korczaka 5, 64-100 Leszno.	Dzienne wsparcie dla osób starszych i samotnych.
Noclegownia w Lesznie, ul. Towarowa 10, 64-100 Leszno.	Schronienie dla osób bezdomnych.
Środowiskowy Dom Samopomocy w Krzywiniu, ul. Chłapowskiego 28, 64-010 Krzywiń.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rehabilitacja, ▪ terapia zajęciowa, ▪ opieka medyczna, ▪ posiłek, ▪ transport uczestników. Kategoria klienta: osoby z zaburzeniami psychicznymi.
Warsztaty Terapii Zajęciowej we Wschowie, ul. Kosynierów 1c, 67-400 Wschowa.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rehabilitacja, ▪ terapia zajęciowa, ▪ opieka medyczna, ▪ posiłek, ▪ transport uczestników. Kategoria klienta: osoby niepełnosprawne.

Źródło danych: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie.

12. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form jego aktywności. Pełnią istotną rolę nie tylko w konsolidacji społeczności lokalnej, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

Współpraca samorządu lokalnego z podmiotami należącymi do sektora pozarządowego nie tylko pozwala skuteczniej i efektywniej działać na rzecz rozwoju oraz poprawy warunków i jakości życia mieszkańców, lecz również umożliwia istotne odciążenie sektora publicznego w realizacji zadań.

W 2013 roku w Powiecie Leszczyńskim i na rzecz jego mieszkańców działało blisko 40 organizacji pozarządowych. Samorząd powiatu posiadał akt prawa miejscowego („Program Współpracy Powiatu Leszczyńskiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami działającymi w sferze pożytku publicznego”), w oparciu o który miał możliwość podejmowania z nimi współpracy w formie zlecenia realizacji zadań publicznych, tj. powierzania wykonania zadania lub wsparcia takiego zadania wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie jego realizacji.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat sektora pozarządowego działającego powiecie i na rzecz mieszkańców powiat

Tabela 27. Organizacje pozarządowe działające w powiecie i na rzecz jego mieszkańców w 2013 roku

lp.	nazwa i adres organizacji	adres organizacji
1.	Polskie Stowarzyszenie Diabetyków, Zarząd Koła nr 1 w Lesznie	ul. Grota Roweckiego, 64-100 Leszno
2.	Poradnia Profilaktyki i Terapii „Monar”	ul. Przemysłowa 27, 64-100 Leszno
3.	Związek Stowarzyszeń Bank Żywności Leszno	ul. Przemysłowa 27, 64-100 Leszno
4.	Stowarzyszenie „Pomoc”	ul. Krzywińska 16, 64-121 Kąkolewo

5.	Leszczyńskie Stowarzyszenie „Dzieciom Niepełnosprawnym”	ul. Łaziebna 14, 64-100 Leszno
6.	Polski Związek Niewidomych	ul. B. Chrobrego 37, 64-100 Leszno
7.	Polski Czerwony Krzyż, Wielkopolski Zarząd Okręgowy w Poznaniu, Zarząd Rejonowy w Lesznie	ul. Mickiewicza 2, 64-100 Leszno
8.	Leszczyńskie Stowarzyszenie Rehabilitacyjne „Amazonka”	ul. B. Chrobrego 37, 64-100 Leszno
9.	Polski Związek Głuchych, Terenowy Ośrodek Rehabilitacji i Wsparcia Społecznego Nieślyśzących	ul. B. Chrobrego 37, 64-100 Leszno
10.	Stowarzyszenie „Rodzina Wojskowa”	ul. Raclawicka 1, 64-100 Leszno
11.	Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym, Koło w Lesznie	ul. Starozamkowa 14a, 64-100 Leszno
12.	Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Krokus”	ul. Lipowa 32, 64-100 Leszno
13.	Stowarzyszenie Centrum Promocji i Rozwoju Inicjatyw Obywatelskich „PISOP”	ul. B. Chrobrego 37, 64-100 Leszno
14.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Zarząd Rejonowy z siedzibą w Lesznie	ul. Sikorskiego 9a, 64-100 Leszno
15.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Zarząd Rejonowy z siedzibą w Świąciechowie	ul. Rynek 4, 64-115 Świąciechowa
16.	Stowarzyszenie Izba Życia „Nadzieja”	ul. 21 Października 4, Włoszakowice
17.	Stowarzyszenie na rzecz Dzieci i Młodzieży Specjalnej Troski im. J. Korczaka	ul. Wolności 15, 64-100 Włoszakowice
18.	Towarzystwo Przyjaciół, Koło przy Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Rydzynie	Pl. Zamkowy 2, 64-130 Rydzyna
19.	Stowarzyszenie na Rzecz Aktywności Zawodowej i Społecznej Osób Niepełnosprawnych Ziemi Leszczyńskiej „PRO-ACTIV”	Pl. Zamkowy 2, 64-140 Rydzyna
20.	Stowarzyszenie „Podaj dłoń”	ul. Rynek 7, 64-130 Rydzyna
21.	Związek Kombatantów i Osób Represjonowanych	ul. Rynek 7, 64-130 Rydzyna
22.	Fundacja „Jesteśmy, więc pomagamy”	ul. K. Kurpińskiego 29, 64-140 Włoszakowice
23.	Stowarzyszenie „Kolory”	Mórkowo 15, 64-111 Lipno
24.	Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Lesznie	ul. Łaziebna 14, 64-100 Leszno

25.	Stowarzyszenie Chorych na Choroby Reumatyczne w Lesznie	ul. Gen. Grota-Roweckiego 20, 64-100 Leszno
26.	Fundacja Blisko Ciebie	Kąty 70, 64-113 Osieczna
27.	Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, Zarząd Oddziału w Lesznie	ul. Bolesława Chrobrego 3, 64-100 Leszno
28.	Stowarzyszenie Bukówczan Manu	Bukówiec Górny, ul. Powstańców Wlkp. 114, 64-140 Włoszakowice
29.	Leszczyńskie Stowarzyszenie Twórców Kultury	ul. Narutowicza 69, 64-100 Leszno
30.	Klub Miłośników Starych Ciągników i Maszyn Rolniczych „Traktor i Maszyna”	ul. Powstańców Wlkp. 7, 64-111 Lipno
31.	Stowarzyszenie Gminne Koło Gospodyń Wiejskich „Krzemianki”	ul. Wiejska 114, 64-120 Krzemieniewo
32.	Stowarzyszenie im. Andrzeja Krzyckiego	ul. Mieczysława Górnego 2, Krzycko Wielkie, 64-117 Krzycko Małe
33.	Stowarzyszenie Działajmy Razem	ul. Lipowa 28, 64 150 Wijewo
34.	Leszczyńskie Towarzystwo Muzyczne im. Romana Maciejewskiego	ul. Bolesława Chrobrego 3, 64-100 Leszno
35.	Rejonowe Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe	l. Strzelecka 7, 64-100 Leszno
36.	Leszczyński Szkolny Związek Sportowy	ul. Grota Roweckiego 5, 64-100 Leszno
37.	Stowarzyszenie „Muzyka dla Wszystkich”	ul. Łącko 12, 64-113 Osieczna

Źródło danych: Starostwo Powiatowe w Lesznie.

13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”

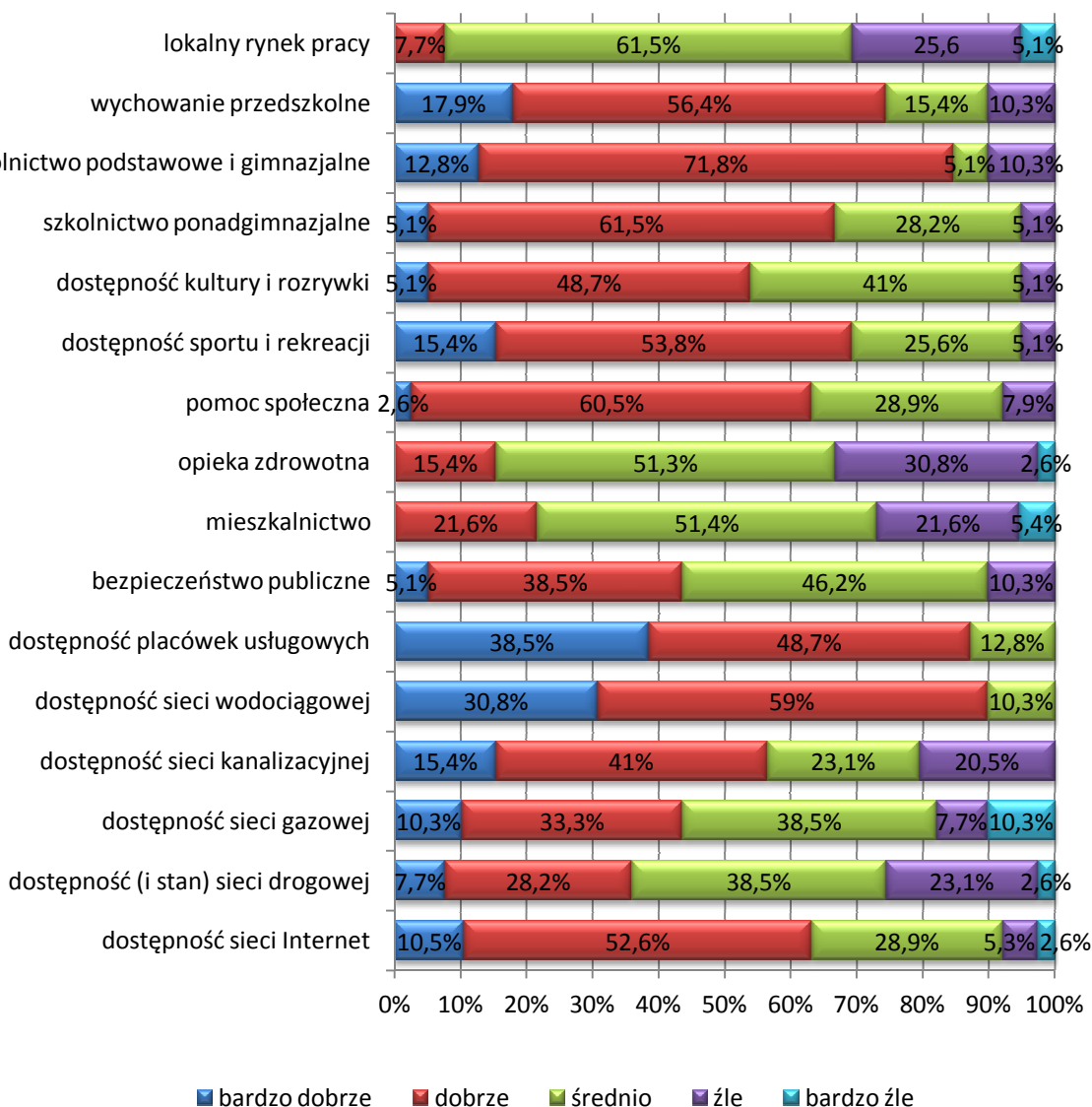
Badania ankietowe przeprowadzone w ramach diagnozy sytuacji społecznej w Powiecie Leszczyńskim posłużyły identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jego terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków.

Badania zostały przeprowadzone przy pomocy ankiet, które zostały rozpowszechnione wśród mieszkańców powiatu, w tym reprezentantów samorządów lokalnych – Starosty Powiatu, radnych, sołtysów, pracowników Starostwa Powiatowego i Urzędów Gmin, przedstawicieli jednostek organizacyjnych powiatu i gmin wchodzących w jego skład, m.in. placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, a także

przedstawiciele jednostek służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych i kościoła. W sumie do analizy przedłożono 39 wypełnionych anonimowo ankiet.

W pierwszym pytaniu poproszono przedstawicieli środowiska lokalnego o ocenę warunków życia w powiecie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 27. Warunki życia w powiecie

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Analizując warunki życia w powiecie, przedstawiciele środowiska lokalnego najlepiej ocenili dostępność sieci wodociągowej (łącznie 89,8% ocen bardzo dobrych i dobrych) i gazowej (w sumie 87,2% ocen bardzo dobrych i dobrych) oraz szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego (łącznie 84,6% ocen dobrych i bardzo dobrych).

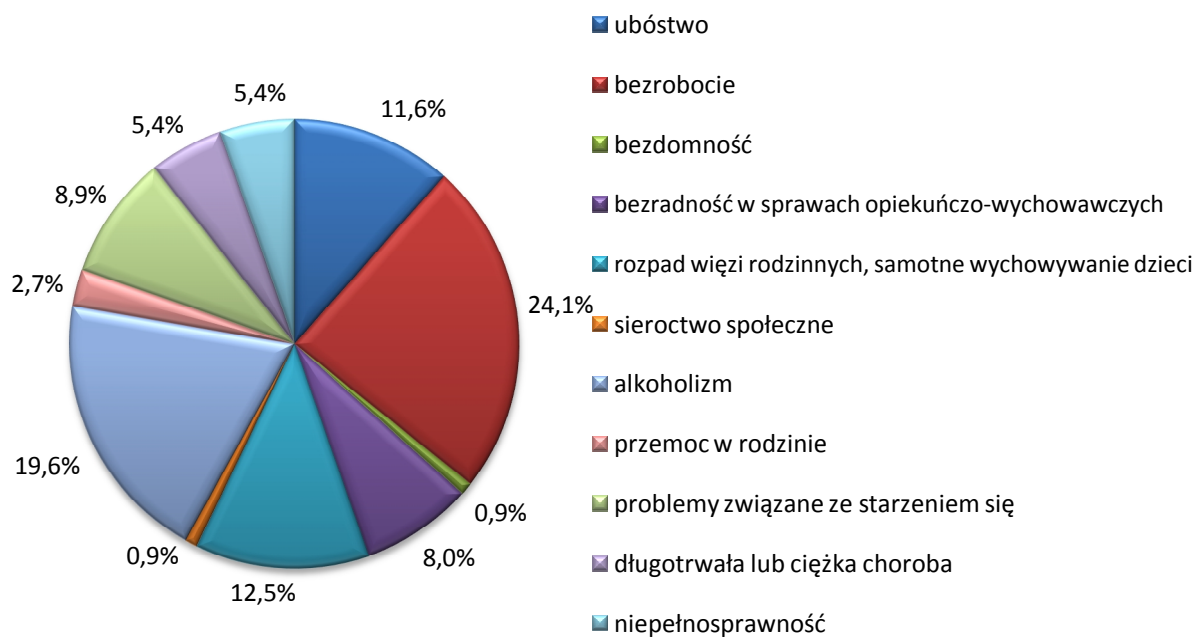

Z wysoką oceną spotkała się także dostępność wychowania przedszkolnego (w sumie 74,3% ocen dobrych i bardzo dobrych), sportu i rekreacji (łącznie 69,2% ocen dobrych i bardzo dobrych), szkolnictwa ponadgimnazjalnego (w sumie 66,6% ocen dobrych i bardzo dobrych), pomocy społecznej oraz sieci Internet (w sumie po 63,1% ocen dobrych i bardzo dobrych).

Najgorzej ankietowani ocenili natomiast dostępność opieki zdrowotnej (łącznie 33,4% ocen złych i bardzo złych) oraz lokalny rynek pracy (w sumie 30,7% ocen złych i bardzo złych). Niezadowolone budziły również sytuacja mieszkaniowa (w sumie 27% ocen złych i bardzo złych), dostępność i stan sieci drogowej (łącznie 25,7% ocen złych i bardzo złych) oraz dostęp do sieci kanalizacyjnej (20,5% ocen złych).

W kolejnym pytaniu zapytano badanych o problemy, które najczęściej dotyczą mieszkańców powiatu. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 28. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców powiatu

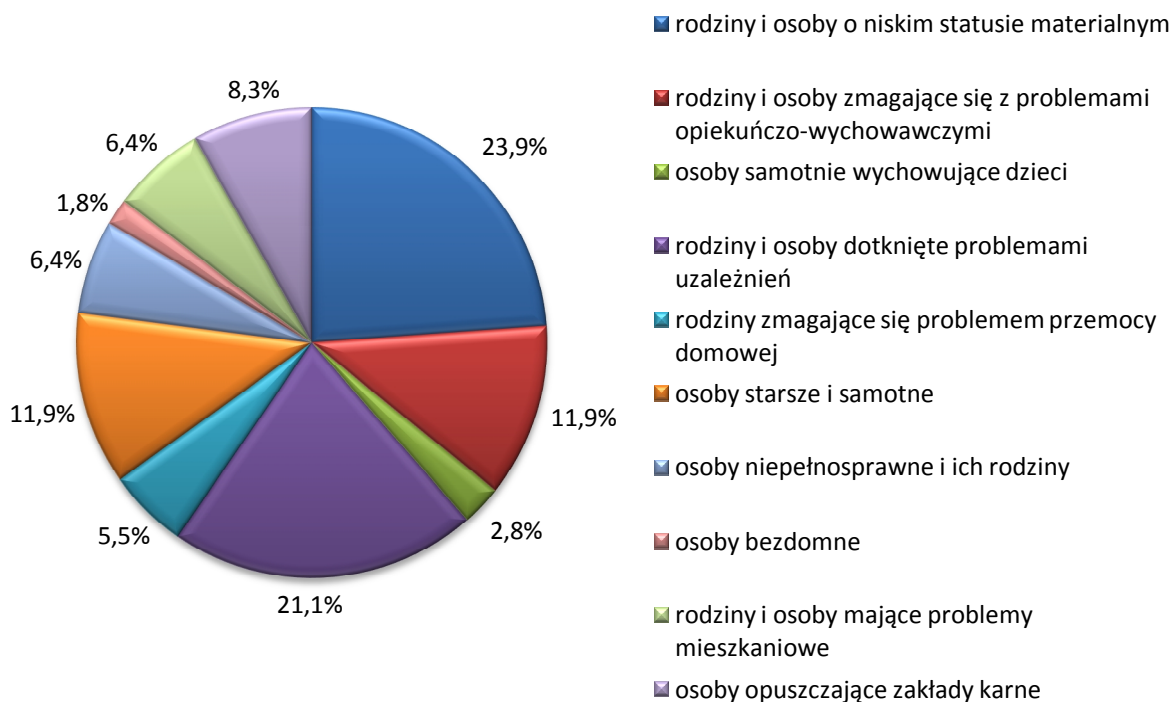

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Do problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców powiatu, badani zaliczyli bezrobocie (24,1%) i alkoholizm (19,6%), a następnie rozpad więzi rodzinnych i samotne wychowywanie dzieci (12,5%) oraz ubóstwo (11,6%).

Odpowiadając na następane pytanie, ankietowali identyfikowali grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w powiecie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 29. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w powiecie

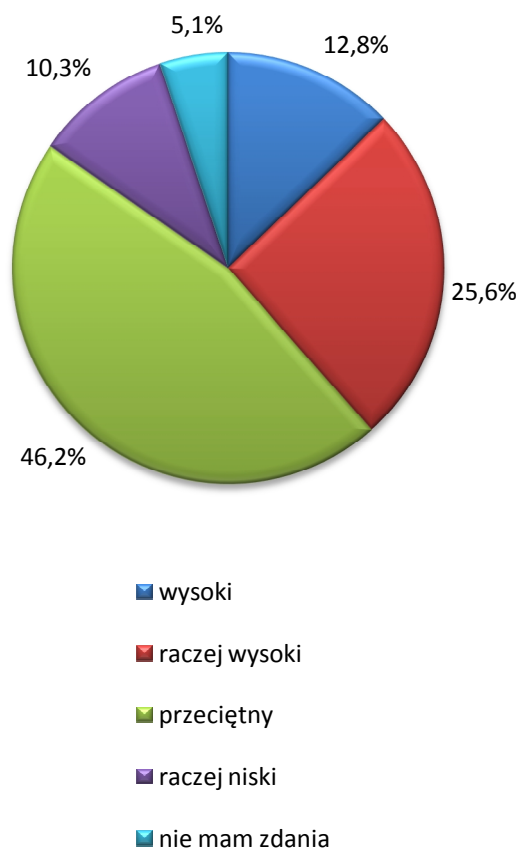

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

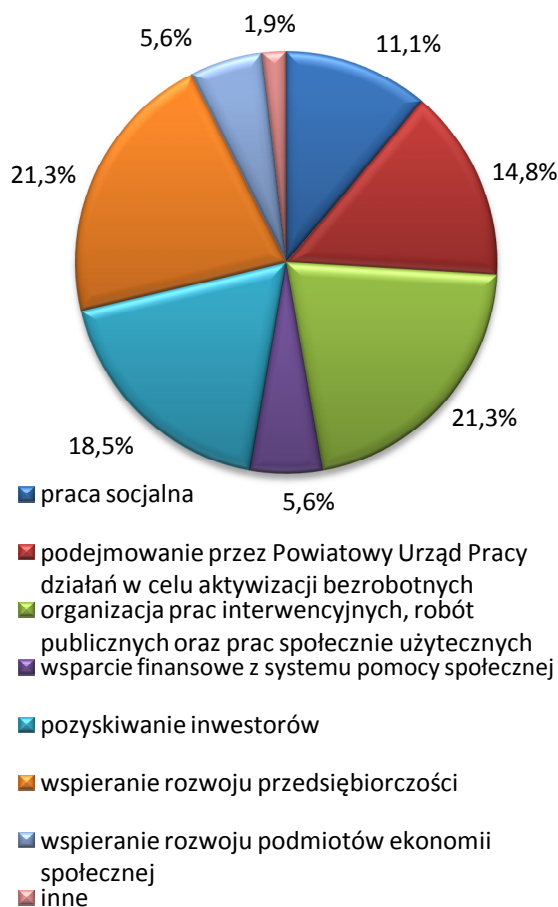
Najwięcej badanych (odpowiednio 23,9 i 21,1%) stwierdziło, że najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym są rodziny i osoby o niskim statusie materialnym oraz dotknięte problemami uzależnień. Liczne grono wśród ankietowanych stanowili ci, którzy wskazali na rodziny zmagające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi oraz osoby starsze i samotne (po 11,9%).

W kolejnych pytaniach poproszono badanych o opinię na temat poziomu bezrobocia w powiecie oraz wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób nim dotkniętych. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 30. Jaki jest poziom bezrobocia w powiecie?

Wykres 31. Jakiego działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?

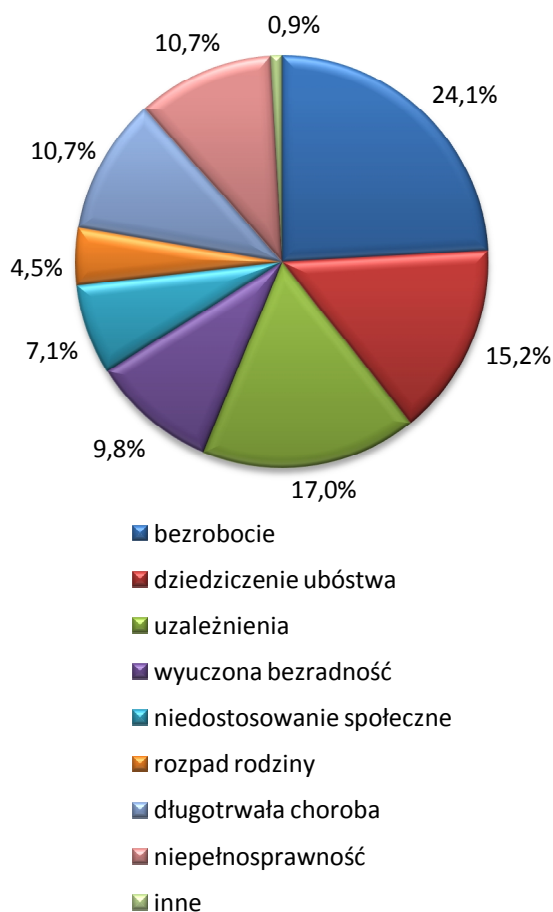
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Ponad 46 ankietowanych stwierdziło, że poziom bezrobocia w powiecie jest przeciętny, a zdaniem łącznie 38,4% badanych jest on wysoki i raczej wysoki. Za raczej niski uznało go w 10,3% respondentów.

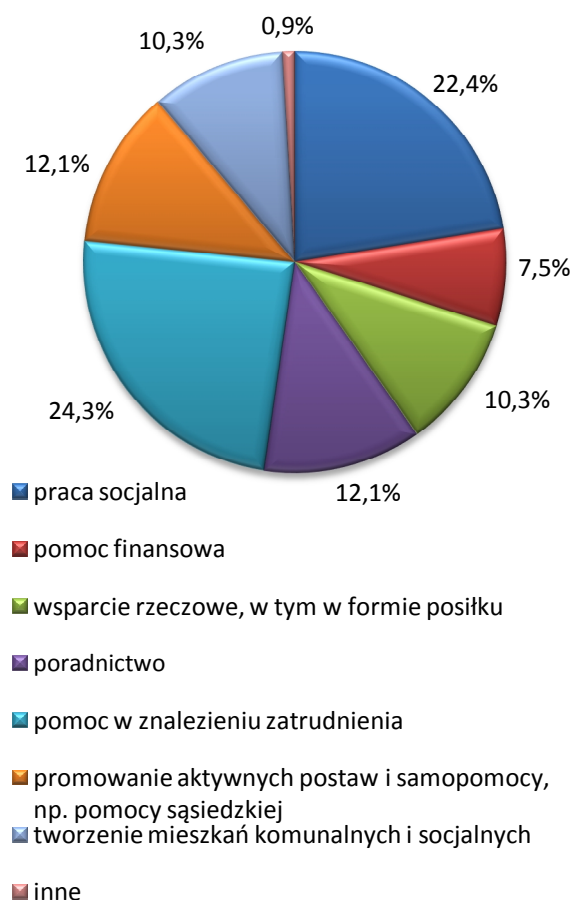
Wśród działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób pozostających bez pracy, badani najczęściej wymieniali organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorczości (po 21,3%), pozyskiwanie inwestorów (18,5%) oraz podejmowanie przez Powiatowy Urząd Pracy działań w celu umożliwienia zdobycia doświadczenia zawodowego oraz podniesienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych (poradnictwo, staż, kursy, szkolenia; 14,8%).

W odpowiedzi na następne pytania ankietowani wskazali przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców powiatu oraz przedstawili propozycje działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób nim dotkniętych. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 32. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców powiatu?

Wykres 33. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

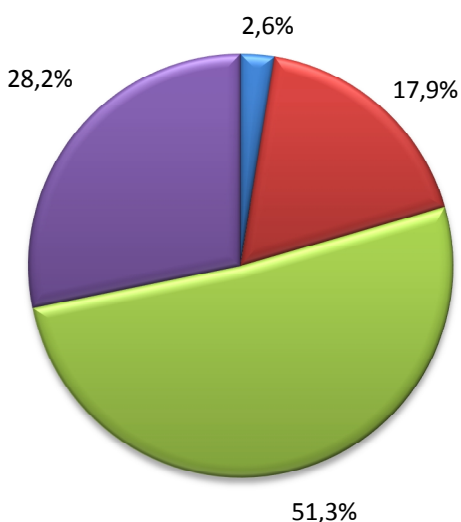
Wśród przyczyn popadania mieszkańców powiatu w ubóstwo, ankietowani najczęściej wskazywali bezrobocie (24,1%). Do ważnych powodów ubożenia ludności badani zaliczyli również uzależnienia (17%) oraz dziedziczenie ubóstwa (15,2%).

Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać problemowi ubóstwa należałoby przede wszystkim udzielać pomocy w znalezieniu zatrudnienia (24,3%) oraz prowadzić pracę socjalną (22,4%). Duże znaczenie przywiązywali również do świadczenia poradnictwa, promowania aktywnych postaw i samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej (po 12,1%).

W kolejnych pytaniach została podjęta kwestia bezdomności – poproszono badanych o opinię na temat skali tego problemu w powiecie oraz wskazanie działań, które przyniosłyby

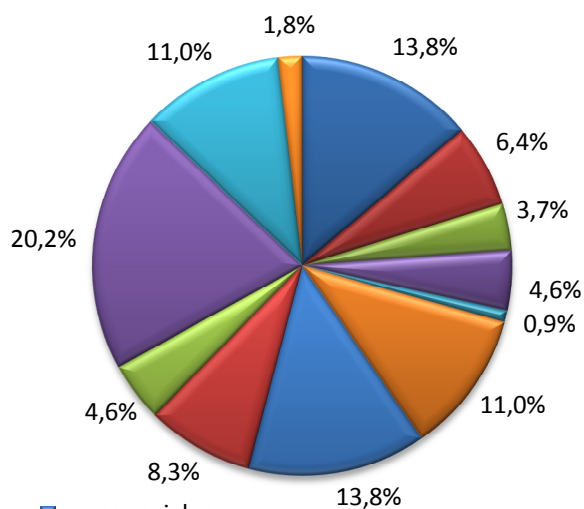
największą skuteczność w jego zapobieganiu i rozwiązywaniu. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 34. Jaka jest skala problemu bezdomności w powiecie?

- wysoka
- średnia
- niska
- trudno powiedzieć

Wykres 35. Jakie działania byłby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?

- praca socjalna
- pomoc finansowa, np. w opłacie czynszu
- wsparcie rzeczowe, w tym w postaci ubrania i posiłku
- poradnictwo
- pomoc medyczna
- zapewnienie schronienia
- tworzenie mieszkań komunalnych i socjalnych
- opracowywanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności
- reintegracja społeczna
- pomoc w znalezieniu zatrudnienia
- profilaktyka i terapia uzależnień
- inne

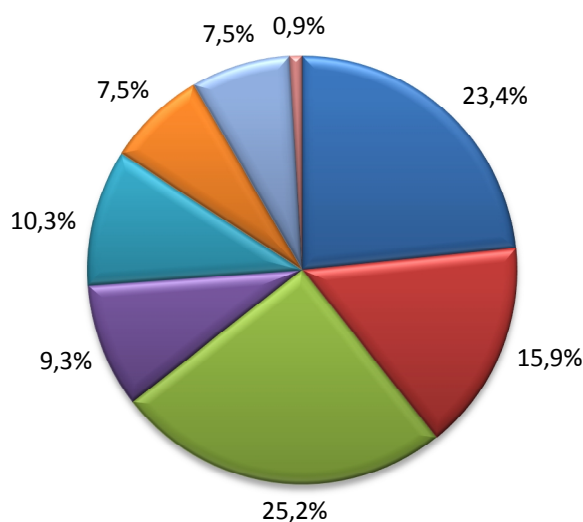
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Ponad połowa respondentów(51,3%) stwierdziła, że skala bezdomności w powiecie jest niska, a blisko 18% odpowiedziało, że jest ona średnia. Jednocześnie ponad 28% ankietowanych nie miało zdania w tej sprawie.

W opinii ankietowanych największe efekty w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności może przynieść udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (20,2%), a także prowadzenie pracy socjalnej oraz tworzenie mieszkań komunalnych i socjalnych (po 13,8%).

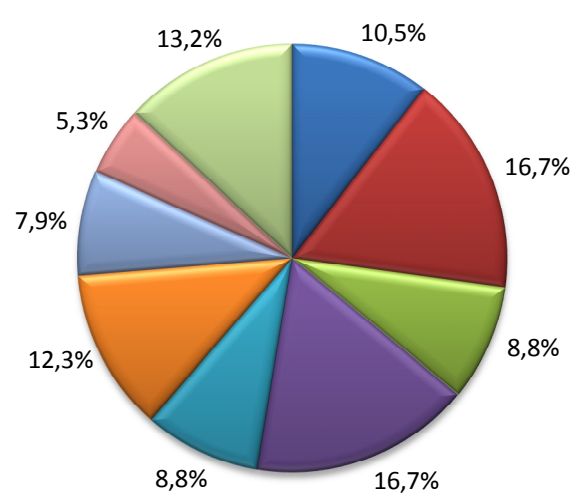
W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające poznać opinie respondentów na temat przyczyn bezradności opiekuńczo-wychowawczej oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 36. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w powiecie

- niski poziom umiejętności wychowawczych
- ubóstwo
- uzależnienia
- przemoc w rodzinie
- niepełnosprawność, długotrwała choroba
- wielodzietność
- samotne rodzicielstwo
- inne

Wykres 37. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w powiecie?

- praca socjalna
- pomoc asystenta rodziny
- edukacja rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich
- zwiększenie dostępności poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego, terapii rodzinnej
- wyższe świadczenia pieniężne dla rodzin wielodzietnych i niepełnych
- pomoc w znalezieniu zatrudnienia
- profilaktyka i terapia w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie
- poszerzenie oferty wsparcia instytucji i organizacji wspierających rodziny
- zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego

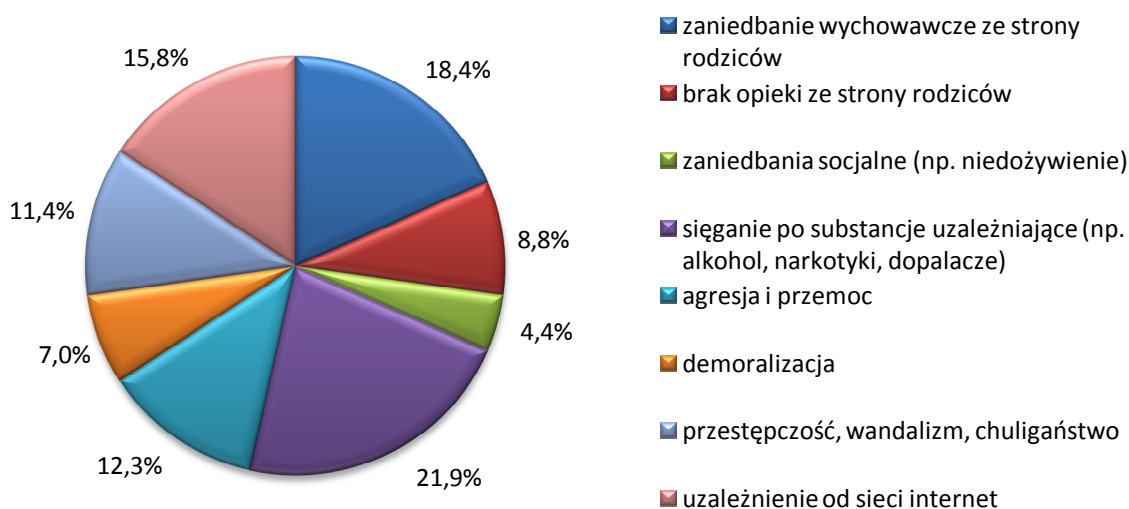
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii odpowiednio 25,2 i 23,4% badanych głównymi przyczynami bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w powiecie są uzależnienia oraz niski poziom umiejętności wychowawczych. Zdaniem 15,3% respondentów istotny wpływ na występowanie tego problemu ma również ubóstwo.

Wśród działań, których podjęcie mogłoby poprawić sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo, ankietowani najczęściej wskazywali zapewnienie pomocy asystenta rodziny oraz zwiększenie dostępu do poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego i terapii rodzinnej (po 16,7%) oraz zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (13,2%) i udzielenie wsparcia w poszukiwaniu zatrudnienia (12,3%).

W uzupełnieniu odpowiedzi na poprzednie pytania, ankietowani wskazali negatywne zjawiska, na jakie najbardziej narażone są dzieci i młodzież z powiatu, oraz działania, które mogłyby być odpowiedzią na problemy, z którymi się zmagają. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

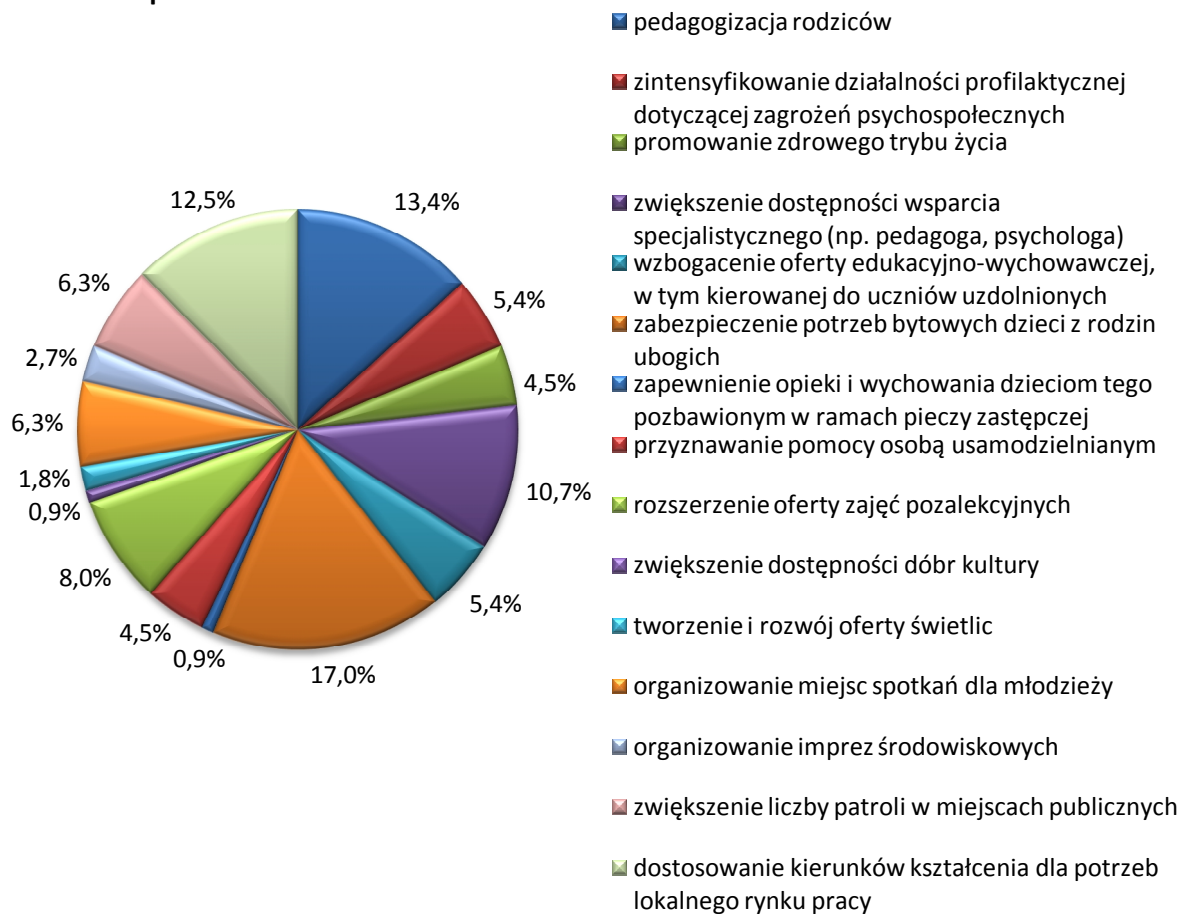
Wykres 38. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z powiatu?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według ankietowanych, do negatywnych zjawisk społecznych, na które najbardziej narażone są dzieci i młodzież z powiatu, należą: sięganie po substancje uzależniające, np. alkohol, narkotyki, dopalacze (21,9%), zaniechania wychowawcze ze strony rodziców (18,4%) oraz agresja i przemoc (19%). Niepokojącymi problemami są również uzależnienie od sieci Internet (15,8%) oraz agresja i przemoc (12,3%).

Wykres 39. Jakie działania mogłyby być odpowiedzią na problemy, z którymi zmagają się dzieci i młodzież w powiecie?

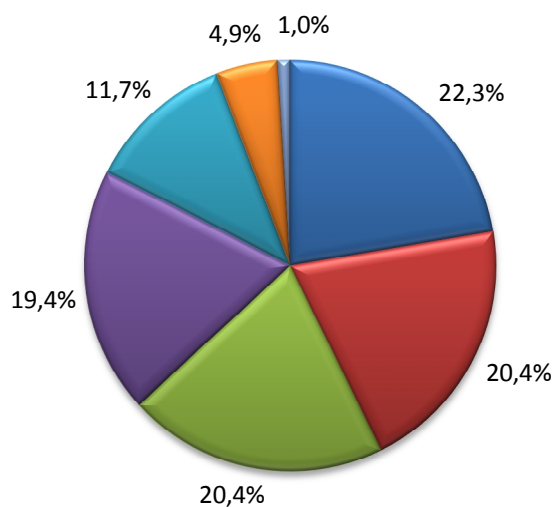
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wskazując działania, jakie mogłyby być odpowiedzią na problemy, z którymi zmagają się dzieci i młodzież w powiecie ankietowani podkreślili przede wszystkim potrzebę zabezpieczania potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich (dożywianie, wyposażenie w podręczniki i pomoce szkolne, organizacja wypoczynku; 17%), Zdaniem respondentów ważnymi zadaniami są również prowadzenie pedagogizacji rodziców (13,4%) oraz wpływanie na dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy (12,5%).

W następnych pytaniach poproszono respondentów o podanie przyczyn występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców powiatu oraz wskazanie działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób i rodzin nim dotkniętych. Odpowiedzi w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

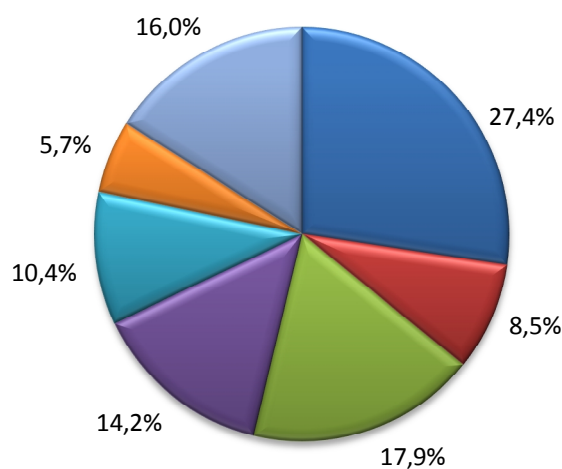

Wykres 40. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców powiatu

- bezrobocie i utrata pracy
- niezaradność życiowa
- konflikt w rodzinie, rozpad rodziny
- indywidualne skłonności do popadania w nałogi
- wzorce społeczne
- dostępność środków psychoaktywnych
- inne

Wykres 41. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?

- profilaktyka wśród dzieci i młodzieży
- profilaktyka wśród dorosłych
- pomoc terapeutyczna i rehabilitacyjna
- pomoc psychologiczna
- pomoc prawna
- pomoc społeczna
- wspieranie rozwoju grup wsparcia, samopomocowych, klubów abstyntenckich

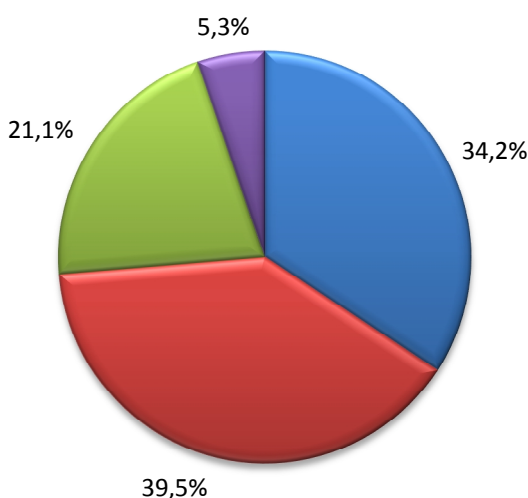
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Do zasadniczych powodów występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców powiatu badani zaliczyli bezrobocie i utratę pracy (22,3%), a także niezaradność życiową, konflikt w rodzinie i rozpad rodziny (po 20,4%) oraz indywidualne skłonności do popadania w nałogi (19,4%).

Zdaniem respondentów, podejmując działania na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin, należy przede wszystkim skupić się na prowadzeniu profilaktyki wśród dzieci i młodzieży (27,4%), a także zapewnieniu szerszego dostępu do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej (17,9%) oraz wspieraniu rozwoju grup wsparcia, samopomocowych (np. AA i Al-Anon) i klubów abstyntenckich (16%).

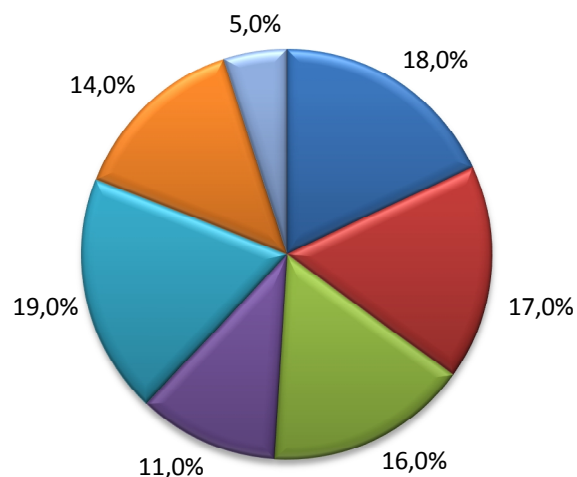
Następnie zapytano badanych o znajomość przypadków występowania problemu, który niejednokrotnie ma swoje źródło w uzależnieniach, tj. przemocy w rodzinie, oraz poproszono o przedstawienie działań, które byłyby najskuteczniejsze w walce z tym zjawiskiem. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 42. Znajomość przypadków przemocy w rodzinie w powiecie

- znam takie przypadki
- słyszałem(-am) o takich przypadkach
- nie znam takich przypadków
- nie słyszałem(-am) o takich przypadkach

Wykres 43. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?

- prowadzenie poradnictwa i interwencji
- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i prawnej
- profilaktyka agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży
- umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia
- objęcie osób stosujących przemoc w rodzinie oddziaływaniami korekcyjno-edukacyjnymi
- udział w programach i kampaniach społecznych poświęconych przemocy w rodzinie i jej skutkom

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

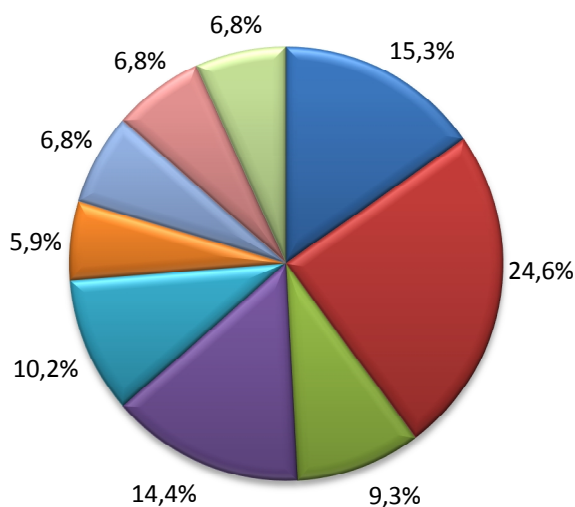
Zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 73,7%) stwierdziła, że zna przypadki występowania przemocy w rodzinie w powiecie bądź o nich słyszała. Jednocześnie w sumie 26,4% badanych było odmiennego zdania.

Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać przemocy w rodzinie, należy przede wszystkim zapewnić osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia (19%), podejmować interwencje i świadczyć pomoc w postaci poradnictwa (18%),

zwiększyć dostępność pomocy terapeutycznej i prawnej (17%) oraz prowadzić profilaktykę agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży (16%).

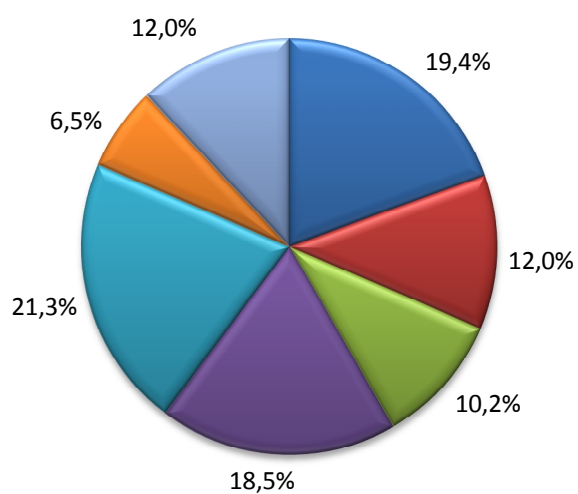
Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła problemów, z jakimi najczęściej zmagają się osoby starsze w powiecie oraz działań, których wdrożenie przyczyniłoby się do poprawy ich sytuacji. Udzielone przez badanych odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 44. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z powiatu

- ubóstwo
- samotność
- niepełnosprawność
- choroby wieku podeszłego
- brak wsparcia ze strony rodziny
- bariery architektoniczne
- utrudniony dostęp do usług opiekuńczych
- brak dostępu do geriatry
- ograniczona oferta spędzania czasu wolnego

Wykres 45. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w powiecie?

- rozwój usług opiekuńczych
- organizowanie pomocy sąsiedzkiej
- organizowanie spotkań i imprez środowiskowych
- zapewnienie dostępu do placówek wsparcia dziennego (klub seniora, dzienny dom pobytu)
- zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów
- poprawa dostępności domów pomocy społecznej
- zaangażowanie wolontariuszy do pomocy osobom starszym

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

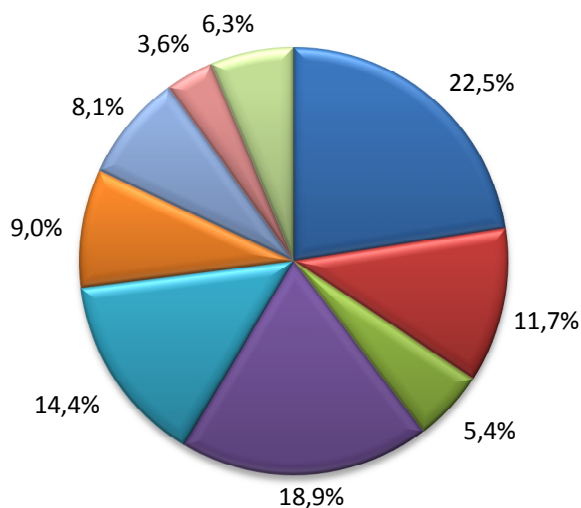
W opinii osób ankietowanych problemami, które najczęściej dotykają seniorów w powiecie, są samotność (24,6%), a także ubóstwo (15,3%) i choroby wieku podeszłego (14,4%).

Do działań, których realizacja mogłaby się przyczynić do poprawy sytuacji seniorów w powiecie, respondenci najczęściej zaliczali: zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów

(21,3%), rozwijanie usług opiekuńczych (19,4%) oraz zapewnienie dostępu do placówek wsparcia dziennego (klub seniora, dzienny dom pobytu; 18,5%).

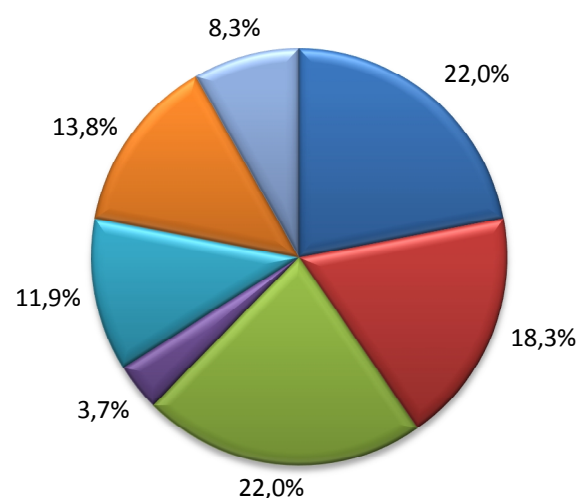
W odpowiedzi na kolejne pytania ankietowani identyfikowali problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne w powiecie, oraz wskazywali działania, których podjęcie pozwoliłoby na pełniejszych ich udział w życiu społecznym. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 46. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z powiatu

- bariery architektoniczne
- utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych
- utrudniony dostęp do usług opiekuńczych
- brak odpowiednich ofert pracy
- deficyt zakładów pracy chronionej
- ubóstwo
- izolacja społeczna
- niski poziom akceptacji społecznej
- problemy psychologiczne

Wykres 47. Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym?

- likwidacja barier architektonicznych
- zwiększenie dostępu do rehabilitacji
- tworzenie stanowisk pracy
- zwiększenie dostępności kształcenia integracyjnego
- organizowanie środowiskowych spotkań i imprez integracyjnych
- zwiększenie dostępu do pomocy specjalistycznej, w tym psychologicznej, pedagogicznej
- zapewnienie dostępu do wczesnej diagnostyki medycznej

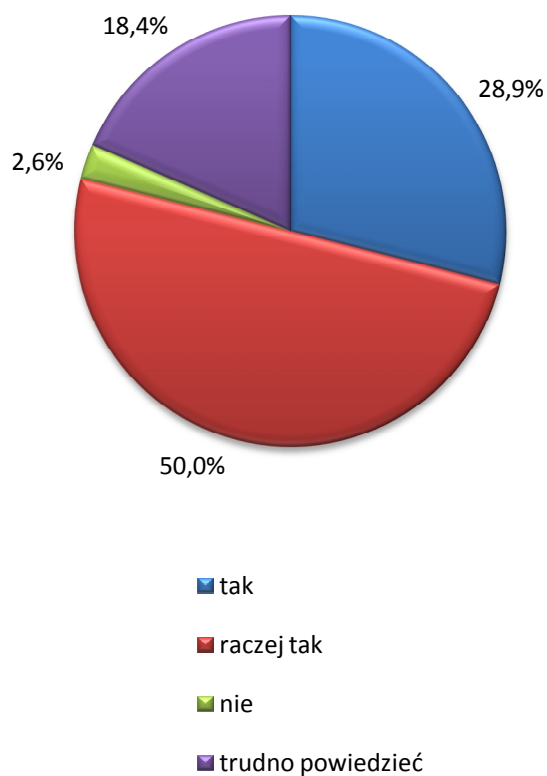
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według badanych problemami, z którymi najczęściej zmagają się osoby dotknięte niepełnosprawnością z powiatu są bariery architektoniczne (22,5%), brak odpowiednich ofert pracy (18,9%) oraz deficyt zakładów pracy chronionej (14,4%).

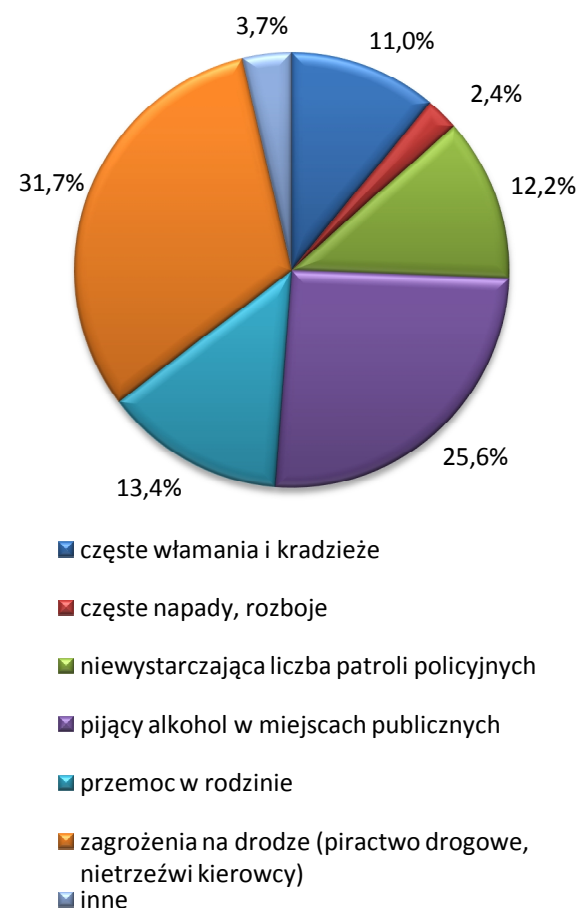
W opinii ankietowanych działania, które umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym, powinny skupiać się na likwidowaniu barier architektonicznych oraz tworzeniu miejsc pracy (po 22%), a także zwiększeniu dostępu do rehabilitacji (18,3%).

W ostatnich pytaniach podjęto temat stanu bezpieczeństwa w powiecie – poczucia bezpieczeństwa, przyczyn jego braku oraz działań, które wpłynęłyby na jego zwiększenie. Szczegóły w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 48. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w powiecie?

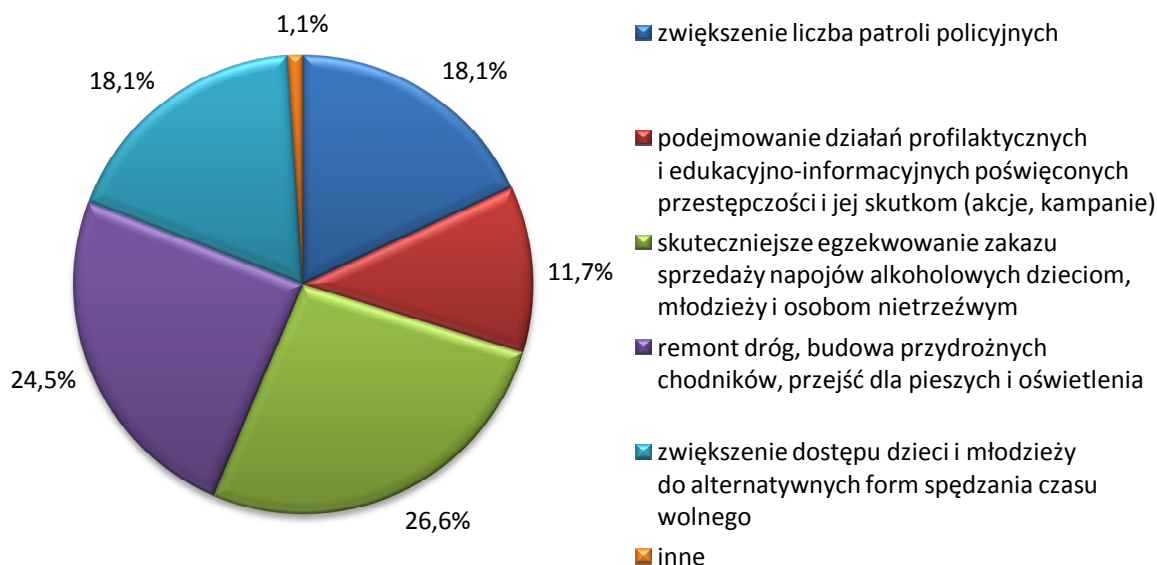

Wykres 49. Przyczyny braku bezpieczeństwa w powiecie

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wykres 50. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w powiecie?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Blisko 80% ankietowanych stwierdziło, że czuje się raczej bezpiecznie bądź bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Odmienną opinię wyraziło jedynie 2,6% badanych.

Wśród przyczyn braku bezpieczeństwa respondenci najczęściej wskazywali zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy; 31,7%) oraz osoby pijące alkohol w miejscach publicznych (25,6%).

Zdaniem ankietowanych na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w powiecie w największym stopniu wpłynęłoby: skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym (26,6%), remont dróg, budowa przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia (24,5%) oraz zwiększenie liczby patroli policyjnych oraz dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (18,1%).

14. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest heurystyczną techniką analityczną służącą uporządkowaniu posiadanych informacji. W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Na potrzeby niniejszego dokumentu analiza została przeprowadzona w następujących obszarach: 1. Bezrobocie, ubóstwo i bezdomność, 2. Rodzina, dzieci i młodzież, 3. Uzależnienia i przemoc w rodzinie, 4. Starość i niepełnosprawność, 5. Kapitał społeczny i aktywność obywatelska.

Obszar: Bezrobocie, ubóstwo i bezdomność

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ aktywizowanie osób bezrobotnych w ramach działalności Powiatowego Urzędu Pracy ▪ upowszechnianie ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, ▪ świadczenie poradnictwa zawodowego i oferowanie szkoleń ▪ korzystanie z funduszy zewnętrznych w celu przeciwdziałania bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) ▪ podejmowanie działań zachęcających inwestorów do tworzenia w powiecie nowych miejsc pracy, m.in. przygotowywanie terenów pod inwestycje, oferowanie ulg podatkowych ▪ dobra współpraca samorządu powiatu z przedsiębiorcami – wspieranie rozwoju przedsiębiorczości 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niska skuteczność działań podejmowanych na rzecz osób dotkniętych bezrobociem ▪ niewystarczające zasoby mieszkań komunalnych i socjalnych w powiecie ▪ brak noclegowni w powiecie ▪ brak w powiecie standardu usług świadczonych osobom bezdomnym ▪ brak indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności ▪ ograniczona współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezdomnych

<ul style="list-style-type: none"> ▪ dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy ▪ funkcjonowanie w powiecie podmiotów ekonomii społecznej (spółdzielni socjalnej, Centrum Integracji Społecznej) ▪ podejmowanie działań na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. dofinansowywanie stanowisk pracy oraz udzielanie pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej ▪ diagnozowanie problemu bezdomności w gminach powiatu ▪ informowanie bezdomnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy ▪ udzielanie w powiecie wsparcia osobom wychodzącym z bezdomności ▪ podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych 	
<p>Szanse</p>	<p>Zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ zmniejszający się poziom bezrobocia w powiecie ▪ wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców powiatu ▪ możliwość pozyskania środków finansowych z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) na aktywizację osób bezrobotnych ▪ dostęp do europejskich rynków pracy ▪ istnienie i wdrażanie lokalnych inicjatyw oraz programów aktywizacji osób bezrobotnych ▪ istnienie w regionie organizacji pozarządowych wspierających osoby bezrobotne i przedsiębiorców 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia ▪ ograniczony potencjał inwestorów w regionie ▪ nieodpowiednie do potrzeb możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież ▪ postępujące zjawisko ubóstwa wśród mieszkańców powiatu ▪ rosnąca w powiecie liczba osób zagrożonych bezdomnością i wymagających schronienia ▪ niski poziom społecznej akceptacji osób bezdomnych ▪ mały potencjał w regionie organizacji

	pozarządowych działających na rzecz osób bezdomnych
--	---

Obszar: Rodzina, dzieci i młodzież

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ zapewnianie rodzinom dostępu do poradnictwa specjalistycznego –funkcjonowanie Powiatowego Zespołu Wsparcia Rodziny oferującego poradnictwo psychologiczne i prawne ▪ rozwijanie zastępczej opieki rodzinnej ▪ funkcjonowanie grupy wsparcia dla rodzin zastępczych ▪ zapewnianie dzieciom usamodzielnianym odpowiedniego wsparcia ▪ odpowiednia dostępność w powiecie i mieście Lesznie szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych ▪ dobrze rozwinięta w powiecie baza edukacyjno-sportowa ▪ sukcesywne modernizowanie placówek służby zdrowia, ▪ podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak w powiecie grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci ▪ niewystarczający w powiecie dostęp do placówek wsparcia dla dzieci i młodzieży, w tym do świetlic socjoterapeutycznych ▪ brak w powiecie ośrodka interwencji kryzysowej oraz domów dla samotnych matek ▪ niedostosowana do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego ▪ nieodpowiednia dostępność specjalistycznej opieki medycznej w powiecie ▪ ograniczone środki finansowe na promocję zdrowia i profilaktykę zdrowotną
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ istnienie w powiecie warunków do prowadzenia efektywnej pracy socjalnej ▪ możliwość zatrudniania asystentów rodziny ▪ zwiększająca się liczba rodzin zastępczych w powiecie ▪ liczne w regionie organizacje pozarządowe działające na rzecz rodzin, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ utrzymująca się liczba rodzin dysfunkcyjnych w powiecie ▪ niski poziom koordynacji działań instytucji i organizacji wspierających rodziny, dzieci i młodzież

<p>dzieci i młodzieży</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ rosnąca liczba wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży 	
---	--

Obszar: Uzależnienia i przemoc w rodzinie

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie dostępu do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej oraz wsparcia psychospołecznego i prawnego ▪ prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie ▪ skuteczność działań podejmowanych w ramach zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie ▪ istnienie w powiecie instytucji i grup wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, m.in. punktów konsultacyjnych i grup samopomocowych ▪ realizowanie w powiecie programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie ▪ podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak w powiecie zakładów leczenia odwykowego dla osób uzależnionych i współuzależnionych ▪ brak w powiecie specjalistycznego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie ▪ niewystarczające działania profilaktyczne, informacyjne i edukacyjno-szkoleniowe w zakresie uzależnieniom i przemocy w rodzinie ▪ ograniczona współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ zwiększająca się świadomość społeczna, w tym dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli na temat problemów 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej ▪ zwiększająca się liczba rodzin

<p>uzależnień i przemocy w rodzinie</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ dostępność w Lesznie placówek leczenia uzależnień, Ośrodka Interwencji Kryzysowej oraz grup samopomocowych ▪ istnienie w regionie organizacji pozarządowych działających w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie 	<p>wymagających interwencji z powodu przemocy w rodzinie, umieszczenia w ośrodkach wsparcia oraz objęcia działaniami korekcyjno-edukacyjnymi</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ rosnąca liczba osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych
---	---

Obszar: Starość i niepełnosprawność

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ informowanie osób starszych i niepełnosprawnych o dostępnych formach pomocy ▪ funkcjonowanie w powiecie dwóch Środowiskowych Domów Samopomocy, Warsztatów Terapii Zajęciowej, Centrum Integracji Społecznej oraz Centrum Rehabilitacji i Rozwoju Ekonomii Społecznej ▪ podejmowanie działań prozdrowotnych wśród osób starszych ▪ umożliwianie osobom starszym kontynuowania aktywności zawodowej ▪ dobra dostępność sportu, kultury, rekreacji i turystyki dla osób niepełnosprawnych ▪ upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy i informacji o wolnych miejscach pracy ▪ podejmowanie działań służących tworzeniu miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych oraz zwiększeniu możliwości ich zatrudnienia ▪ zapewnianie dostęp do kształcenia integracyjnego w powiecie ▪ rozwijanie szkolnictwa specjalnego 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niewystarczająca dostępność w powiecie usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych ▪ brak w powiecie całodobowych domów pomocy społecznej ▪ nie w pełni odpowiadająca potrzebom osób starszych infrastruktura techniczna w powiecie ▪ utrudniony dostęp do opieki geriatrycznej w powiecie ▪ nieodpowiednio rozwinięta baza placówek rehabilitacyjnych w powiecie ▪ brak w powiecie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego ▪ niewystarczająca liczba środków transportu dla osób niepełnosprawnych ▪ brak mieszkań chronionych dla osób niepełnosprawnych ▪ niedostateczny dostęp osób niepełnosprawnych do sprzętu rehabilitacyjnego, środków pomocniczych i przedmiotów ortopedycznych

<p>w powiecie</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ możliwość wspierania osób starszych i niepełnosprawnych w powiecie przez wolontariuszy ▪ podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, np. z Polskim Związkiem Emerytów, Rencistów i Inwalidów oraz ze Stowarzyszeniem na Rzecz Aktywności Zawodowej i Społecznej Osób Niepełnosprawnych Ziemi Leszczyńskiej „PRO-ACTIV” 	
<p>Szanse</p>	<p>Zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny ▪ zwiększający się udział osób starszych w działaniach prozdrowotnych ▪ brak zjawiska marginalizacji problemów i potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych ▪ możliwość znalezienia przez osoby niepełnosprawne zatrudnienia na lokalnym rynku pracy ▪ zwiększająca się społeczna akceptacja osób niepełnosprawnych ▪ istnienie w regionie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zwiększająca się w powiecie liczba osób starszych i niepełnosprawnych ▪ niespójność systemu orzekania o niepełnosprawności, co przyczynia się do formalnego zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych ▪ rosnąca liczba osób wymagających całodobowej opieki ▪ niezadawalający poziom życia osób starszych ▪ występowanie zjawiska migracji osób młodych do większych jednostek administracyjnych ▪ istnienie w powiecie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym ▪ niewystarczające środki finansowe z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na wsparcie osób dotkniętych niepełnosprawnością ▪ niska świadomość społeczna związana z aktywnością zawodową osób niepełnosprawnych

Obszar: Kapitał społeczny i aktywność obywatelska

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ odpowiednia do potrzeb, dobrze wykwalifikowana kadra pomocy społecznej ▪ posiadanie wiedzy na temat problemów społecznych występujących w powiecie ▪ informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia ▪ odpowiednia jakość obsługi klienta systemu pomocy społecznej ▪ pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej (np. na wspieranie rodzin zastępczych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz osób niepełnosprawnych) ▪ podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi ▪ dobrze rozwinięty wolontariat w powiecie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej w powiecie ▪ ograniczona współpraca z przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ zmieniający się na korzyść wizerunek sektora pomocy społecznej ▪ włączanie się w działania pomocowe przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych ▪ aktywne uczestnictwo mieszkańców powiatu w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zwiększająca się liczba beneficjentów pomocy społecznej przypadających na jednego pracownika socjalnego ▪ popadanie w rutynę i doznawanie syndromu wypalenia zawodowego przez pracowników pomocy społecznej ▪ niewłaściwie finansowany system pomocy społecznej ▪ niedostatecznie rozwinięty w powiecie sektor pozarządowy działający w obszarze pomocy społecznej

15. WNIOSKI Z DIAGNOZY

Przeprowadzona w kilkunastu obszarach diagnoza sytuacji społecznej w powiecie leszczyńskim, pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów oraz wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd lokalny. Zaliczono do nich:

- rosnącą liczbę ludności powiatu, co poszerza wachlarz potrzeb dotyczących m.in. infrastruktury społecznej,
- postępujący proces starzenia się mieszkańców, co zwiększa ryzyko chorób i niepełnosprawności, a tym samym wymaga dostosowania w szerszym zakresie niż dotychczas oferty usług społecznych do potrzeb seniorów i osób niepełnosprawnych (m.in. pomocy materialnej i rzeczowej, opieki zdrowotnej, usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz oferty spędzania czasu wolnego), kontynuowania likwidacji barier architektonicznych, komunikacyjnych i w porozumiewaniu się oraz prowadzenia rehabilitacji zawodowej ułatwiającej powrót na rynek pracy,
- przeżywanie przez rodziny trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, oraz zmaganie się przez nie z problemami alkoholizmu i przemocy domowej, co m.in. wymaga udzielenia odpowiedniej pomocy w wychowaniu i opiece (m.in. poprzez zapewnienie szerszego dostępu do pomocy specjalistycznej) oraz powoduje konieczność zintensyfikowania działalności profilaktycznej i zwiększenia dostępności leczenia i wsparcia,
- malejącą liczbę rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem przy jednoczesnym wzroście liczby rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych, co świadczy o małej wydolności rodzin spokrewnionych czy też braku chęci podejmowania opieki nad dzieckiem przez osoby najbliższe i rodzi potrzebę kontynuowania poszukiwań kandydatów na zawodowych rodziców zastępczych,
- problem ubóstwa, którego głównym źródłem jest bezrobocie dotyczące przede wszystkim osoby młode, z niewielkim stażem pracy lub bez doświadczenia zawodowego,
- zaspokajanie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia, m.in. kontynuowanie promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej oraz realizacji programów zdrowotnych.
- podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego,

- rozwijanie lokalnego systemu pomocy społecznej oraz podejmowanie na szerszą skalę współpracy z sektorem pozarządowym przy realizacji zadań z zakresu polityki społecznej.

Wyniki diagnozy, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu powiatowego i uwzględnieniu przesłanek wynikających z sytuacji panującej na szczeblu gminnym, posłużyły do sformułowania misji oraz wyznaczenia celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań niezbędnych do podjęcia w latach 2014-2020. Wdrożenie zaplanowanych przedsięwzięć powinno przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców powiatu, zmniejszenia skali występujących problemów społecznych oraz zminimalizowania ich skutków społecznych. Inicjatywy te zostały ujęte w poniżej przedstawionych obszarach.

- 1. Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży opieki i odpowiednich warunków do rozwoju:** pomoc rodzinom we właściwym wypełnianiu ich funkcji, promowanie i rozwijanie pieczy zastępczej oraz pomoc wychowankom ją opuszczającym, wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju, w tym dotkniętych niepełnosprawnością, oraz przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie.
- 2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu mieszkańców powiatu:** aktywizowanie bezrobotnych i poszukujących pracy oraz wspieranie osób zagrożonym lub dotkniętym ubóstwem i bezdomnością, a także usprawnianie seniorów oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób niepełnosprawnych.
- 3. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego i publicznego:** zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
- 4. Wzmacnianie służb społecznych oraz rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego:** doskonalenie sektora pomocy społecznej oraz wspieranie organizacji pozarządowych oraz rozszerzanie z nimi współpracy.

III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misją samorządu Powiatu Leszczyńskiego w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020 jest **wzmacnianie rodzin, rozwijanie pieczy zastępczej oraz wspieranie jej wychowanków w usamodzielnieniu oraz dążenie do integracji społecznej poprzez stwarzanie mieszkańcom możliwości rozwoju oraz przeciwdziałanie, przy współpracy z sektorem pozarządowym, różnym formom marginalizacji i wykluczenia społecznego**. Wypełnienie tak sformułowanej misji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Zostały one przedstawione poniżej w formie kart strategicznych, w których uwzględniono również realizatorów poszczególnych zapisów, źródła ich finansowania oraz prognozę zmian.

Cel strategiczny 1.	Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży opieki oraz odpowiednich warunków do rozwoju
Cele operacyjne:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pomoc rodzinom we właściwym wypełnianiu ich funkcji. 2. Promowanie i rozwijanie pieczy zastępczej oraz pomoc wychowankom ją opuszczającym. 3. Wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju, w tym dotkniętych niepełnosprawnością. 4. Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie rodzin oraz udzielanie im pomocy w przezwyciężaniu problemów, w tym opiekuńczo-wychowawczych i materialnych, w szczególności poprzez współpracę z gminnymi jednostkami pomocy społecznej. 2. Rozwijanie form pracy socjalnej z rodzinami; upowszechnianie funkcji asystenta rodzinnego i mediatora rodzinnego. 3. Zapewnienie rodzinom oraz osobom samotnie wychowujących dzieci szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego, w tym rodzinnego, psychologicznego, pedagogicznego i prawnego; rozwijanie Powiatowego Zespołu Wsparcia Rodziny. 4. Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci. 5. Promowanie i wdrażanie programów edukacyjnych, profilaktycznych i terapeutycznych służących rozwojowi rodziny. 6. Opracowywanie i realizowanie projektów na rzecz rodziny i dziecka, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. 7. Zacieśnianie współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz rodziny i dziecka w powiecie, w tym pomiędzy placówkami oświatowymi i kulturalnymi, jednostkami pomocy społecznej

	<p>i ochrony zdrowia, policją, sądem rejonowym i kuratorami sądowymi, organizacjami pozarządowymi i kościołem.</p>
<p>Kierunki działań do celu operacyjnego 2.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego oraz rozwijanie zastępczej pieczy rodzinnej poprzez stałe pozyskiwanie nowych rodzin zastępczych oraz organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. 2. Zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, m.in. w formie poradnictwa. 3. Podejmowanie współpracy z gminnymi jednostkami pomocy społecznej w celu powrotu dziecka do rodziny biologicznej. 4. Przyznawanie osobom usamodzielnianym pomocy, w tym pieniężnej na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki i zagospodarowanie. 5. Dążenie do zabezpieczenia mieszkań dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą, w tym rozwój mieszkań chronionych. 6. Udzielanie osobom usamodzielnianym pomocy w uzyskaniu zatrudnienia. 7. Zintensyfikowanie pracy socjalnej z dziećmi usamodzielnianymi oraz zapewnienie im dostępu do wsparcia psychologiczno-pedagogicznego.
<p>Kierunki działań do celu operacyjnego 3.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podnoszenie jakości kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich oraz doposażenie szkół w niezbędny sprzęt (w salach do praktycznej nauki zawodu, w tym także sprzęt komputerowy) i programy nauczania. 2. Włączenie rodziców do współpracy z placówkami oświatowymi i opiekuńczo-wychowawczymi. 3. Zwiększenie dostępności wsparcia specjalistycznego (pedagogicznego, psychologicznego, logopedycznego, terapeutycznego) dla dzieci i młodzieży. 4. Wspieranie inicjatyw służących wszechstronnemu rozwojowi dzieci i młodzieży poprzez działalność pozalekcyjną o charakterze edukacyjnym (pogadanki, koła zainteresowań, warsztaty). 5. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez pomoc materialną (stypendia i zasiłki szkolne) oraz organizowanie oferty edukacyjnej dla uczniów uzdolnionych. 6. Wspieranie rozwoju sieci placówek oświatowych, opiekuńczo-wychowawczych, kulturalnych, rehabilitacyjnych i obiektów sportowo-rekreacyjnych oraz zwiększenie dostępności do bazy już istniejącej. 7. Rozwijanie placówek specjalnych zapewniających szerszy dostęp do kształcenia dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej. 8. Zapewnienie rodzinom dzieci niepełnosprawnych szerszego dostępu do poradnictwa. 9. Promowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz zwiększanie do nich dostępu.

<p>Kierunki działań do celu operacyjnego 4.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie w gminach powiatu dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków. 2. Poprawa dostępności w gminach powiatu wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego dla rodzin dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie. 3. Zintensyfikowanie w gminach powiatu profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży. 4. Wspieranie grup samopomocowych. 5. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia. 6. Kontynuowanie współpracy z Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Lesznie. 7. Kontynuowanie realizacji programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. 8. Prowadzenie w gminach powiatu poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 9. Zintensyfikowanie działalności gminnych zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 10. Kontynuowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób i rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą.
<p>Czas realizacji</p>	<p>Lata 2014-2020.</p>
<p>Realizatorzy</p>	<p>Starosta Powiatu, Rada Powiatu, Zarząd Powiatu, Starostwo Powiatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i inne jednostki organizacyjne powiatu, w tym: Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Franciszka Ratajczaka w Rydzynie, Zespół Szkół Specjalnych w Górznie. Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Lesznie, Mieszkanie Chronione w Rydzynie.</p>
<p>Partnerzy w realizacji</p>	<p>Ośrodki pomocy społecznej, placówki przedszkolne, oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego, w tym świetlice socjoterapeutyczne w Drobninie, Pawłowicach, Garzynie, Lipnie i Wijewie, instytucje rządowe, placówki służby zdrowia, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, zakłady opieki zdrowotnej, ośrodki leczenia uzależnień, ośrodki wsparcia, w tym Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Lesznie, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.</p>
<p>Źródła finansowania</p>	<p>Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.</p>

Prognoza zmian	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niższy odsetek rodzin zmagającymi się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, ▪ podniesienie poziomu wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, ▪ skuteczniejsze wsparcie osób samotnie wychowujących dzieci, ▪ łatwiejszy dostęp do opieki przedszkolnej, ▪ podwyższenie szans edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych i dzieci mających problemy w nauce, ▪ wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego oraz wzrost liczby dzieci i młodzieży z niej korzystających, ▪ zwiększenie liczby rodzin zastępczych, ▪ skuteczniejsze wspieranie dzieci usamodzielnianych, ▪ większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy w rodzinie, ▪ lepszy dostęp do wsparcia dla osób uzależnionych i współ-uzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, ▪ obniżenie liczby przypadków przemocy w rodzinie.
-----------------------	--

Cel strategiczny 2.	Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu mieszkańców powiatu
Cele operacyjne:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktywizowanie bezrobotnych i poszukujących pracy oraz wspieranie osób zagrożonym lub dotkniętym ubóstwem i bezdomnością. 2. Usprawnianie seniorów oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób niepełnosprawnych.
Kierunki działań do celu operacyjnego 2.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udzielanie przez Powiatowy Urząd Pracy pomocy w znalezieniu pracy bezrobotnym i poszukującym pracy (w szczególności osobom młodym w wieku 18-34 lata i osobom powyżej 45 lat) poprzez pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe i informację zawodową, pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy. 2. Podejmowanie przez Powiatowym Urząd Pracy współpracy z gminami w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach oraz organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego. 3. Prowadzenie w gminach powiatu pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi i ubogimi, w tym w oparciu o kontrakt socjalny. 4. Zmniejszanie skutków bezrobocia i ubóstwa poprzez przyznawanie i wypłacanie przez Powiatowy Urząd Pracy zasiłków oraz innych świadczeń z tytułu bezrobocia oraz udzielanie przez ośrodki pomocy społecznej pomocy finansowej, rzeczowej (w tym w postaci dożywiania) osobom zagrożonym utratą bezpieczeństwa socjalnego. 5. Podejmowanie w gminach powiatu działań na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością – prowadzenie pracy socjalnej, udzielenie wsparcia finansowego i rzeczowego, w razie

	<p>potrzeby opracowanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności oraz zapewnienie schronienia,</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości oraz propagowanie jej idei wśród osób bezrobotnych poprzez udzielenie wsparcia finansowego osobom zamierzającym rozpocząć działalność gospodarczą oraz pomoc szkoleniową i doradczo-konsultacyjną w zakresie prowadzenia własnej firmy oraz możliwości ubiegania się o środki na jej utworzenie. 7. Wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej w powiecie, np. Centrum Integracji Społecznej i Spółdzielni Socjalnej w Kłodzie. 8. Powiększanie gminnych zasobów mieszkań komunalnych i socjalnych. 9. Dostosowywanie kierunków kształcenia w powiecie do potrzeb lokalnego rynku pracy oraz promowanie, szczególnie wśród młodzieży, idei planowania rozwoju zawodowego. 10. Podejmowanie działań w celu pozyskania inwestorów mogących utworzyć nowe miejsca pracy, m.in. promowanie powiatu przy wykorzystaniu jego walorów, przygotowywanie i oferowanie terenów pod działalność gospodarczą, oferowanie ulg podatkowych dla inwestorów. 11. Udzielanie przez Powiatowy Urząd Pracy pomocy pracodawcom w pozyskiwaniu pracowników poprzez pośrednictwo pracy oraz poradnictwo zawodowe i informację zawodową. 12. Opracowanie i realizacja programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy. 13. Opracowywanie i realizacja przez instytucje integracji i pomocy społecznej oraz rynku pracy projektów w zakresie aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Pracy. 14. Podnoszenie jakości obsługi osób bezrobotnych w Powiatowym Urzędzie Pracy poprzez organizowanie szkoleń dla jego pracowników oraz zintegrowanie systemu informatycznego, pozwalającego w łatwy i szybki sposób pozyskać informację o wolnych miejscach pracy oraz nawiązać kontakt z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania bezrobociu. 15. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych, ubogich i bezdomnych oraz z Kościołem.
<p>Kierunki działań do celu operacyjnego 2.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udzielanie w gminach powiatu wsparcia osobom starszym i niepełnosprawnym w postaci pracy socjalnej oraz pomocy finansowej i rzeczowej. 2. Wspieranie i rozwijanie środowiskowych form wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych, w tym poprawianie dostępności i jakości usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, zaspokajanie potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych m.in. poprzez organizowanie spotkań

	<p>integracyjnych, tworzenie klubów seniora i dziennych domów pobytu, propagowanie Uniwersytetu III Wieku oraz innych form kształcenia i samokształcenia.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Zwiększanie dostępu osób niepełnosprawnych do turnusów rehabilitacyjnych, sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego i środków pomocniczych. 4. Zwiększanie udziału osób niepełnosprawnych w sporcie, kulturze i turystyce. 5. Likwidowanie barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się, w tym w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych oraz w obiektach użyteczności publicznej. 6. Rozwijanie oferty funkcjonujących w powiecie środowiskowych domów samopomocy. 7. Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do różnorodnych form poradnictwa specjalistycznego, w tym psychologicznego, prawnego i zawodowego. 8. Wspieranie pracodawców w tworzeniu i wyposażaniu stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych; wskazywanie im korzyści wynikających z zatrudnienia tych osób. 9. Rozwijanie oferty funkcjonujących w powiecie warsztatów terapii zajęciowej. 10. Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do informacji o prawach i uprawnieniach m.in. poprzez wykorzystanie sieci Internet. 11. Opracowanie i realizacja powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych. 12. Wspieranie, opracowywanie i realizowanie projektów z zakresu aktywizacji i integracji społecznej osób starszych i niepełnosprawnych, w tym współfinansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz Europejskiego Funduszu Społecznego. 13. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych oraz z kościołem. 14. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących świadczyć pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym.
Czas realizacji	Lata 2014-2020.
Realizatorzy	Starosta Powiatu, Rada Powiatu, Zarząd Powiatu, Starostwo Powiatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i inne jednostki organizacyjne powiatu, w tym Powiatowy Urząd Pracy, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Franciszka Ratajczaka w Rydzynie i Zespół Szkół Specjalnych w Górznie.
Partnerzy w realizacji	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, ośrodki pomocy społecznej, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, pracodawcy, noclegownie i schroniska spoza powiatu, w tym Noclegownia w Lesznie, jadłodajnie, instytucje rządowe, placówki ochrony zdrowia,

	<p>w tym SP ZOZ MSW Centrum Rehabilitacji w Górnem, Centrum Rehabilitacji im. Prof. Mieczysława Walczaka w Osiecznej, NZO Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy „Niezapominajka” Dąbczu, podmioty ekonomii społecznej, w tym Centrum Integracji Społecznej i Spółdzielnia Socjalna w Kłodzie, ośrodki wsparcia, w tym Środowiskowe Domy Samopomocy w Kąkolewie i we Włoszakowicach, placówki świadczące usługi rehabilitacyjne, w tym Warsztaty Terapii Zajęciowej w Rydzynie, domy pomocy społecznej i domy opieki, organizacje pozarządowe, w tym Stowarzyszenie Uniwersytet III Wieku w Lesznie, kościół, społeczność lokalna.</p>
Źródła finansowania	<p>Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).</p>
Prognoza zmian	<ul style="list-style-type: none"> ▪ usamodzielnienie części dotychczasowych beneficjentów systemu pomocy społecznej, ▪ wzrost aktywności gospodarczej w powiecie ▪ większa aktywność zawodowa mieszkańców, ▪ poprawa warunków ekonomicznych osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego, ▪ łatwiejszy dostęp do mieszkań dla osób o niskim statusie materialnym, ▪ efektywniejszy udział seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym, ▪ wyższy standard świadczonych usług, ▪ lepsza jakość funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania, ▪ wzrost liczby osób usprawnionych i zatrudnionych.

Cel strategiczny 3.	Podniesienie poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego i publicznego
Cele operacyjne:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia. 2. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inicjowanie, wspomaganie i monitorowanie działań w zakresie promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej prowadzonych w powiecie. 2. Opracowywanie i realizacja oraz ocena efektów programów zdrowotnych wynikających z rozpoznanych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców powiatu(po konsultacji z gminami). 3. Wspieranie przedsięwzięciach mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami. 4. Pobudzanie działań na rzecz indywidualnej i zbiorowej odpowiedzialności za zdrowie i na rzecz ochrony zdrowia. 5. Opracowanie i realizacja powiatowego programu ochrony zdrowia psychicznego.

<p>Kierunki działań do celu operacyjnego 2.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację policjantów. 2. Podejmowanie w powiecie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie). 3. Patrowanie i wizytowanie miejsc publicznych w powiecie. 4. Kontynuowanie przez jednostki powiatowe i gminne oraz mieszkańców współpracy z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości. 5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego. 6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont dróg, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia i miejsc parkingowych, organizację dowozu dzieci do szkół.
<p>Czas realizacji</p>	<p>Lata 2014-2020.</p>
<p>Realizatorzy</p>	<p>Starosta Powiatu, Rada Powiatu, Zarząd Powiatu, Starostwo Powiatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i inne jednostki organizacyjne powiatu.</p>
<p>Partnerzy w realizacji</p>	<p>Policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, ośrodki pomocy społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego, placówki służby zdrowia, organizacje pozarządowe, społeczność lokalna.</p>
<p>Źródła finansowania</p>	<p>Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.</p>
<p>Prognoza zmian</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego trybu życia, ▪ poprawa stanu zdrowia mieszkańców, ▪ ograniczenie przestępczości, w tym wśród młodocianych, ▪ wzrost zasobu wiedzy mieszkańców na temat przestępczości i jej skutków, ▪ bezpieczniejsze drogi.

Cel strategiczny 4.	Wzmacnianie służb społecznych oraz rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego
Cele operacyjne:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Doskonalenie sektora pomocy społecznej. 2. Wspieranie organizacji pozarządowych oraz rozszerzanie z nimi współpracy.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwijanie kadr pomocy społecznej w powiecie i w gminach, m.in. poprzez zwiększenie liczby pracowników socjalnych zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej do poziomu zgodnego z zapisami ustawy o pomocy społecznej. 2. Zatrudnianie w gminach powiatu asystentów rodziny. 3. Ustawiczne doszkadzanie kadr pomocy społecznej w powiecie i w gminach (szkolenia, warsztaty, wizyty studyjne, superwizje) oraz zachęcanie do podjęcia specjalizacji w zawodzie pracownika socjalnego. 4. Świadczenie doradztwa metodycznego dla kierowników i pracowników jednostek pomocy społecznej z powiatu. 5. Rozwijanie infrastruktury socjalnej w powiecie i w gminach wchodzących w jego skład poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz utworzenie, w razie potrzeby, nowych. 6. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy. 7. Upowszechnianie informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. przez sieć Internet. 8. Opracowywanie i realizowanie projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.
Kierunki działań do celu operacyjnego 2.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy szerszej współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. 2. Rozwijanie współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. 3. Wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet samorządu źródeł finansowania. 4. Zachęcanie mieszkańców powiatu do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych oraz wspieranie inicjatyw społecznych. 5. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.
Czas realizacji	Lata 2014-2020.

Realizatorzy	Starosta Powiatu, Rada Powiatu, Zarząd Powiatu, Starostwo Powiatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i inne powiatowe jednostki pomocy społecznej.
Partnerzy w realizacji	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, ośrodki pomocy społecznej i inne gminne jednostki pomocy społecznej, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	<ul style="list-style-type: none"> ▪ większe kompetencje kadr pomocy społecznej, ▪ wyższa jakość świadczonych usług, ▪ rozwój aktywności mieszkańców, ▪ zwielokrotnienie inicjatyw społecznych, ▪ różnorodność form i lepsza efektywność współpracy z sektorem pozarządowym.

IV. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Leszczyńskiego na lata 2014-2020 będzie realizowana m.in. poprzez następujące programy:

- Powiatowy Program Opieki nad Dzieckiem i Rodziną,
- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Program Współpracy Powiatu Leszczyńskiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami działającymi w sferze pożytku publicznego,

Skuteczność wdrożenia dokumentu będzie również zależała od środków finansowych – posiadanych i pozyskanych przez samorząd powiatu lub inne podmioty uczestniczące w realizacji strategii – na opracowanie i realizację innych programów oraz projektów (poniżej zaprezentowano propozycje projektów przygotowanych w trakcie prac nad strategią przez przedstawicieli funkcjonujących w powiecie instytucji), które będą zgodne z przyjętymi w dokumencie kierunkami działań.

Programy i projekty powinny cechować efektywność, skuteczność i celowość. Mogą być one przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę i, w zależności od charakteru, realizowane w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych.

Projekt 1.

nazwa projektu	„Reintegracja zawodowa i społeczna mieszkańców Powiatu Leszczyńskiego zagrożonych wykluczeniem”
wnioskodawca projektu	Centrum Integracji Społecznej przy Stowarzyszeniu „PRO-ACTIV” w Rydzynie.
partnerzy w realizacji projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PCPR Leszno, ▪ GOPS Lipno, ▪ GOPS Krzemieniewo, ▪ GOPS Święciechowa, ▪ MGOPS Osieczna, ▪ Gmina Rydzyna, ▪ Gmina Krzemieniewo, ▪ Gmina Święciechowa, ▪ PUP Leszno.
cele projektu	Odbudowa i podtrzymanie u uczestników umiejętności uczestniczenia w życiu społecznym na poziomie lokalnym, pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania, pobytu, zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy.

beneficjenci projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ osoby bezdomne, ▪ osoby uzależnione, ▪ chorzy psychicznie, ▪ osoby długotrwale bezrobotne, ▪ osoby zwolnione z zakładów karnych, ▪ osoby niepełnosprawne.
------------------------------	--

Projekt 2.

nazwa projektu	„Aktywność lokalna sposobem na zmianę”
wnioskodawca projektu	Gmina Lipno.
partnerzy w realizacji projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ organizacje pozarządowe, ▪ Sołectwa – Rady Sołeckie, ▪ szkoły i przedszkola, ▪ Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnie.
cele projektu	Aktywizowanie społeczności lokalnej w rozwiązywaniu problemów społecznych występujących w danym sołectwie.
beneficjenci projektu	Mieszkańcy Gminy Lipno.

Projekt 3.

nazwa projektu	„Stworzenie pracowni do praktycznej nauki zawodu”
wnioskodawca projektu	Specjalny Ośrodek Szkolno Wychowawczy w Rydzynie.
partnerzy w realizacji projektu	Zakłady pracy, np. Lespin.
cele projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ aktywizacja zawodowa, ▪ przeciwdziałanie bezrobociu i wykluczeniu społecznemu.
beneficjenci projektu	Uczniowie SOSW w Rydzynie.

Projekt 4.

nazwa projektu	„Psychoedukacja rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym”
wnioskodawca projektu	Powiat leszczyński.
partnerzy w realizacji projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ jednostki pomocy społecznej, ▪ organizacje pozarządowe.
cele projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dotarcie z pomocą i wsparciem do osób wykluczonych i ich rodzin, ▪ stworzenie pomocy systemowej.
beneficjenci projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ osoby niepełnosprawne, ▪ osoby niewydolne społecznie, ▪ osoby bezrobotne, ▪ osoby ubogie.

Projekt 5.

nazwa projektu	„Zacznij od nowa”
wnioskodawca projektu	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osiecznej
partnerzy w realizacji projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gmina Osieczna, ▪ Stowarzyszenie „PRO-ACTIV” w Rydzynie, ▪ Centrum Integracji Społecznej w Kłodzie, ▪ Spółdzielnia Socjalna „Zielona Kłoda”.
cele projektu	Readaptacja zawodowa osób długotrwale bezrobotnych z gminy Osieczna.
beneficjenci projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ osoby długotrwale bezrobotne z gminy Osieczna, ▪ osoby niepełnosprawne zagrożone wykluczeniem społecznym z gminy Osieczna.

Projekt 6.

nazwa projektu	„Już pływam” – Program pływania korekcyjno-kompensacyjnego i wspomagania rozwoju psychoruchowego i społecznego. Pływanie sportowe, „Paraolimpiada”, pływanie rekreacyjne, m.in. spływ kajakowy
wnioskodawca projektu	Leszczyńskie Stowarzyszenie „Dzieciom Niepełnosprawnym”.
partnerzy w realizacji projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PCPR w Lesznie, ▪ MOPR w Lesznie, ▪ Urząd Miasta Leszna, ▪ PWSZ w Lesznie, ▪ placówki oświatowe i opiekuńcze, ▪ Warsztaty Terapii Zajęciowej w Rydzynie i Kościanie, ▪ PTSS „Sprawnie razem”, ▪ Olimpiady Specjalne Polska.
cele projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rehabilitacja osób niepełnosprawnych, ▪ integracja społeczna, ▪ rozwijanie zainteresowań sportowo-rekreacyjno-wypoczynkowych oraz zdrowotnych.
beneficjenci projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ osoby niepełnosprawne, ▪ dzieci i młodzież z powiatu leszczyńskiego.

Projekt 7.

nazwa projektu	„W jesieni życia poznajemy gminy Powiatu Leszczyńskiego”
wnioskodawca projektu	Stowarzyszenie Uniwersytet III Wieku w Lesznie.
partnerzy w realizacji projektu	Urzędy Miast i Gmin Powiatu Leszczyńskiego.
cele projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ aktywizacja, integracja i edukacja osób starszych, ▪ przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.
beneficjenci projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Słuchacze Uniwersytetu III Wieku w Lesznie (ok. 100 osób), ▪ miejscowe władze i gości (ok. 50 osób).

Projekt 8.

nazwa projektu	„Z białą laską przez Polskę”
wnioskodawca projektu	Polski Związek Niewidomych, Zarząd Koła w Lesznie.
partnerzy w realizacji projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Fundacja „Echo”, ▪ Stowarzyszenie „Bank Żywności”.
cele projektu	Poprawa życia poprzez kulturę, rehabilitację i różne formy pomocy społecznej.
beneficjenci projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ członkowie koła, ▪ podopieczni, ich opiekunowie i rodziny.

Projekt 9.

nazwa projektu	„Dzienny Dom Pomocy”
wnioskodawca projektu	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rydzynie.
partnerzy w realizacji projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gmina Rydzyna, ▪ organizacje pozarządowe.
cele projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wsparcie w samodzielnym egzystowaniu, ▪ kompleksowa pomoc usługowa, ▪ wzmocnienie sprawności psychofizycznej, ▪ integracja ze środowiskiem.
beneficjenci projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ osoby starsze, ▪ osoby niepełnosprawne, ▪ osoby samotne.

V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII

Zgodnie z art. 112, pkt 9 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Leszczyńskiego na lata 2014-2020 będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie. Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych. Poniższa tabela przedstawia ramy finansowe strategii, które obejmują szacunkową wielkość wydatków na jej realizację w kolejnych latach.

Tabela 28. Ramy finansowe strategii w latach 2014-2020*

szacunkowa wielkość wydatków (w zł) w latach:						
2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
14.780.476	15.149.987	15.528.737,6	15.916.956,04	16.314.879,95	16.722.751,95	17.140.820,75

*środki finansowe planowane w budżecie powiatu na realizację zadań z zakresu polityki społecznej

Źródło danych: Starostwo Powiatowe w Lesznie.

Środki finansowe na realizację zadań z zakresu polityki społecznej będą ujmowane corocznie w uchwale budżetowej Rady Powiatu.

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych, polegające na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji.

Gromadzone dane z jednej strony pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych działań zmierza w słusznym kierunku, z drugiej natomiast umożliwią ustalenie rzeczywistych rezultatów ich wdrożenia – czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ.

Informacja na temat realizacji strategii oraz osiągniętych rezultatów będzie przygotowywana corocznie w formie raportu monitoringowego. Poza oceną wdrożenia zapisów strategicznych, będzie on zawierał propozycje rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, podjęcie działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

W celu skutecznego i sprawnego opracowywania raportu monitoringowego, Starosta Leszczyński może powołać zespół zadaniowy, w skład którego wejdą przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

Do oceny stopnia wdrożenia strategii zostaną wykorzystane przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji.

Przygotowany zestaw wskaźników monitoringowych ma charakter otwarty, co oznacza, że w trakcie wdrażania strategii, może być on zmodyfikowany, w tym poszerzony o nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji zapisów strategicznych.

Cel strategiczny 1.:

- liczba rodzin objętych wsparciem przez ośrodki pomocy społecznej, w tym liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba rodzin objętych wsparciem przez Powiatowy Zespół Wsparcia Rodziny,
- liczba opracowanych i realizowanych programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba rodzin zastępczych,
- liczba rodzin zastępczych objętych poradnictwem,
- liczba dzieci usamodzielnianych objętych pomocą,
- liczba nauczycieli doskonalących swoje kwalifikacje zawodowe,
- liczba doposażonych placówek oświatowych,
- liczba dzieci objętych wsparciem specjalistycznym,
- liczba uczniów objętych pomocą w formie stypendiów i zasiłków,
- liczba zajęć edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba uczniów uczęszczających do placówek specjalnych,
- liczba rodzin dzieci niepełnosprawnych korzystających z poradnictwa,

- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych wsparciem w ramach grup samopomocowych,
- liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie objętych pomocą w ramach ośrodków wsparcia,
- liczba osób objętych programem oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych,
- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba zespołów interdyscyplinarnych oraz liczba osób objętych ich oddziaływaniem,
- liczba osób objętych pomocą w ramach ośrodka interwencji kryzysowej.

Cel strategiczny 2.:

- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w powiecie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba osób bezrobotnych, ubogich i bezdomnych objętych pracą socjalną oraz liczba osób objętych kontraktami socjalnymi,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia, ubóstwa i bezdomności,
- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie,
- liczba opracowanych indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności,
- liczba podmiotów ekonomii społecznej,
- liczba mieszkań komunalnych i socjalnych,
- liczba podmiotów gospodarczych oraz liczba nowych inwestorów,
- liczba pracodawców, którym Powiatowy Urząd Pracy udzielił wsparcia,
- liczba opracowanych i realizowanych projektów oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba pracowników Powiatowego Urzędu Pracy objętych szkoleniami,
- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,

- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi,
- liczba osób objętych ofertą klubów seniora i domów dziennego pobytu,
- liczba osób objętych ofertą Uniwersytetu III Wieku,
- liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w sporcie, kulturze i turystyce,
- liczba zlikwidowanych barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się,
- liczba osób objętych wsparciem w ramach środowiskowych domów samopomocy,
- liczba osób niepełnosprawnych objętych poradnictwem specjalistycznym,
- liczba nowo utworzonych i wyposażonych stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych,
- liczba osób korzystających z warsztatów terapii zajęciowej,
- liczba wolontariuszy.

Cel strategiczny 3.:

- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej,
- liczba opracowanych i realizowanych programów zdrowotnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw,
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze.

Cel strategiczny 4.:

- liczba pracowników PCPR-u i ośrodków pomocy społecznej, w tym liczba pracowników socjalnych, oraz liczba asystentów rodziny,
- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
- liczba wspieranych przez samorząd powiatu organizacji pozarządowych,
- liczba wolontariuszy.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele:

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminach powiatu w latach 2011-2013	19
Tabela 2. Bezrobotni w gminach wchodzących w skład powiatu w latach 2010-2013	24
Tabela 3. Placówki oświatowe w powiecie w roku szkolnym 2013/2014	28
Tabela 4. Placówki kulturalne w powiecie w 2013 roku	37
Tabela 5. Imprezy dofinansowane z budżetu powiatu w 2014 roku	39
Tabela 6. Kluby sportowe funkcjonujące w powiecie w 2013 roku	42
Tabela 7. Obiekty sportowo-rekreacyjne w powiecie w 2013 roku	44
Tabela 8. Zakłady podstawowej opieki zdrowotnej w powiecie w 2013 roku	46
Tabela 9. Osoby niepełnosprawne w gminach wchodzących w skład powiatu w 2002 roku .	51
Tabela 10. Zadania realizowane w powiecie z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej w latach 2011-2013	54
Tabela 11. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych	57
Tabela 12. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminach powiatu i w powiecie w latach 2011-2013	59
Tabela 13. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w powiecie oraz działań podejmowanych na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w 2013 roku	60
Tabela 14. Podmioty działające w powiecie na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie w 2013 roku	61
Tabela 15. Podmioty działające na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie w mieście Leszno, z oferty których mogą korzystać mieszkańcy powiatu	63
Tabela 16. Kadra pomocy społecznej w powiecie oraz jej kwalifikacje w 2013 roku	67
Wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w gminach i w powiecie	68
Tabela 17. Wydatki na realizację zadań z zakresu polityki społecznej w gminach powiatu w latach 2011-2013	68
Tabela 18. Wydatki na realizację zadań z zakresu polityki społecznej w powiecie w latach 2011-2013	69

Tabela 19. Osoby i rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminach w latach 2011-2013.....	70
Tabela 20. Najczęstsze powody przyznawania pomocy społecznej w gminach w latach 2011-2013.....	71
Tabela 21. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminach przez OPS-y w latach 2011-2013.....	73
Tabela 22. Świadczenia rodzinne i z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminach w latach 2011-2013.....	75
Tabela 23. Rodzinna piecza zastępcza w powiecie w latach 2011-2013	76
Tabela 24. Osoby usamodzielniane oraz formy świadczonej im pomocy w latach 2011-2013	78
Tabela 25. Instytucje wsparcia w powiecie w 2013 roku.....	80
Tabela 26. Instytucje wsparcia spoza powiatu, z oferty których mogą korzystać jego mieszkańcy	84
Tabela 27. Organizacje pozarządowe działające w powiecie i na rzecz jego mieszkańców w 2013 roku	85
Tabela 28. Ramy finansowe strategii w latach 2014-2020*	126

Wykresy:

Wykresy 1-2. Ludność powiatu oraz gmin wchodzących w jego skład w latach 2011-2013 ...	14
Wykresy 3-4. Struktura wiekowa ludności powiatu oraz gmin wchodzących w jego skład w latach 2011-2013.....	15
Wykresy 5-6. Ruch naturalny i migracyjny ludności powiatu w latach 2011-2013.....	16
Wykres 7. Zasoby mieszkaniowe w powiecie w latach 2010-2012	18
Wykres 8. Mieszkania pozostające w zasobach gmin wchodzących w skład powiatu w latach 2011-2013.....	18
Wykres 9. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha)	20
Wykres 10. Podmioty gospodarcze w powiecie w latach 2011-2013	21
Wykres 11. Podmioty gospodarcze w powiecie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2013 roku	21
Wykres 12. Mieszkańcy powiatu posiadający zatrudnienie w latach 2010-2012.....	24

Wykres 13. Bezrobotni w powiecie według płci w latach 2010-2013	24
Wykres 14. Stopa bezrobocia w powiecie leszczyńskim, w województwie wielkopolskim i w kraju w latach 2010-2013 (w %)	25
Wykresy 15-18. Bezrobotni w powiecie na koniec 2013 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia	26
Wykres 19. Bezrobotni w powiecie na koniec 2013 roku według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy	27
Wykres 20. Schorzenia najczęściej stwierdzone u dzieci i młodzieży w 2013 roku	49
Wykres 21. Schorzenia najczęściej stwierdzone u osób dorosłych w 2013 roku	49
Wykres 22. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców powiatu w 2011 roku	51
Wykres 23. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w powiecie w 2011 roku	51
Wykres 24. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w powiecie według poziomu wykształcenia w 2002 roku	53
Wykres 25. Osoby niepełnosprawne w powiecie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku	53
Wykres 26. Przestępstwa kryminalne stwierdzone w powiecie w latach 2012-2013	65
Wykres 27. Warunki życia w powiecie	88
Wykres 28. Problemy najczęściej dotyczące mieszkańców powiatu	89
Wykres 29. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w powiecie	90
Wykres 30. Jaki jest poziom bezrobocia w powiecie?	91
Wykres 31. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?	91
Wykres 32. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców powiatu?	92
Wykres 33. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?	92
Wykres 34. Jaka jest skala problemu bezdomności w powiecie?	93
Wykres 35. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?	93
Wykres 36. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w powiecie	94
Wykres 37. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w powiecie?	94

Wykres 38. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z powiatu?.....	95
Wykres 39. Jakie działania mogłyby być odpowiedzią na problemy, z którymi zmagają się dzieci i młodzież w powiecie?.....	96
Wykres 40. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców powiatu	97
Wykres 41. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?.....	97
Wykres 42. Znajomość przypadków przemocy w rodzinie w powiecie.....	98
Wykres 43. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?	98
Wykres 44. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z powiatu.....	99
Wykres 45. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w powiecie?	99
Wykres 46. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z powiatu	100
Wykres 47. Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym?	100
Wykres 48. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w powiecie?	101
Wykres 49. Przyczyny braku bezpieczeństwa w powiecie	101
Wykres 50. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w powiecie?.....	102